



บทละคร เรื่อง

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย



ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ณ สพานยศเส

พ. ศ. ๒๔๕๘

เลขที่อง ๘๑๑

เลขหมู่ ๘๙๕.๑ ๑๑๒

เลขทะเบียน ก-๑๑๐๐๒

คำนำ

เรื่องคำวาทที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลยทรงพระราชนิพนธ์ยลคร ว่าโดยตัวเรื่อง เป็นตอน ๓ ในเรื่องเลื้อโคซึ่งเป็นนิทานโบราณ มีอยู่ในหนังสือปัญญาสชาดก เรียกว่าพหลควาชาดก ของเดิมแต่งในภาษามคธ แต่เห็นจะได้แปลเป็นภาษาไทยมาช้านาน แลมาแต่งเรื่องนิทานต่อออกไปอีกมาก แต่เป็นนิทานเรื่อง ๓ ซึ่งไทยชอบจึงมีผู้เอาออกแต่งเป็นหนังสือกลอนต่าง ๆ ในภาษาไทยมากกว่านิทานเรื่องอื่น เรื่องเลื้อโคนี้มีทั้งกลอนสวด, ฉันท, กลอนอ่าน ตลอดจนแต่งเป็นคำเทียบสำหรับสอนเด็กอ่านหนังสือที่แต่งเป็นยลคร ก็มีมาแต่ครั้งกรุงเก่าแล้ว

๒

เป็นแน่ มาทรงพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒
 ตอนหนึ่ง ๔ เล่มสมุดไทย ก็เป็นอย่างเอก
 ทั้งกระบวนกลอนแลกระบวนความ ตั้งแต่ต้น
 จนจบพระราชนิพนธ์ จับบอ่านเข้าจิตใจไม่ใคร่
 จะวางลงได้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าผู้ที่ได้อ่านสมุด
 เล่มนี้ จะเห็นจริงด้วยคำที่ข้าพเจ้ากล่าว

อุภัยพรพ.พ.

หอพระสมุดวชิรญาณ
 วันที่ ๓๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

สารบัญ

ท้าวสนั่นราชได้เฝ้าขอหม่อม	หน้า ๒
ท้าวสนั่นราชคลั่งถึงนางเจ้าของผม	” ๓
นางคันทมาลิมเหี้ยมทลเคื่อนสติ	” ๔
ท้าวสนั่นราชกรวณางคันทมาลิม	” ๕
ท้าวสนั่นราชให้ข้าวร้องหาคนรัก	” ๕
นางผมหม่อม	” ๕
เจ้าทิศประสาทรีบอาสาไปตามหานาง	” ๖
เจ้าทิศประสาทพบนางจันทสาคาอยู่กับ	” ๖
พระควี่	” ๓๐
เจ้าทิศประสาทให้นางจันทสาคาตาม	” ๓๒
พระควี่เฝ้าเฝ้าพระชรรค์	” ๓๒
พระควี่บอกความลับแก่นางจันทสาคา	” ๓๔
เจ้าทิศประสาทลงเฝ้าพระชรรค์ของ	” ๓๔
พระควี่	” ๓๔
พระควี่สลับ	” ๓๕

ก

เจ้าทิศประสาทนางจันท์สุคามาถวาย	
ท้าวสันนราช	หน้า ๒๒
ท้าวสันนราชลงไปหานางจันท์สุคา	„ ๒๖
นางจันท์สุคาไม่ยินยอม	„ ๒๗
ท้าวสันนราชหาหมอมาทำเสน่ห์	„ ๓๔
พระหลวไชยมาตามพระคว	„ ๕๕
พระหลวไชยแก่พระคว	„ ๕๘
พระหลวไชยแปลงเป็นฤษีมาตาม	
นางจันท์สุคา	„ ๖๑
ท้าวสันนราชให้บ่าวร้องหาผู้ชบ	„ ๖๒
พระหลวไชยรับอาสา	„ ๖๕
ท้าวสันนราชชบ	„ ๖๗
พระหลวไชยลงมาท้าวสันนราช	„ ๗๐
พระควปลอมเป็นท้าวสันนราช	„ ๗๑
นางคันทมาลีมารับเสก	„ ๗๔
พระควลงไปหานางจันท์สุคา	„ ๘๑

ก

นางคันทมาลีมาหิงนางจันท์สุคา	หน้า ๘๖
นางคันทมาลีโกรธพระคว	„ ๑๐๕
เจ้าทิศประสาทถูก	„ ๑๐๖
พระควไปตำหนักนางคันทมาลี	„ ๑๑๐
นางคันทมาลีตกลงจะชบ	„ ๑๑๘
พระหลวไชยแสร้งทำจะชบ	
นางคันทมาลี	„ ๑๒๒
นางคันทมาลีทนร้อนไม่ได้	„ ๑๒๕
พระควตัดกับนางคันทมาลี	„ ๑๒๘
เจ้าทิศประสาทออกความแก่นาง	
คันทมาลี	„ ๑๒๘
นางคันทมาลีให้หนังสือถึงไวยทิต	„ ๑๓๓
ไวยทิตยกพลมาล้อมปราสาทพระคว	„ ๑๔๐
พระควจับไวยทิตได้	„ ๑๕๐
พระควให้ฆ่าไวยทิต กับนางคันทมาลี	
แลเจ้าทิศประสาท	„ ๑๕๒
เพลงยาวท่ายพระราชนิพนธ์	„ ๑๕๓

พระราชนิพนธ์เรื่องคำขวัญ

๑๑ มาจะกล่าววาทไป ถึงท้าวสันนราชจอม
 ฤทธิ์ชัย เสวยราชย์ธานีบริวณ กว
 พัทธวิไลยศบรรพชา ท้าวมีอัศวคเษ
 ชื่อนันทมาลีเสนหา อยู่ด้วยกันแต่หนุ่มคัม
 ชรา ชันษาพลกสิปลัยปลาย นำพระทนต์
 บนล่างห่างหัก คองพระภักตร์เหยเหินเส้น
 สาย เกษาพึงจะประประวาย รูปกายชาย
 จะพมเณอ พระเสวยมโละชามสามเวลา
 ทรงกำลึงวังชาประหลาดเหลือ พอใจเกย
 ผู้หญิงวิ่งเรือ ผลกพนพนเผื่อไม้เบื่อใจ รว
 กับหนุ่มคฤมคลงนงน่น จะหางามเล่นสัคน

หนึ่งให้ไว้ ราฟึงคึงคิกเป็นเนใจไป มิได้
ว่างเว้นสักเวลา ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑๑ เมื่อจะมีเหตุเภทไภย ให้เราร้อนฤไทย
เป็นหนักหนา จึ่งชวนกำนัลภักดีฯ ลงมา
ยังที่ตำหนักแพ ฯ ๒ คำ ฯ เพลง

๑ ท้าวเสด็จนั่งเหนือเรือยลลังก์ สาวสนม
กรมวังเซ่งแซ่ พระเอนอิงพิงพนักผ้นแปร
เหลียวแลเห็นผะอวยลอยมา หยิบขันเขม้น
อยู่เป็นครู่ เบิกคูกี้เห็นเส้นเกษา หอมกลิ่น
รวบรณชั้นวิญญา พระนั่งนึกตรึกครวใน
อารมณ์ ผมนคริร้ายนางสาวน้อย แกล้งลอย
หาคู่สัสสม ชรอยบุญเราเคยได้ไซยชม จึ่งพย
ผะอวยผมภักดีฯ คุณคิกเคล็ดคลั่งขึ้นทั้งแก
กระสันเลี้ยวเหลียวแลชำเลื่องหา เห็นนาง
พนักงานคลานเข้ามา ยิ้มแย้มพยักหน้าว่า
นางลักษณ ค่อยชยคลคองคั่งลงนั่งไกล เห็น

มิใช่ผู้คลุกขนกุกักก คุนนางห้ามเหนยั้งแค้น
นัก ให้ละล้าละลิกลิมองค์ ท้าวทอดผะอวย
ทองประกองไว้ มิได้ชำระสระสงฆ์ ชนจาก
เรือสุวรรณเบยรรจง เสด็จทรงมายังวังใน ฯ

๑๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึ่งเข้าไปเฝ้าฯ ขึ้นบนแท่นทอง
ผ่องใส กอดผะอวยประทัยกับทรงไว้ ถอน
ฤไทยควรวญคร่ำว่าพรวณ ฯ ๒ คำ ฯ

๑๑ โอ้อ่านนวนล่องเจ้าของผม ถ้าได้ชมจะ
ณอมเป็นจอมขวัญ เกษาหอมฟุ้งกังปรุงจันทน์
จะทรงโฉมโฉมพรวณอันใด ทรวคทรงส่งคำ
คำขาว ชัดษาแก่สาวสักราวไทน แม้น
รู้ว่าอยู่บุรีใด พี่จะไปคิกตามเจ้าทรวมชม
ถึงจะเป็นกระไรก็ไม่ว่า แต่ให้ไว้ได้เห็นหน้า
เจ้าของผม คิกละห้อยละเห็บเลียบอารมณ์
วังให้ร้องห่มไม่สมประดี ฯ ๒ คำ ฯ โอค

๑ เมื่อนั้น ท้าวสันนรราชเคล็ดมองค์หลงใหล
เห็นเมียมาเข้าซัพพวไพร ชัดใจเกรยวกรวาท
ตวาดอึง คดทำราวกับสาวแล้ว ไม่เจียม
คิดว่าแก้สกันนิคหนึ่ง แกล้งมานั่งเฝ้าพหน้า
พนี้ จะคอยหึงหวงข้าฤาว่าไร ลอยพระ
ขรรค้งนงกระปลดกระเปลี้ย พิโรชโกรธเมียดัง
เพลิงไหม้ สกคโคตสาวสรวรค์ก้านัดใน แล่น
ไต่ลุลกั้มไม่สมประดี ๆ ๖ คำ ๆ เชิด

๓ ลกองค์ลงเงื้อมเหนืออาคัน พริ้งพร้อม
 ๔ อามาคย่น้อยใหญ่ จิงครดลั่งมหาเสนาใน
 ๕ เร่งไปร้องบ่าวชาวฉาวา ผู้ใดใครรู้เห็นข้าง
 ๖ คำแห่งนางผมหอมเสนาห์ ถ้าแม่นำไป
 ๗ ใต้นางมา เงินทองเสื่อผ้าจระวางวลี ทั้งเข้า
 ๘ เรือนไฉนจะหาให้ ข้าไทชายหญิงทกลิ่ง
 ๙ สรรพ์ จงเร่งรีบรักจัดกัน ไปบ่าวร้องให้
 ๑๐ ทินวนัน ๆ ๖ คำ ๆ เจริญ

๖ บทละครเรื่องท้าว

๑ บัดนั้น อำมาตย์รับสั่งใส่เกี้ยว ออก
มาเกณฑ์กันทันที เห็นต้องร้องยาวไป ฯ

๒ คำ ฯ เจริญ

๑ บัดนั้น ฝ่ายเจ้าทัตประสาธชาติไพร่
ฟังเสียงร้องยาวก็เข้าใจ นึกได้ลูกสาวของเจ้า
นาย ผอมผอมปราศรัยเร่า จะนำเขาไป
พามาถวาย กูจะได้ฟังบุญเป็นคุณยาย คิด
แล้วเดินเข้ามาถามทัก ท่านเขามาจะบอก
เล่า นางผอมผอมข้าเจ้ารู้จัก รูปโฉมโฉม
พรรณขยับนัก จะอาสาทรงศักดิ์ไปพามา ฯ

๒ คำ ฯ เจริญ

๑ บัดนั้น เห็นถามซิกเป็นตลกหนา เห็น
ถ้อยคำมันสัณฐาน กรีบพยายายเจ้าเข้า
วังใน ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงคลานเข้าไปเฝ้า ก็มเกล้า
ทูลแจ้งแถลงไข ยายเจ้ารับคำจะนำไป ว่าได้

บทละครเรื่องท้าว

๗

รู้จักนางเทวี เป็นลูกสาวท่านท้าวพรหมจักร
ขึ้นขึ้นขึ้นทราบดีศรี แต่เมืองนั้นพลไพร่ไม่มี
นอกอินทรีกินตายเสียค่ายกอง ที่ในวังยัง
แต่นางผอมผอม งามพร้อมสรวลพักไม่ขัดข้อง
บิณฑบาตนางไว่ที่ในกลอง จงทราบบลอง
พระบาท ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ท้าวต้นราชสำรวจว่า ขึ้น
ชมสมถวิลจินดา ดึงได้เห็นหน้านางนงเยาว์
จึงตรัสว่าถ้าสมคณเฑาะ อีกกระตักใจหาย
แล้วยายเจ้า มึงมีคิว่าถ้าจะเอา ทัก
ร้อนอะไรเล่ากับเงินทอง ยายจะเอาอะไรไป
บ้าง ทำทางกันการบ้านช่อง เร่งรีบคลา
ไคลกังวลไปอง ให้ไต่นางในกลองกลับมา ฯ
๒ คำ ฯ

๑ บัณฑิตนั้น ยายเจ้าทูลพลันด้วยทรรษา
จะเอาเรือเอกไชยไคลคลา ไปรักษัลลยามา
กรุงไกร ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสนั่นราชเป็นใหญ่ ได้ฟัง
จึงสั่งเสนาใน จงจัดเรือเอกไชยฉลี่ยพลัน
เกณฑ์ยกสำรับใหญ่ใส่ให้เต็ม เลือกล้วน
แต่เล่มคอนขยับ เรือนำเรือตามจงกรมครัน
ให้ทันแต่ในเวลา ฯ ๔ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัณฑิตนั้น เสนารับสั่งใส่เกษี ออกจาก
วังวังเป็นสังคลี จักเรือตามมีพระบัญชา ฯ
๒ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัณฑิตนั้น ยายเจ้าทำประหนึ่งงักง่า ชน
ขึ้นแคว่คานหามคนตามมา ประตุนั้นคันท่านา
ตะพาน ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ลงนั่งยังเรือเอกไชย พลพายนายไพร่
อลหม่าน ออกเรือพร้อมกันมีทันนาน ร้อง
ขานโยนยาวฉาวมา ฯ ๒ คำ ฯ เเห่เรือ เชิด

๑ ล่อนพักพลพายมาหลายแห่ง น้ำเชี่ยว
เรือวแรงหนักหนา สืบหาวันถึงจันทบูร
ประทัยท่าที่พายเวียงไชย จึงสั่งผู้คนพลพาย
ทั้งไพร่นายอย่าเที่ยวไปข้างไหน แต่ตัวของ
เราจะเข้าไป สมคเนเมื่อไรจะกลับมา สั่ง
แล้วเข้าสู่พระบุรี พรันควักฉลี่ยเป็นหนักหนา
เห็นกระดูกเกลื่อนกลาดคาศา รัยเดิน
ถาวนาเข้าในวัง ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครนถึงจึงชนปราสาททอง เมืองมอ
ลัมพื่อแล้วถอยหลัง เลี้ยงคนพคอยู่เงยหฟัง
ทรคนนั่งแอบประคตท่วงที ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น โฉมนางจันท์สคามารศรี สมสู่
อยู่ด้วยพระคว่ำ เปรมปรีดิ์ประคิพพิทกกำหนด

ใน พยอกเข้ายิ้มแย้มแกมกล จระคายผู้
คนก็หาไม่ สักเจียบเขียบบเลียงทั้งเวียงไชย
สำราญใจอยู่ในห้องสองคน ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัณฑิตนั้น ยายเจ้าแห่งพิศพิศคณ ชายน
ที่ท่วงชอยกล เห็นจะไม่ใช้คนต่ำช้า ใส่
เครื่องประดับองค์ทรงพระขรรค์ รูปโฉม
โฉมพรรณงามหนักหนา ต่อจะเป็นลูกเต้า
ท้าวพระยา จันทสุมทนต์จึงปลงลงใจ กุศิด
ไว้ไม่สมอารมณ์คิด จะลงล้างชีวิตเสีย
ให้ได้ แต่องค์กลยาจะพาไป ทูลถวาย
ท้าวไทเอารางวัล คิดพลางทางคลานเข้าไป
หา ทำที่กิริยาโคกคัลย์ ก้มกราบยาทา
สุทนต์ จันท แล้วค้อมกมลน้อมรำไร ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น โฉมตรศยาก็จำได้ เป็นข้า
เก่าเจ้าเคยช่งใช้ จึงพุดจาปราโสดด้วยเมตตา
ยายชื่อนกอินทรีไปช้านาน ลูกหลานอยู่

ไหนไม่เห็นหน้า ฤๅนภมณินลินชีวา เออตา
ผัวอยู่คอกฤๅยาย ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัณฑิตนั้น ยายเจ้ากล่าวเกลี้ยเบี่ยงบาย
ลูกหลานกระจัดพลัดพราย ท่านตาก็ตาย
แต่คราวนั้น ข้าไปอยู่เถื่อนถ้ำล่าบาก จึง
พ้นปากปากษาไม่อาสัญ ได้ยินเหล่าชาวป่า
พุดจากัน ว่าแม่จันทสุมทนต์ได้สามี ข้าสู้ตั้ง
คนมาจนถึง จะอยู่ฟังบุญทั้งสองศรี ยัง
พริ้นตัวกลัวแต่คนอินทรี ยันมานั้นฤๅไม่
เขวมาลย์ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น โฉมจันทสุมทนต์จึงว่าท่าน ผัว
ข้ามาล้างมันวายุปราณ หายมาช้านานจน
ปานนี้ ฯ ๖ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัณฑิตนั้น ยายเจ้าทำเป็นเกษมศรี จึง
ว่าแม่คุณบุญล้นที่ได้สามีเรื่องอิทธิฤทธิ์
งามทั้งรูปโฉมโฉมพรรณ น่าชมสมกันหนัก

หนา ส้มคึกของยายที่หามา จะอยู่กับ
กัลยาเป็นข้าไท แล้วทำท่วงทีกระปรีะเปรว่า
ตักน้ำคำเข้าเอาใจใส่ ครั้นสองเจ้าเข้าที่
บรรทมใน ยายไปปฏิบัติพัทวิ ฯ ๖ คำ ฯ
ตระ

๑ เห็นพระราชานิทรานิท นังพิณพิศดู
ถ้วนดี ผิดกับกระษัตราทกขานี ขัตติพระ
ขรรค์เข้าที่บรรทมใน คิศพระวงสงไสยอย่าง
ไรอยู่ จะพ้อลงถามคุให้จึงได้ ครั้นรุ่ง
รางสว่างแสงอโณไทย ยายเถ่าเข้าไปอยู่ใน
ครว จันทสุมามาทำเครื่องเสวย ตามเคย
จัดแจงแต่งให้ผัว ยายเข้าเมียงหมอบขอบ
ตัว แล้วว่าแม่ทูลหรืออย่าไว้ใจ อันองค์
ลัทธิศาสมิ เห็นที่หาซื้อต่อแม่ไม เห็นย
พระขรรค์บรรทมทกคั่นไป น่าจะแหม่งแคลง
ฤไทยเทวี แม่จงถามไถ่ให้ประจักษ์ ถ้า

ทำวักก็จะแจ้งถ้วนดี แม้นมิบอกออกความ
ลับดี นานไปจะหนีแม่มั่นคง ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น จันทสุมามาซื้อลุ่มหลง สำคัญ
มั่นหมายว่ายายตรง โฉมยงเห็นชอบก็ตอบ
ไป จึ่งอวยายว่าข้านักพรณ์ ขัตติพระขรรค์
กิตองค์น่าสงไสย จะทูลถามทรงศักดิ์ชักใช้
ให้ไต่ความข้าสำคัญ ว่าพลางนางเข้าไปใน
ที่ ประนิบัติพัทวิให้ผัวขวัญ ทำที่ทอศสนิตติด
พัน นวดพินนังแนบแอบอิง สัพยอกหยอก
เย้าแหย่สรวล ชักชวนพศจามรยาหญิง
ไต่ช่องก็ซ้ออันวนนิง ทูลถามความจริง
ภูวไนย น้องนักกินแหม่งแคลงจิตร พระ
ขรรค์ของทรงฤทธิเป็นไฉน มิไต่ละวางให้
ห่างไกล ฤว่าไม่ไว้ใจน้อง ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำแจ้งระหัดขัดซ้อง
หวั่นหวาดประหลาดจิตรผิตทำนอง ค่อย

ประคองเล่าโลมโลมงาม รับขวัญกัลยา
แล้วพาที วันนั้นหลากใจมาไต่ถาม ฤายาย
ยุเจ้าจะเอาความ บอกตามจริงเถิดคนเทวี ฯ
๔ คำ ฯ

๑ เมื่อ่นั้น จันท์สาคกล่าวแกลังแสงรังใส่สี่
บิตเบือนเอื้อนอำทำท่วงที่ อะไรนี่มาครัส
สีกัสแกง น่องรักน่องถามตามข้อ ควร
ฤามียอกให้แจ้ง เพราะพระทรงศักดิ์ไม่รัก
แรง ว่าพลางนางกรแสงโคกกา ฝนรักคร
ผลึกใสมิให้ต้อง สืบสังคิปักของหัตถา
พิไรว่าทำกลมารยา ประทึงว่าโคมฉายจะ
วาววาว ฯ ๖ คำ ฯ โยค

๑ เมื่อ่นั้น พระคว่ำเห็นน้องหมองหมาง
ค่อบกระโยมโลมลูบปฤษฎางค์ ประคอง
นางนฤมลชนบนเพลลา สรว่มสอคกอกครัก
แล้วครัสปล่อย คิคเช่นนี้มีชอยโคมเกล้า

พี่รักใคร่ในองค์นางเยาว์ แม้นจะเปรียบเทียบ
เท่าดวงใจ อย่าไศกนักรักครัน้องจะหมอง
ครี เจ้าเห็นหน้ามานี้จะบอกให้ พระขรรค์
นี้พี่ส่งชีวิตไว้ ใครลักเข้าเผาไฟจะมรณา
ความจริงบอกเจ้าไม่อำพราง อย่าพคมาก
ปากสว่างฟังพี่ว่า เห็นประจักษ์แจ้งแล้วฤ
แก้วตา พี่รักเจ้ายิ่งกว่าชีวาใด ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อ่นั้น จันท์สาคกล่าวแกลังแสงรังใส่สี่
บิตเบือนเอื้อนอำทำท่วงที่ อะไรนี่มาครัส
สีกัสแกง น่องรักน่องถามตามข้อ ควร
ฤามียอกให้แจ้ง เพราะพระทรงศักดิ์ไม่รัก
แรง ว่าพลางนางกรแสงโคกกา ฝนรักคร
ผลึกใสมิให้ต้อง สืบสังคิปักของหัตถา
พิไรว่าทำกลมารยา ประทึงว่าโคมฉายจะ
วาววาว ฯ ๖ คำ ฯ โยค

ร้องเรื่อง แลเห็นยายชายชำเลื่องเข้ามา
ยืมพลางทางว่าอย่าทุกข์เลย ยายเอ๋ยผัวรัก
ข้าหนักหนา เล่าความตามคำภักดา แล้ว
กำชัยกำชาสารพัน ฯ ๓๐ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัคนั้น ยายเจ้าฟังคำทำขวัญ ขุน
บาทชายชวาแล้วว่าพลัน ลุกไม่เป็นเช่นนั้น
คอกแม่คุณ เกลือกสามมีรักจึงให้ถาม
ไซ้จะเกลี้ยกล่อมความให้เคื่องขึ้น ชักเป็น
ผู้น้อยพลอยฟังบุญ ไม่ไว้วางใจครุ่นอย่า
แคลงใจ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น จันทสาคาพาซื้อไม้สังไสย คิด
ว่าข้าหลวงเดิมเค็ลมิไป หลงใหลนับถือว่า
ช่อตรง ครั้นจิตแจ่มแจ้งเครื่องเสด็จสรรพ
ให้ยายยกส้อมออกไปส่ง ทั้งถวายภวนใน
ด้วยใจจง โฉมของหมอยกรานอยู่งานพัก ฯ
๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาฤทธิรงค์ทรงสวัสดิ
เกลี้ยงเสวยเช้าของจนทอ้งคัก แล้วตรัสสั่ง
บอกหยอกน้อง ฯ ๒ คำ ฯ

๑ บัคนั้น ยายเจ้ากระหิ้มยิ้มย่อง สม
หวังทั้งจิตรคิป้อง ไ้ช่องจะฆ่าพระควา
ทำเป็นเข้าไปให้ไซ้ล้อย หมอบคอยถือชด
ชดยหรือ พดชกนิทานบ้านเมืองค ประเพณี
กรรมวิสัยสรวนย์ แม้นไ้ส่มยัตติพิศดาน
ยอมแต่งการมูรธาภิเศกสรวง ไปยังฝั่งน้ำคัง
จางง สระเกษทกองค์กรรมิตรา นี้พระจะ
ผ่านไ้สรวนย์ สิบประยูรสรวนย์พงษา เชิญ
เสด็จไปสรวงคงคา ตามอย่างท้าวพระยามา
แต่ไร ฯ ๘ คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น พระควาลุ่มหลงไม้สังไสย จึง
ตรัสว่าคิกชอยเราชอบใจ จะทำให้ค้องตาม
ประเพณี ยายเป็นผู้ใหญ่ไ้เคยพบ จง

แต่งเครื่องให้ครบตามที่ แม่นไ้ถูกขังยาม
ยามนี้ จะไปสระเกศให้สำราญ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัคนั้น ยายเถาวัลย์สิ่งเกษมสถานต์ หิย
โน่นฉวยนี้คลีคลาน จักใส่ในพานแล้วยกมา ฯ

๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น สองกระษัตริย์ยืนก็เป็นหนักหนา
ชวนเถาวัลย์ประสาธบายตรา ลงมาตามฉนวน
ในวัง ฯ ๒ คำ ฯ เพลงซ้ำ

๑ บัคนั้น ยายเถาวัลย์เจ้าเล่ห์ทำลำหลัง แวะ
เข้าก่อไฟใส่ประทัง แล้ววิ่งตังตังตามมา
ทันสองกระษัตริย์ริมนี้ที่ วางพานไว้ ที่ร่ม
พฤกษา เห็นพระจะลงในคางคา ยายทำ
เป็นว่าแล้วแหม้มยิ้ม ไฉนเห็นบพระชวรค์ไว้
มันคง ลงสรงถูกน้ำจะเป็นถนิม เสียกาย
พลอยประคับล้วนทัยทิม จะช่วยเชิญไว้ริม
ชลธาร ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำฟังคำที่ว่าชาน ไม่ทัน
รู้เล่ห์กลคนขบวนการ เพราะกรรมนั้นยันศาล
ให้วงยง ชักพระแสงทรงยื่นให้ยายเถา

แล้วชวนโหมเลดาลงสรง ชำระสระสถาน
สำราญองค์ เวียนวงแหวกว่ายวารี พระ
หยอกนางทางกอบคองคาศักดิ์ บังอรค้อนสับค
เบือนหนี เลี้ยวไล่ไขว่คว้ากัลยาณิ สรวล
ระริกซิกซ์สำราญใจ ฯ ๒ คำ ฯ เพลงถึง

๑ บัคนั้น ยายเถาวัลย์แสนร้ายหมายได้ เห็น
สององค์ลงเล่นชลาลัย ก็วิ่งไปยังกอง
อุกคิ เดาพระชวรค์นี้วางกลางเพลิงชม
พินสุมใส่เข้าเผาจี ก่อพลางเหลียวดูพระภูมิ
แล้วเข้าขี้นพัตวุ่นไป ฯ ๔ คำ ฯ เชิดถึง

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำร้อนรนไม่ทนได้ เจียน
จักพิณาคขาดใจ แลไปคยายก้หายตัว เวียก
เมื่อยว่าช่วยพี่ควยเจ้า ครั่งนี้เถาวัลย์มาผัว

เรียกพลางองค์สั้นน้อยวันรว ค่อยทรงตัวขึ้น
จากคงคาไลย จะขึ้นยังตั้งกายก็ไม่ตรง นาง
โคมยงเข้าประคองแล้วร้องไห้ ล้มลงกลาง
หาดระชาคใจ ภูในบร่ำสั่งบังอร ฯ ๖ คำ ฯ
โธ่ โธ่ว่าโคมยงนงลักษณ์ มีเล็บที่รัก
๑๐ สายสรว ครึ่งนิ้วตรจะมีวามรณ เพราะ
เจ้าวอนไต่ถามความลับ พี่ก็บอกออกให้
ด้วยใจซื่อ ควรอุปถัมภ์ออกกลอกกลับ มิได้
ฟังคำที่กำชับ ไปบอกกับยายเจ้าเจ้ามารยา
มันก็ร้ายหมายล้างชีวิตพี่ ทนสัดสั้นวาสนา
เวราเราแล้วณแก้วตา จะขอลาโคมฉายวาย
ปราณ พระสฤษดิ์กำลังไม่สั่งได้ ด้วยคง
จิตรพิศม์ไฟเผาผลาญ เอนอิงพิงองค์นงคราญ
ภูบาลชอนชบสลายไป ฯ ๘ คำ ฯ โอค

โธ่ เมื่อนั้น จันท์สกาเห็นผัวตกไผ่
๑๐ กอดศพภักดีคาโศกาไลย ทวามไวยครวญคร่ำ
รำพรรณ ฯ ๒ คำ ฯ
โธ่ โอ้ว่าพระองค์ทรงเกษ เกิดเหตุทั้งนี้
๑๐ เพราะเมื่อยขวัญ เชื้ออู่เก่าแพศยาอาชกรรม
จนมันลอบทำให้จำตาย ครึ่งนิ้วชวักเหมือน
ชั่ว กิดแก่นใจตัวไม่รัหาย ออกสู่อยู่ไปให้
ไต่อาลัย จะสัคายตามองค์พระทวงธรรม
ว่าพลางทางกราบกับคืนผัว ทอดตัวโศกา
เพียงอาลัย ล่องกรซ้นทรวงรอนัน ทรวง
กรรแสงชบสลายไป ฯ ๖ คำ ฯ โอค
โธ่ บัดนั้น ยายเจ้าเฒ่าพระขรรค์เงินแห่ง
๑๐ ไหล เส่ลือกสลดนชนพินได้ไฟ หายใจ
กระหมอบหอบเต็มที แล้ววิ่งมาคสององค์
เห็นล้มลงนั่งแน้อยู่กับที่ ไม่ไหวกายตาย
จริงแล้วควรวน วางวางตาลีตาตานมา เห็น

นางกอดศพลบไสล ก็แจ้งใจว่ายังไม่สังขาร
จึงคุมองค์อวไทยไคลคลา ไปยังท่าที่ประทับ
ฉับไว ฯ ๖ คำ ฯ เชิด

๑ วาฉนางลงเหนือเรือที่นั่ง บัดย้งม่านทอง
ผ่องใส ให้เร่องออกนาวาคลาไคล สุ่มได้
สามเล่มมาเต็มที ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ เมื่อนั้น โฉมจันทร์สุกามารศรี ครั้น
พินคินได้สมประสงค์ คว้าหาสามไม้พวยพาน
ผันแปรแลหลอมาเห็นยาย โฉมฉายชี้หน้า
แล้วว่าขาน ทศอธิดาทรชนคนพาล อับวิ
สักระยานเป็นพันไป ลอยมาสามเล่มมีหน้า
มึงจะข้าปากไปข้างไหน ชั่วข้าสารพักหน้าชั้ใจ
จะตบให้ย่อยยับลงกับมือ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนั้น ยายเจ้าพลอยว่าอย่าอ้อออ จะ
พาไปบ้านเมืองให้เลื่องกา ไร้ออกหน้าคำ
ช้อยยิ่งกว่าน ทรวงขรรค์สั้นนราเชื่องไซย

จะเศกให้แม่เป็นมเหสี ออย่าทรงโคกโคกกา
ถึงสามี่ เทวจะเป็นศุขทุกเพราราย ฯ
๔ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น จันทสุกาศาลเกิดไม่เหือดหาย
โกรธาค่าทอมากมาย ออย่าพิศพศอบายให้
ตายใจ ผู้กวอควายจะตายกวอ ที่จะได้
เอออวยอย่าสงไสย ว่าพลางทางทรงโคกกา
โดย ครอบครวี่ว่าไรไปมา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ โอ้พระพลกระหม่อมของเมียเคี้ย พระ
คุณเคยปลกเกล้าเกษีย อยู่เย็นเป็นศุขทุกเวลา
วันนมาจากองค์พระทรงฤทธิ เพราะเมียชั่ว
ข้าพหุชื้อ เชื้ออธิดาทรจิต บอกความ
ลับมันไม่ทันคิด จนพระสันชั้วครวาววาง
พื่อเข้าประคุณของน้องเอี้ย กรวมสิ่งไรเลย
ได้เคยสร้าง จึงมีเจ้ามาตามล้าง ไรศ
ร้างภักคามาแต่ตัว นำสงสารปานนี้แล้วแก้ว

จะคว่ำแค้นอยู่แล้วพระทลหวั ยิงก็คชุ่นซ้อง
หมองมัว ทอดตัวเกลือกกลิ้งนึ่งไป ฯ

๘ คำ ฯ โอค

ร้อง บัดนั้น ยายเจ้ารักน้ำมาลยให้ เห็น
นางไต้ส้มประตักก็ใจ เร่งฝ้ายพายไต้ลุ่ม
มา ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงประทับตำหนักแพ พอเห็นท่าน
เจ้าแก้วไปหา ยายเจ้าเล่าความตามกิจจา
อย่าช้าช่วยทูลพระทรงธรรม ฯ ๒ คำ ฯ เຈຈາ

๑ บัดนั้น เจ้าแก้วไปขมิ้น ครั้น
ถึงจึงทูลว่ายายนั้น ไต้นางจันท์สุทมาแล้ว ฯ
๒ คำ ฯ เຈຈາ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสันนราชเร่งร้องแล้ว จึง
เสด็จจากอาสน์กลางแล้ว ตามแถวทอง
ฉนวนทวนไป ฯ ๒ คำ ฯ เສມອ

๑ ครั้นถึงตำหนักแพแลเห็นยาย พระแยม
ยิ้มพริ้มพรายปวไล ยายทำความชอบซ้ำ
ขอบใจ ว่าพลางพยักให้เผยม่านทอง ฯ

๒ คำ ฯ

ชมโฉม พระพิณพิศโฉมจันท์สุท นางใน
ไต้ฟ้าไม่มีสอง ผิวเนื้อเรื่อเหลืองเรืองรอง
ลักตร์ผ่องเพี้ยงดวงจันทร์ทรา อรชรอันอัน
เอื้ององค์ เนตรขนงนารักหนักหนา คลัง
แลคนางไม่วางตา พระราชาแยมยิ้มกระหิ้ม
ใจ ฯ ๔ คำ ฯ

ร้อง จึงเรียกวอสุวรรณบรรจง รับองค์
เทวศรีไล แห่ห้อมพร้อมพรุ่งเข้าวังใน เสด็จ
ตามทราวมไวยมาทันที ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงสั่งให้พานาง ไปอยู่ห้องปราง
ปราสาทศรี ครีดีพลางอย่างเยื้องจรลี มา
เข้าที่ชำระสระสวนน้ำ ฯ ๒ คำ ฯ เສມອ

จ้าน ก็อค้นชานชมทนต์หนมหนักหนา คุ
เหมือนมิใช่ท้าวพระยา เวทนาเชิญไปเสียบ
ให้พัน ๆ ๘ คำ ๆ เจรจา

๑ เมื่อนั้น ท้าวสันราชคิขิตสน จะ
เล่าโลมโลมนางนฤมล เห็นไม่หย่อนผ่อน
ปรนกันใจ อำนาจนางซอส์ตย์ต่อภักดา
พระราชาร้อนรนไม่ทนได้ จึงเสด็จย่างบ่อง
จากห้องใน รีบไปสรงชลกระวนกระวาย ๆ
๔ คำ ๆ เสมอ

๑ ตักว้าวรคหคแม่ขัน แต่กระนั้นร้อนใจ
มิไคว่หาย หยียเครื่องสุคนธามาละลาย ลูบ
ชโลมโซมกายค้อยคลายร้อน ๆ ๒ คำ ๆ

๑ พระนั่งวงโงกหยับคลิบตา คิดถึง
จันท์ศาคางสมร นิจาเจ้าช่างสลัดคัตกรอน
ไม่ผ่นผ่อนปรานที่บ้างเลย เสียบแรงให้ไปรับ
น้องมา หวังว่าจะร่วมเรียงเคียงแขนง พี่

เฝ้าปล่อยโหมงามทวามเซบ น้องเอ๋ยไม่
ปลดปลงลงใจ อันเล่ห์กลลัทธิรักกล้า จะ
เชื่อถ้อยคำยังไม่ได้ เห็นจะเป็นมารยา
พิราใน จะเกี่ยวแก้มือใหม่อีกสักครั้ง ๆ

๒ คำ ๆ

๑ คิคพลางแต่งองค์ทรงภษา ห่มห่มแอน
ราคากว่าสองซ้ง แล้วทำเป็นเค็นคุ่มลุ่มตะวัง
ขึ้นนั่งบนเตียงเคียงนาง ๆ ๒ คำ ๆ

๑ ได้โลม น้องเอ๋ยน้องรัก จงผินลักตรมาพดกับ
พี่บ้าง เอออะไรไม่พอที่พอทาง จะทำให้
เงินค้ำอยู่กลางคัน แม้นมิได้เซยชมสม
หมาย จะสัวยชีวาอาลัย แต่พี่มีเมียมา
นับพัน ไม่เหมือนขวัญเนตรน้องต้องคิดใจ
จริงจริงพิรักเจ้าหนักหนา ไม่เสแสร้งแกล้ง
ว่าสยดได้ เจ้าจงเมตตาอาไลย อย่าให้
ไผ่ผอมตรอมใจตาย ๆ ๒ คำ ๆ

ร้าย ๗ ไต่โอบไต่พัง แค้นคั่งเคืองหไม่รู้หาย
นางโอรธาค่าทอหยายคาย ถ่มน้ำลายรดให้
ไม่โยก ๗ ขีคร้านพศจากขี้ขำหลัง น้าซัง
หนักหนาผืนหน้าหนั ยิ่งคิดยิ่งแค้นแสนทวี
ก็โคกักรวญคร่ำรำพรรณไป ๗ ๔ คำ ๗ โอค
โถโถม แสนเอยแสนงอน ช่างตักวอนก่อนว่า
ไม่ยวไส เจ้าการสัการมสุทใจ เป็นไร
เป็นไปไม่ละกัน ว่าพลางทางขยับจะยดยอ
เลียมลงต้องถือให้มือสั่น เศษความสัสต์
ของนางนั้น ทรงธรรม์รอนนระวนกระววย ๗
๔ คำ ๗

ร้าย ๗ จะช้านักสักรไม่อยู่ไต่ จนใจจึงจำขำ
ขยาย เหลียวหลังคางพลางเลียคาย ค่อย
เดินขายออกไปเลียให้พ้น นิ่งนั่งฟังหมอน
ถอนใจใหญ่ ภาวในยลันคึกซัดสน ให้รัก

ใครในนางนฤมล เปนทั้งวิทั้งวลุ่นวาย ๗
๔ คำ ๗

ร้าย ๗ พระกอดเข้าเจ้าจุกทุกขร้อน นิ่งนอนไม่
หลับกระสับกระส่าย ก็คิดถึงเงยาวไคร้รำเลีย
กาย มุ่งหมายจะชมไม่สมคเน จำจะคิด
แยบคายสายสน หาหมอร่มนต์ทำเสน่ห์
แก้ไขไขทางอุปเท่ห์ มิได้ด้วยเล่ห์เอาด้วย
กล ๗ ๔ คำ ๗

ร้าย ๗ ที่นี้โฉมยงคงรักใคร เห็นจะไม่โกรธา
ขำขื่น ด้วยเศษฤทธิเศษเวทมนต์ อันจะ
พนมมือพอสว่างกา พระแย้มยิ้มกระหม่อมย
ในใจ หมายถึงไต่กกำหนดสุมขัตติยา จึง
เรียกเหล่าเจ้าแกล้งเข้ามา แล้วกำขับกำซาสั่ง
ความ จงพิทักษ์รักษามารศรี อย่าพศจา
พาทีให้หยายหยาม ช่วยกันแล้วโลมนางโฉม
งาม ถ้าโอนอ่อนผ่อนตามจะรางวัล แม้

กมาที่หลังยงคองคิง ชั่วครมิ่งเหล่านจะอาสัญ
สิ่งพลางอย่างเอยจงจรด ออกท้องพระโรง
คลัททันใด ๆ ๘ คำ ๆ เสมอ

๑ นี่เห็นอแทนรัตนชัชวาลย์ พร้อมข้า
ราชการน้อยใหญ่ จึงเรียกเสนที่ไวใจ มา
ใกล้ที่นั่งแล้วสั่งพลัน จงสืบหาหมอเสน่ห์
เล่ห์กล ที่มณฑลฉะเชิงชยัน ทำรูป
รอยปลุกเสกเลขยันต์ ตามทำนองของมัน
เคยใช้ ถ้ามันทำเป็นเห็นจริง ให้ผู้หญิง
สมัครรักใคร่ เลือกว่าเงินทองจะถึงใจ ใคร
รับได้เอาตัวมันเข้ามา ๆ ๖ คำ ๆ เสร็จ

๑ บัดนั้น เสน่ใจอยากได้หน้า คำนี้
รับราชบัญชา บังคมลามาริณทิมชาวจึง
เรียกข่าวลูกเล็กเจ้าหัวเขี้ยว คำเคียดกะจิวิต
ติดตามหลัง ถือห่อผ้าการ่มรุงรัง ไม่รอ
วังเดินออกนอกประตู ๆ ๔ คำ ๆ เสร็จ

๑ เทยวสืหาหมอเสน่ห์เล่ห์กล ทกถนน
ในนครจนอ่อนห วัควาอารามเพยวถามค
ไม่มีผู้รู้ทำล้าภุกชง แสยท้องแทยตายสาย
เต็มที เขาซอหมื่นเจกกินดินสองสลึง แล้ว
ใส่เอาเหล้าซ่มพอเต็มตัง หยคอยู่ครู่หนึ่ง
จึงจะไป ๆ ๔ คำ ๆ เสร็จ

๑ บัดนั้น หมอเจ้าเจ้าความวิเศษใหญ่ ไม่
มีมุลนายสยบายใจ อยู่โรงวิมรุ่มไม้ใน
กำแพง เป็นทิดาปาโมกข์พวกไต่ยกเหยง
ตัวเอกออกซื้อฤาทุกแห่ง อวดกำลังหนึ่ง
เห็นยวเรียวแรง พันแทงไม่เข้าเปล่าทั้งนั้น
ทำเสน่ห์เล่ห์กลให้คนเชื่อ ผลาตเหลือหลอก
หลอนผอนผัน เมียขนนางวางน้ำไปกำนัน
ขอเลขยันต์หยบายาอาคม พวกหนุ่มหนุ่ม
ปรวณจะหาเมีย มาเรียนรู้อเลียบ่านุ่งห่ม
ถ้าชราหากินด้วยลิ้นลม ใครซิคชมฉิบหาย

เสียบหลายคน เหล่านักเลงเล่นเบี้ยเสียบตัว
มาฝากตัวตามหอคิณฉนวน บ้างเวียนชักไม้
กงพิศหักเล่นกล คอยลวงคนชาวบ้านนอก
ขอกนา พวกหัวไม้ไปหัดอาพัดเหล่า ฟัน
ไม่เข้าคงสิ้นทั้งสินผา เงินทองไม่มีขลัง
อุล้าห์มาคิดเทียบเรียนรู ล้วนนักเลงเสงพาก
ปากโป้ง ขำล้าโพงเพื่อนบ้านรำคาญหู
พอถึงวันพฤษหัตถ์ไหว้ครู ถิ่นหัวหมกยี่เหล่า
เมาโมเยะ ๖ ๓๔ คำ ๖ เจริญ

๑ บัณฑิตน์ เล่นเห็นอวยเหินเคเหียวเตร็จเตร
ถึงบ้านหมอรอฟังยังลึงเล พอคเนเพลาสัก
ห้าโมง ไต้ยีนเสียงคนผู้ย่นักหนา เล่น
หมากรุกฤทธาพดจาโผง จึงข้ามร้องย่อง
ยืมมาริมโรง ฝาโปร่งเปนช่องเมี่ยงมองดู
เห็นหนุ่มหนุ่มนั่งล้อมพร้อมหน้า ขอคาถา

ตามหอออกจ้อย คอยเคาะเปาะเข้าที่เส้า
ประตู ตามหาตาคูท้วงที่ ๖ ๖ คำ ๖
๑ บัณฑิตน์ ตามหมอมองบ้องหน้าไครมานั้น
เอออ้อต่อจะจับเจ้าเหล่านี เล่นแล้วลีหว่า
นากลัว พวกหลยเจ้าหนั้นนายบ่อน ตก
ใจไปซ่อนนอนคลุมหัว บรรดาที่มีความผิดคิด
ตัว อารามกลัวลูกปลั่งคังคัง ที่ใจกลัวว่า
เกลียดอย่าเพื่อหนี ร้ายที่คงสู้ศึกตั้ง ตาม
หมอมทำชักชักหักเสียงตั้ง ใครแปลกหน้ามา
นั่งวังวอ ๖ ๖ คำ ๖ เจริญ

๑ ครั้นเข้าใกล้ไต้ความตามชื่อ รุ่งมือ
มาพลาทางหัวเรือ ผูกรักชักชวนชอบพอ
พูดพ้อเจรจาฮาเฮ ๖ ๒ คำ ๖

๑ บัณฑิตน์ เล่นนักเลงเก่าเจ้าเล่ห์ เข้า
คยค้าสืมาคมสืมาคเน บอกอธิบายถ่ายเทพระ
รอน เเคยวนนะพระองค์ทรงธรรม แล่น

กระสันจันท์สาควสมร แต่เกี้ยวพานพุดจา
ว่าวอน เป็นหลายครั้งบังอรไม่เอออวย ถ้า
ทำได้ให้องค์นงลักษณ์ พยภักตร์ภักย์นคิ
ด้วย นางนิยมนสประสงคังงวย คงรวบ
เต็มประดาแล้วตาคร เงินทองของเข้าจะเอา
อะไร อย่าส่งไสยไ้ห่มคไม่ปดบ่ ทั้งเมีย
สาวขาวไพร่พรั่งพร ที่อยู่ตึกกว้านบ้านเรือน
รวี ฤจะเปนขนนางข้างกรมท่า แต่งสำเภา
เลาภาเป็นแจ้ว จงออกรับอาสาเถิดอย่างกลัว
จะซ่อนตัวอยู่ไยไม่ต้องการ ฯ ๑๐ คำ ฯ เจริญ
๑ บัดนั้น หมอเถาไ้ฟังลบลหลังหลาน
หลงระโมกโลกสันพันประมาณ อยากจะไ้
ของประทานพานพุดเพื่อ จะทำให้ส่มประสงค์
จงไ้ การเสน่ห้แล้วใครไม่เสมอ คอยดู
ความรูเราเอาเถิดขอ อวดอ้อหวัรอเรอเออ
อ้อ อันอาคมคาถาคำราคำหรัย มากมาย

หลายฉบับเคยนับถือ คนมาขอเรียนรำล้าภา
เห็นแล้วฤทธิชัยเราล้วนเจ้าชู้ ช่วยแนะแน
แต่เสน่ห้ให้หวัชราย ไ้ส่มหมายมนต์ขลัง
อยู่มั่งอยู่ วนเนาเอาของมาไหว้คร หวั
หมบายศรีอ้อนแน พอเลี้ยงท้องสองมือไม่
ขี้ตสน ไ้ตั่งกินดินบนเมาจนแก่ เมื่อเย็น
วานท่านผู้หญิงทแพ ให้ผ้าแพรมั่งสัสห้าพับ
ทั้งนอกในไปมาหาไม่ขาด แต่ไม่อาจออก
หวักลัวเขาจับ นี่กันเองไม่เกรงคอกจึงออก
รับ เป็นความลบลูกกลัวสำคัญ ฯ ๑๑ คำ ฯ
เจริญ

๑ บัดนั้น เสนาพาชอดอนั้น เห็นชอยกล
มนต์เวทวิเศษครัน จะขยับท่ายาคดลาคเลา
คิดพลางทางว่าภัยคาหมอ จะร้งรออยู่ไย
ทำไมเล่า มั่งมีตึกกว่าคำสำเภา กลัวอะไร
ไปเฝ้าเอาจางวัล ฯ ๑๒ คำ ฯ เจริญ

๑ บัดนั้น ตาหมอมุ่งหมายจะฉายฉนั้น มา
อาบน้ำในครัวแต่งตัวพลัน แปะน้ำมันมีพริ้ม
หอมฟุ้ง เลือกผ้านุ่งห่มสมุทรปร่าง ลาย
ฉกลางอย่างนอกเขาออกนุ่ง กรุกกรักประตัก
ประตักเปิดฝาล้าง เอาแพรบางกวางตั้งคาค
พุงพั้น แล้วไขคู้คำราชของอาจารย์ บัด
ทองของบุราณลานสน ส้มคขาวเขียนหมึก
คึกคักบวรพี ล้วนเลขยันต์เส้นที่เล่ห์กล
ห่อผ้าคำสำรวจไปสองฉบับ ถึงไล่เคี้ยวเคี้ยว
ขบไม่ขัดสน ปากว่าสาขบายเวทมนต์ จำ
ไ้หัวใจสนธิ์ยื่นออกมา ฯ ๘ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เส้นใต้ใจเป็นหนักหนา จึง
พาหมอเจ้าคำรา เติ้นมาตามทางกลาง
นคร ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงทิมริมที่ทวารวัง ให้หมอนั่งยัง
อยู่สักครู่ก่อน เข้าไปกราบยาบทมุลทูลทูล

พระวอพระองค์คงสมคิต ข้าไปพบหมอเจ้า
เข้าคนหนึ่ง ถ้าจะเปรียบเทียบถึงปโรหิต
วิชาชำนาญการอิทธิฤทธิ์ ศักดิ์สิทธิ์
วิทยาอาคม บัดนี้พาตาหมอมารออยู่ ที่
ทิมริมประตูท้ายสนม มนต์กลคือหนักหนา
นิยม ไม่ประสมประสานแล้งแก่งกราย
ทล ฯ ๖ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ทรงธรรมสันนราชเรนทรสรว
ฟังแจ้งแถลงเล่าคำมด ให้เพิ่มภูลภิม
สนนิก จึงให้หาตาหมอมารอด มาเผ่ายน
ชานพักคำหนักคึก แล้วเล่าตามความข้า
ลูก ครองตรึงผูกผูกกับคารว เราได้
นางนฤมลมาคนหนึ่ง ผิวฟุ้งวอควายเป็น
หม้ายอยู่ รูปทรงโสภาน่าเอนดู ควรเป็น
คู่เคียงเชนยเชยชม จะเล่าโลมโลมเลลา
สักเท่าไร ก็มีไ้มีจิตรสนิทสนม หมอ

เจ้าเจ้าเสน่ห์ดีเล่ห์หลม จงทำให้ได้สัมความ
คิดเรา แม้นว่าแก้วกัลยาการุญ บุญคุณ
ของครุฑาภะเขา ถึงได้ทองสักสองลำสำเภา
ก็ไม่เท่าไ้ของที่ต้องใจ ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ บัดนั้น หมอเจ้าเจ้าตำราวิชาไครย
จึงแกลังทุลล่อมตัวกลว้โผยโผย ข้าเข้าใจ
ข้างอยู่ความรับรู้ราณ เมื่อหนุ่มหนุ่มคนอง
ลองคาถา ผู้หญิงงามตามมาจนถึงบ้าน
ครั้นแก้ตัวกลว้ผิวกัดขี้คร้าน เขายนนาน
บ่อยู่ไปไม่ไยดี ได้ทราบว่าผ้าลอบองต้อง
ประสงค์ นางโถมยงยังระคางขนางหนี จะ
อาสาน่าที่นั่งครั้งนี้ ให้สินค้โดยขยายถ่าย
เท ผงดินสอขอลวายให้ผัดภักตร์ นารีรัก
รูปทรงหลงเล่ห์ ช้ผงส้เศกด้วยฤทธิธิธิเจ
เป็นเสน่ห์พุดผู้หญิงให้ยิ่งยอม เครื่องสุคนธ์
มนต์เทพรำจวน ให้เนื้อหนังนุ่มนวลหอม

สรงสนานน้ำทิพย์สียกละออม นางผมหอม
เห็นพระองค์คงตกทาย ทูลพลางพลิกหา
ตำราเสน่ห์ อุปเท่ห์ที่โปลาณอ่านถวาย เคย
ทำเป็นเห็นจริงหญิงรักชาย บำน้ำลายพุด
โผยไ้ไป ฯ ๓๑ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสันนราชลุ่มหลงไม่สงไสย
น้อยฤาหมอเจ้าคนเข้าใจ เรียนว่าจำไว้ได้
มากมาย ที่นางนฤมลไม่แพ้ เพราะ
เวทมนต์กลักใจหาย คบเพลเข้าพลางทาง
ยืมพราย คงได้สัมผัสหมายถ่ายเคี้ยว ชี
ชะหมอคนน้ดทายาก รู้หลักนักปราชฉลาด
เฉลียว เนื้อตัวตกระบังประเปรี้ยว ไ้
เคี้ยวเคี้ยวขบไม่อับจน ถ้าทำได้สัมหวังตั้ง
ว่า เลือผ้าสารพัดไม่ขัดสน จะให้เมียรูป
งามสักสามคน เป็นสินยอมหมอเจ้าเจ้าตำรา
ประทานทั้งเงินตราห้าสิบชั่ง แล้วจะตั้งเป็น

ขุนนางข้างกรมท่า ฤๅรักทำโรงเหล้าเตา
สุรา ตามแต่ตัวชีวิตาจะชอบใจ ว่าพลาง
ทางสำรวจสรรพเส สมคนแน่มมั่นพนันได้
แล้วตรัสสั่งขุนนางวางพระไทย อย่าอ้ออึง
คึงไปให้ใครรู้ จงจัดแจงแต่งที่สงวน
เครื่องอาสน์ต่างหลายอย่างอยู่ ให้ต้อง
ตามตำราของตำรา เห็นได้ช่องลองความรู้
อีกครั้ง ฯ ๓๔ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัดนั้น เล่นคำบับบับ ออกมาที่ทิม
ริมคลัง จับหลังนั่งอิงพิงพนก บ่าวตะบัน
หมากส่งมาส่งให้ เคียวไม้ไผ่ฟันฟางห่างหัก
ควยคนโทคั้นน้ำจันสำลัก เปลืองสมปักแยก
ไปให้ทนาย หยิบน้ำชามารินกินสองช้าน
สั่งพนักงานให้เสมียนเขียนหมาย หมอเถา
จะเสดะพระเคราะห์ร้าย บอกอุบายมิให้
ใครสงก ฯ ๒ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัดนั้น ตำรวจรับหมายย้ายหนักหนา
ลงลานการทวนจวนเวลา วังหานายมุล่วน
ทั้งเวร บ้างตกแต่งเตียงสงองค์เก่า ออก
ไปเอาช่างมาทาเส้น นายงานพานสนทักชิต
เจน อีตักชิตเขมมยกเข้ามา ฯ ๔ คำ ฯ
๑ แต่งตั้งเตียงที่พิธสนาน ผูกม่านเพดาน
ดวงพวงบายผา ขึ้นสาครใหญ่ใส่คังคา
ครอบสำริดขีตฝาม้ารอง เครื่องสำอาววาง
เรียงเคียงกัน เกณฑ์กำนันนั่งเฝ้าเป็นเจ้า
ของ ภูษาผ้าทรงใส่พานทอง จัดแจงแต่ง
ต้องตามธรรมเนียม ตาเถาชาวที่สามสี่คน
ตักเค็มหมอน้ำมันตักน้อออกเขย่ม เติง
สำหรับตำราอุปพรหมเจียม ตระเตรียมพร้อม
เสร็จสำเริงการ ฯ ๖ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัดนั้น หมอเถาเจ้าตำราตราสาร ให้
แต่งตั้งกำนันบนบาน ตามโบราณคำรบครบ

๑ ภาย ครั้นเสร็จเสด็จมาไม่ยังหยด คำเนินเดิน
สดตนักสนม ขึ้นบนมณฑปเที่ยวเจียนพระลัม เข้า
ในห้องทองประชมเทวี ฯ ๒ คำ ฯ เพลง

๑ ปิ่นแฉ่งฝักนั้นขยับอยู่ แอบประคตสุดา
มารศรี ปากบ่นบริกำทำท่วงที่ สบยหรีวราย
มนต์พันควนไป นางเหลียวคทาปลักอ่านเวท
ประสยเนตรนักรักยักคิ้วให้ เห็นชอยกลกัลยา
ไม่ว่าไร หมายไค้สัสมคิดด้วยวิทยา จึงค่อย
บ่องย่างมาข้างหลัง ขึ้นนั่งบนเตียงเมียงเมิน
หน้า ยิ้มแย้มกระแอมไอไปมา พุดจาพลอย
นางพลาตแลเล้ง ฯ ๒ คำ ฯ

๑ ชาติ นื่องเอยนื่องรัก กำลังสาวราวสักข้มเส็ง
ภักตร์ผ่องเพียงจันทร์เมื่อวันเพ็ญ ครึกโครม
เปล่งปลั่งอยู่ทั้งตัว น้อยฤาพี่รักหนักหนา
กระนั้นแล้วแก้วตาบ่งว่าชั่ว นี่เคราะห์เพวระ
ชราหุดามัว ไม่เหมือนผิวของเจ้าเฝ้าเคียดคุดุม

อย่าเลยวลดทกลองให้ต้องแท้ กลัวแต่แก่
จะชนะหนุ่ม ว่าพลาตทางขยับจะจับกุม ให้
รื้อนรุมราวกับไฟไหม้มือ ฯ ๒ คำ ฯ

๑ ภาย นักรบนั้นขยับคดกลอย เหยื่อไหลไค
ย้อยลงน้อยฤา แก้วช่วยฉวยพิศัยคกรพิช
ยังรื้อนรือเรยกน้ำมากล้ากลืน ฯ ๒ คำ ฯ

๑ โฉม หยุคพิศัยประกายระเคียวเกี้ยวใหม่ แสงใจ
พุดจาทำหน้าชื่น จะเค้นน้องครองวังให้ยังยืน
วันรุ่งพรุ่งมะวันไค้ฤกษ์คิ เอออายนงเยาว์
สักเท่าไร จะซบไล่คุดองกับของพี่ อย่า
ยื้อนยอกขอกเขื่อนเคื่อนขี้ คำวามิรู้มานานาค
กะเซอ ฯ ๓ คำ ฯ

๑ ภาย เมื่อเนั้น จันทสุตานักในช่างไม่เก้อ ชัง
น้ำหน้าบ้ำเคอะกระเซอะกระเซอ เขื่อเขื่อเขื่อ
หยิ่งจิงจิงเจียว จะหนหันโมโหไค้ตอยเล่า
เหมือนทำให้ไค้ไค้ถำมันเฝ้าเกี้ยว ให้พุดจา
๔

บ้าย่นอยู่คนเดียว นางซัดใจไม่เหลียวไม่

แลดู ๖ ๕ คำ ๖

๑ เมื่อ่นั้น ท้าวสันนราชแย้มยิ้มกระหยิ่ม
อยู่ หมายไ้ไ้ด้วยคาถาของศาคร อส่าห้สู้บ่น
ตะบอยค้อยกระซิบ คุณานองต้องจิตรผิด
ประหลาด ไม่ร้ายกาจกัมน้ำตาปริบปริบ
น้อยๆนางแสนคมการมวิบ นิ่งกริบไปทีเดียว
ไม่เหลียวเลย ท่วงทีถูกเส้นห้คเนแน เห็น
ประจักษ์ทักแท้แล้วแม่เอ๋ย กระตึกเข้าท้าว
แขนแขนงเบ เอาเขนยหนุนหลังนั่งทำทรง
กินหมากคิบหยิบขี้ผึ้งเคกลี สยบห้ไ้จันทน์
ควนขมง แล้วไ้กล่เกลี่ยเกลี่ยกล่อมล้อมวง
ไ้หลหลงพกลเมอเพ้อพก ๖ ๘ คำ ๖
๒ ไ้โดย ปลื้มเอิบปลื้มจิตร ที่นคงปลงปัญณา
๑ เหมือนทกซ์พื้มีผู้มาหิยยก ไ้เวยอก
ออกแล้วณแก้วตา จะนึ่งอยู่ไ้ยน้องไ้ไม่ต้อง

การ นึ่งนานเห็นคเห็นน้อยเมือบหนักหนา ขอ
เชิญเจ้าเข้าทักกับพญา ไ้ให้เป็นผาคกสบายหาย
ทาวนอน วันนททำเห็นอ้ออง ไ้ไม่โกรธขง
กึ่งกึ่งเหมือนครั้งก่อน คีจริงเจียวแม่ไ้แม่
งอน ใจโอนอ่อนผ่อนตามไ้งามงค แล้ว
ร่ายมนต์หมอเจ้าเข้าข้า บริกำทำปากขบค
เอะอ้อต่อจะอ่อนหย่อนพยศ ค้อยขบคคไ้ไกล
เข้าไปซิก นางขยิบกลับตัวกลั้จะเห็น ทำเป็น
ผินหลังนึ่งเกาหิด มองเขม้นเห็นสไ้ไปไ้ล้มีค
จึงยื่นมือมานิกลิตกาย ๖ ๓๐ คำ ๖

๑ เมื่อ่นั้น จันท์สการ้องกริตหัวควาย ชั่ว
ชาติประหลาดเหลือเบอะตาบ ช่างไ้ไม่อาย
ขายหน้าย้าจริงจริง ยังจะขนิยนมือมายอ
หยอก ไ้เขยวันคอกจะไ้ไ้ซ้คการมหญิง เหลือ
แค้นแน่นอกยกหมอนอิง กระแทกทั้งลงตรง
หน้าแล้วคำทอ ช่างกระไรไ้ไ้หมอนไ้ไม่นอน

หลังบ๊ จมเขาชับขึ้นเก็บวไปเจียวหนอ แม่น
มีไม้ไถ่กั้วทัวจะนอ ใจคอไม่สิ้นเหมือน
หมิ่นทน เนื้อตัวทัวศไปอยู่ไหน จึงทนได้
ให้เขาคำคังท่าฝน ฤาฟังเล่นเย็นคำเหมือน
น้ามันต์ ช่างฝึกคนทนทานค้ำคัง ไม่ว่า
เล่นเห็นฤก้อย่านักหมาย คายร้ายคายคัก
ทหนึ่ง ลูกชนกระต๊บเตยงเลียงคังคัง คอ
คังคะไม่ละลด พานหมากพานพลท้อยไถ่
กั้วไปเปรื่องปร่างขว้างเสียดหมก ขวบน้ำชำ
สาคราครด ทำประศกชิงชิงวังแก ฯ ๑๒ คำ ฯ
๑ เมื่อนั้น ท้าวสันนราชปลาดิจิตรฝึกแล้ว
แหล เลื่อนน้ำใจในคอท้อแท้ จมเป็นลม
ล้มแน่นิ่งไป ให้เวียนหัวมัวตาหนามืด คราง
อึกขบ่นออกทอดใจใหญ่ คุดเค็มเห็นคุดน้ำใจ
หมายไต่ไม่แคล้วแล้วทีเดียว มีรักลับแก้ว
กล้าย้ำเลียด คุดเค็มเติมประดาตาเขี้ยว

ไม่รอคิดฝึกผู้หญิงจริงเจียว ชักเกยจเกยวรับ
แพแล้วแม่มกณ ยังเจ็บชำระบ่าอยู่ไม่รู้หาย
ราวกับถูกกลบปรายหลายกระสน ทำหน้าเขี้ยว
เคียวเองเองงูเงี้ยว สิ้นทุนสิ้นรอนจะผ่นปรน
แต่ยกย้ายหลายทำนองตรองตรว สิ้นสติตาย
คานอนอน สิ้นสำห้หน้าคานทนทน ถึง
สองหนแล้วเห็นไม่เอนคุด เอออระไวใจคอคัง
คินประสิ่ว คุณฉิวยิ่งกว่าชคจคินคิน เห็น
ไม่เป็นเช่นคำวาของตัวครุ ถ้าขบ่นอยู่จะพยาย
คายร้ายแรง ขบขบคุดแล้วลงนั่งวังวอ ปาก
ขมมนต์หมอนคอกแห่ง ไม่เห็นคุณเห็นคำ
คาขแรง เหมือนหนึ่งแกล้งให้มาถูกคำทอ
คิกเคื่องขุ่นคมนออกนอกราสาท เกรียว
กวาคกรวร้องให้ถองหมอ เขี่ยนให้หลังลาย
จนคั่นคอ คำทอถบเง้าเจ้าคำวา ฯ ๑๖ คำ ฯ

๑ บัคนั้น หมอเจ้าชานชมลัมถลา ถูก
 ถองต้องพระราชอาญา ตกประหม่าตัวสั้น
 ึ่งนงก วังออกนอกวังไม่ยังหยด จนสมุท
 ทั่งมีคพลัดตก เสนาในไถญ่น้อยตามต้อยชก
 ่วงวกเข้าวัดลัดหนีไป ฯ คำ ฯ เชิด

๒ เมื่อนั้น ท้าวสั้นนราชมารดาหมายหาหาย
 ไม้ ไปเที่ยวพวนพุกพาเพลารไ ก็ไม่ได้สู้สม
 ชมชิต ประหลาดหนอหม่อมมาปดเล่น ทำ
 อะไรไม่เห็นเป็นสักหนัก สาแก่ใจเจ็บปวด
 อดอิทธิฤทธิ์ โทษผิดคิดจะใคร่เอาใส่คุก
 พอเข็ดหลาบบาปกรรมทำเปล่าเปล่า บ่นออก
 กอดเข้าเจ้าจก นังโยกโงกหงับปรียบทุกข์
 กับหม่อมขมนตัวสั้นใน แต่เล่นขี้สั่วสาวมา
 รวรายัย หางามงคชดช้อยเช่นนี้ไม่ นำ
 ชมสมสวาดีระวาระไว เหวไหล่ลมนลุ่มม
 ปร้อมพริง เลี้ยแต่ร้ายราวกับเลื้อเหลือแล้ว

พ่อ การมรอมไม่คิดผิดผู้หญิง อุดาส์ลืออยู่
 อ่อนนวนวิง ไม่ยอมบึงบึงรือคอกึง อันอก
 เหนียวเกยวชู้รท่วงที นิใช่ชู้ตัวดีไม่มีถึง
 จะหักโหมโลมเล้าเคล้าคลึง ให้ร่มรึงร้อรณ
 สกกลกาย มีขี้ตขวางอย่างนแล้วที่ไหน ประ
 เคียวใจก็จะสมอารมณ์หมาย ครอบครอง
 ปฤกษาหาอุบาย ไม่เหือกหาบวายนวันลัก
 เวลา ฯ คำ ฯ เหว

๓ มาจะกล่าวบทไป ถึงพระหลวไชย
 เษษฐา เมื่อพระควาสันชว ในอราร้อนรม
 ทั่งสุ่มไฟ จึงคุกอกประหม่าที่เลียงท่าย ก็
 กลับกลายมัวหมองไม่ผ่องใส พระเร่งกระ
 หนกตกใจ เหตุไฉนฉนั้นเจ้าพ่อฯ ทุกข์ร้อน
 ้อย่างไรก็ไม่รู้ จำจะไปเที่ยวตามหา แม้น
 มีพบน้องแก้วแววตา พี่ยาไม่กลับเข้ากรุง
 ไกร ฯ คำ ฯ

๑ ราช คិតพลางทางสั่งมเหสี สร้อยสุคนธ์
ศรีใส พัดลาโฉมงามทวามไวย รีบไปตาม
หาพระควา แม้นพระบิดาบัญชาถาม จง
ทูลความให้ทราบบทศรี สักพลางทางเสด็จ
จรลี มาเข้าที่สระสงรงคงคา ฯ ๔ คำ ฯ เสมอ

๑ ทรงเครื่องประดับกายพราศพรณ จีบพระ
ชรรค์เยื้องย่างออกข้างนำ ยกพระหัตถ์
มัสการทวาท ทกเหวผาทาทางกลางตง แม้น
น้องของข้าอยู่แห่งใด ช่วยนำไปให้พบสย
ประสงค์ แล้วรีบออกนอกวังตั้งจำนง เสด็จ
ทรงมาตามมรคา ฯ ๔ คำ ฯ เชิด

๑ เกษะความสัจย์ซื่อถอมัน เทวัญช่วย
พิทักษ์รักษา บันดาลจิตใจให้ไคลคลา ย่อ
ย่นเมรคาพนาลัย ทางไกลเดือนหนึ่งมาครั้งวัน
ถึงจันทร์ขาวศรี ไม่พบคนไปมาทั้งธานี
ภูมิลดเลี้ยวเที่ยวดู แลเห็นพระชรรค์ทันใด

หยิบไค้เขม้นอยู่เป็นครู่ แม่นมั่นพระชรรค์
ของน้องก เหตุใดมาอยู่กลางอศคิ ชรอย
น้องรักเจ้าตักไยบ ทำไฉนจะพบทวามผิ ยิ่ง
วิโยคโศกคัลลย์พันทวี ภูมิลดเลี้ยวเที่ยว
มา ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เค้นทางพลางคณงถึงน้อง กรวญกว่าว่า
ร้องเวียกหา โอ้เจ้าควาของพ่อ แก้วตา
จะเป็นประการใด พระชรรค์เชียวตรกับอ้อม
มาตั้งอยู่ไกลองค์น่าสงไสย ชรอยคนมาพื้น
เจ้าบรรลือบ ฟังไม่ประสยพบพาน ใคร
หนอสามารถอาจอง แกล้งมาจำนงผลาญ
ล้างชีพน้องชายกวายปราณ ไม่นานจะได้
เห็นกัน กุจะทำทดแทนให้แสนสา แต่เมื่อ
เกลือกหาจนอาสัญ ว่าพลางทางเสด็จจรลี
ทรงธรรม์เที่ยวแสวงทุกแห่งไป ฯ ๘ คำ ฯ
เพลงเร็ว

๑ ร่าย ถึงหากทวายชายฝั่งชลธิ เห็นควาอันรัก
 ตกไผ่ย วิ่งเข้าสรวนสอศกอกไว้ พระร่ำไร
 โคกกาจาบัลย์ ฯ ๒ คำ ฯ โอค

๑ โอ้ โอ้วอนิจาพระน้องแก้ว ทั้งพี่เสียแล้ว
 ๑ ไปสู่สวรรค์ เราไร้วังษ์พงษ์พันธุ์ ได้เห็น
 กันพี่น้องสองชาย เคยร่วมโคกร่วมศขทกซ์
 ยาก มาตายจากพี่ไปน้าใจหาย ไม่รู้เหตุ
 ผลต้นปลาย เจ้าม้วยมอควอควายด้วยอันใด
 กรรมแล้วแก้วตาของพี่เอ๋ย ใครเลยจะช่วย
 แก้วไข ร่ำพลางทางทรงโคกาลัย สอนให้
 ไม่เป็นสมประที ฯ ๒ คำ ฯ โอค

๑ ร่าย ครั้นค้อยคล้ายววยความโคกคล้าย จึง
 พิศดพระขรรค์ไชยศรี เป็นแต่มีหมองค้อง
 อักคี่ เห็นทีจะไม่ม้วยมรณา จึงตั้งความสัตย์
 อธิฐาน เกษะคุณอาจารย์ณาล้า ขอให้องค์
 พระอนุชา รอคชีพชีวาคืนคง แล้วเข้ายึด

ขัตติพระขรรค์แก้ว ผ่องแผ้วสิ้นเท่าชลผิง จึง
 เอน้ำชำระรดลง ถักถักพันคั่นองค์เป็นมา ฯ
 ๒ คำ ฯ ตรี ระ วิ

๑ เมื่อ่นั้น พระควาวิกรมเนตรเห็นเชษฐา
 ๑ ชื่นชมก้มกราบถนุยาทา แล้วมีวาจาว่าไป
 คณของพระองค์ทรงธรรม์ พันที่จะพรรณาได้
 นื่องนี้ใดคเณาะเบาใจ หลงไหลเล่ห์กลสัตว์
 จึงเล่าความแต่ต้นจนปลาย บรรยายให้ฟัง
 ถ้วนถี่ ครึ่งนื่องแค้นแสนทวี จะตามคัก
 เกษมื่นเสียไว้ ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อ่นั้น พระเชษฐาี่ยมแยมแยมใส จึง
 ว่าเจ้าพลึงพลาภประมาทใจ พระฤาษีสอนไว้
 ไม่ยังคิด อันเชื้อชาติข้างสารแดงเท่า ข้าเก่า
 เมียรักอย่าวางจิตร ทั้งสออย่างมักล้างเอา
 ชีวิตร เจ้าไม่จำทำผิดจึงบรรลอบ น้อยฤา
 อีเถ้าเจ้าเล่ห์ ไวไว้พานางไปข้างไหน จะแก้

แค้นแทนทำให้หน้าใจ ตามไปฆ่าเสียให้วอด
ววย ทรสพลางทางชวนอนชา สองราจรวัล
ผืนผาย เห็นรอยเกลอนกลาตที่หาดทราย
สำคัญมั่นหมายตามมา ฯ ๘ คำ ฯ เพลง

๑ ร้องรอยสูญหายที่ท้ายเมือง ลกเลียว
เที่ยวชำเลื่องแลหา เห็นแต่ทางลงในกงคา
จึงตรองตรึกปัญญาพระคว่ำ ที่ร้ายขายเจ้า
ทรชน พานางนฤมลลงเรือหนี น้ำเซียว
หนักหนาน้ำ เห็นที่ล่องลงไป บ้านเมือง
ที่คั่นจะมีอยู่ จะตามดูให้สิ้นสงสัย ว่าพลาง
ทางพากันคลาไคล เลี้ยวไปริมแนววนที่ ฯ
๖ คำ ฯ เชิด

๑ หลายวันคั่นคืนในป่าช้า มาถึงพิทักษ์
วิไลกรุงศรี จึงหยุดยั้งอยู่นอกชานี้ แล้ว
พุดจาพาทักกับน้องชาย ครั้นครั้นเราจะเข้าไป
กลัวกลืนอกจะไม่เหมือนหมาย ถ้าเจ้าทรชน

คนร้าย รู้จักหักทลายจะเสียที่ จะต้องทำ
โดยหนักหักทลาย ครอบครองค้ำต่อไม่พอที่
จะบ้องขี้ตักค้ำพิทให้ลบล ให้ได้โดยค้ำด้วย
ปรีชา พิศิจะจำแลงแปลงองค์ เป็นคาบศ
รคงค์มาแต่ป่า จะแปลงตัวเจ้าเท่าศกเกศา
อยู่ในยามพี่ยาจะพาไป ว่าแล้วหลับตาตั้งสติ
ตามลัทธิอาจารย์สอนให้ โอมอ่านพระเวท
เรื่องไชย จำแลงแปลงได้ทั้งจินดา ฯ

๓๐ คำ ฯ ตรี

๑ พชายกลายเพศเป็นคาบศ ทรงพรตงค
งามหนักหนา พระคว่ำลงซ่อนกายา อยู่ใน
ยามเชษฐาทันใด ครั้นเสร็จสมคณินิมีตรกาย
ถือไม้เท้าตะพายยามใหญ่ พิศชนกยั้งหน้า
คลาไคล เดินไปตามตรอกนอกถาวร ฯ

๔ คำ ฯ เชิด

๑ เทียบสลับแสงหวังจะฟังข่าว ประชาชาว
เรือกสวนถือน้ำ ไม่รู้เหตุผลคนพุกา จึง
หยกค้อยยังศาลาเฝ้าเวียงไชย ฯ ๒ คำ ฯ เสมอ
๑ เมื่อเห็น ท่านท้าวแสนราชเป็นใหญ่ ตั้ง
แต่ได้จันทสาคายาใจ มาไว้ในที่มณฑลบริวารทอง
สกลแสนรักใคร่ไหลหลง นางไม่ปลงประติพัทธ
ให้ชู้ช้อง พระครวญคร่ำคำวิหัตวิตรอง
โผนเหินถนอมลลอลองจะเอนค ทำเสน่ห์เล่ห์กลัก
หลายสิ่ง นางยังค้ำว่านาคศบ สันคำหวั่น
คำววิชาคร เพราะกายกแก่เกินขนาดไป จำจะ
หามนัฏษีสัทธา ที่เรื่องฤทธิชบรปรเวเลียบใหม่
ให้หนุ่มน้อยโสดายาใจ เห็นจะได้เชยชม
สมคิต ฯ ๘ คำ ฯ

๑ คำวิหัตพลางทางมีบัญชา ตรัสสั่งเสนา
คนสนิท จงค้อมองร้องบ่าวไปทั่วทิศ หาผู้
รู้วิชาคุณ จะให้ชู้บรปรกแก่ชรา เป็นหนุ่ม

น้อยโสดาพึงแรกรู้ ถ้าสมคิตกัลยาการณ
จะแทนคุณแบ่งเมืองให้ถึงกัน ฯ ๔ คำ ฯ เสร็จ

๑ บัดนั้น เสนารับสั่งข่มขมน ถวายบังคม
ลาออกมาพลัน แยกกันบ่าวร้องรอบบุรี ฯ

๒ คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อเห็น พระพลวิไชยฤทธิ น้อยอยู่ใน
ศาลาริมบาน ชักประจำทำที่เครื่องครัด เห็น
เขาบ่าวร้องมาตามถนน ประหลาดอยู่ผู้คน
แออัด เงยหูฟังนั่งมีทัยค มีใครตรัสว่า
ขานประการใด ฯ ๕ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เสนาค้อมองร้องมาใกล้ เห็นพระ
ผู้เป็นเจ้าเข้าไป หยคยั้งนั่งไทรวันทา แล้ว
ปราโสดไปตามพระกายศ ทรงพรตงคงามเป็น
หนักหนา ได้เรียนร่ำบำเพ็ญภาวนา รู้วิชา
ชบครวมังญาไร ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระฤๅษีได้ฟังยังสงสัย แกล้ง
ทำสำรวมจิตรใจ มิใคร่จะพูดหาพาทิ กระทั่ง
ไอกะแอมแอมเยื่อแฉาม เหตุผลคันความ
อย่างไรนี้ จะช่วยตัวใครเป็นไรมี ความรู้สิ่ง
นี้เราเรียนไว้ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนั้น อำมาตย์ผู้มีอำนาจใคร่บ ฟัง
พระมนัสก็ใจ กวายไหว้เคารพบน้อม จึง
บอกว่าท่านท้าวเจ้าภรา ใต๋นางจันท์สตาม
หอม เกยวพานพุดาไม่ยินยอม ด้วยท้าว
เธอแก่หง่อมไม่คงาม จึงตรัสใช้ให้พวก
ข้าพเจ้า เทยคัมภีร์ร้องเข้าไต่ถาม จะหา
พระมนัสพิราหมณ์ ชุบรูปให้งามฟังใจ แม้น
นางโสมยงปลงรัก ทรงศักดิ์จะแบ่งสมบัติให้
พระองค์ทรงญาณชาญไสย ชุบได้ช่วยเอนก
ภูมิ ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระหลวิไชยฤๅษี รู้ว่าจันท์สกา
นารี ไม่ยินดีด้วยท้าวเจ้าภรา นึกชมน้อง
สไล้อยู่ในจิตร สุจริตรักผัวเป็นหนักหนา จำ
จะแก้เผ็ดพระยา ลวงฆ่าเสียให้มันยรวโดย
กิดพลางจึงว่ากับเสนา เป็นไรมีรูปพอจะรับได้
ถึงอายแก่เจ้าสีกเท่าไร จะชุบให้หนุ่มน้อย
น่าเอนก รูปไม่พอใจออกออกตัวตน แต่
ไต่มาในมนต์กัณธอยู่ เมตตาคงมีแก่ตัญญู
จะอุปถัมภ์คำชมมิ ฯ ๘ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เสนาเชอถือพระฤๅษี จึงพาผู้เป็น
เจ้าเข้ายว ยินดีเกินตัวนรีมา ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงวังให้บังหยาบอยู่ ที่ทิมวิมประเทศ
ข้างหน้า เสนาใหญ่ก็ไคลคลา เข้ามาเฝ้า
องค์พระทรงยศ บังคมทูลแถลงแจ้งเหตุผล
ความกระแสดำตันไปจนหมด จะสมหวังทั้ง

หนึ่งมโนรถ เพราะพระคยาบครองคน ฯ

๔ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อ่นั้น ท้าวสันนราชเกษมศรี มาค้อน
รับขับสู้พระมุนี ให้ชนนึ่งยงทดแทนวศิน พระ
เคารพณบอยมัสการ ประเคนพานหมากพล
เกสซ์ ร้องเรียกเสนาเข้ามาพัก ประณิบัติ
วิธจากพระอาจารย์ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ แล้วตรัสปราโสดสนทนา คัวยวาท
สุนทรอ่อนหวาน ทุกวันมีธุระรำคาญ เกยว
พานผู้หญิงเขาชิงชัง เพราะแก่หยังอ้อมอ้อม
ชบรูปร่าง แก้มคางไม่ครัดเคร่งเปล่งปลั่ง
พื้นฟางห่างหิกระยำมึง ถอยกำลังพลึงลง
มากมาย ถ้าพระองค์ช่วยชบให้หนุ่มได้
โกโคยไธสวรย์จะปั้นถวาย ทริพย์สินสิ่งใด
ไม่เสียคยา แต่สมหมายหนุ่มงามก็ตามที
นวนนางจันท์สุทธาจะการุญ ก็เพราะได้ฟังบุญ

พระฤๅษี ซึ่งจะชบรูปโฉมโยมนี ต้องตั้ง
กิจพิธิประการใด ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อ่นั้น พระฤๅษีเสด็จเสด็จไกล ไร
เป็นมุนีชีไพร โภโคยไธสวรย์ไม่ป่นปอง แต่
รู้ข่าวว่านหาพิตร มีกิจกังวลหม่นหมอง จึง
มาช่วยพระบริบรอง หวังสนองพระคุณภวไนย
อันจะตั้งการกิจพิธิ ตามคัมภีร์พรหมค
เทศไสย เณการแต่ตัวรบกัยท้าวไท ใคร
ใครมิให้เข้าเล่าลุ่ม จงเอามานมายังไว้ได้คชัน
ที่ในนั้นเขกลงให้เป็นหลุม แล้วเอาฟันใส่ไฟ
ประสม จะอ่านเวทสมมนมเทวา เชิญท้าวเข้า
นั่งในกองไฟ ส้ารวมใจสถิตเนตรทั้งซ้ายขวา
จึงจะชบพิตรคัวยวิทยา ให้ โสภานุ่มน้อย
ผางเบา ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อ่นั้น ท้าวสันนราชคนโทคโลกเภา
วงยงลงไหลคัวยใจเบา ไม่รู้เท่าเล่ห์กล

พระมนี จึงตรัสสั่งเสนาขมิขมนั้น จึงเกณฑ์กัน
ขึ้นยกน้ำที่ ขุดหลุมสมใส่อัคคี เราจะตั้งพิธี
ชบัตว์ ๆ ๔ คำ ๆ

๑ บัดนั้น เสนาบริบสั่งพระอยู่หัว รีบเร่งออก
มาด้วยความกลัว บอกกันทกทั่วพนักงาน
บ้างขุดหลุมสมพื้นใต้ไฟ แล้วปักไม้หลักมั้น
กันม่าน บ้างปักปูเสื่อสาตคาตเพดาน ทำ
ตามภูบาลบัญชา ๆ ๔ คำ ๆ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสนนราชเร่งหรรษา จึงชำระ
สระสงรงคงคา แล้วทรงผ้าพันขาวเขียนทอง
ทรงสพักปักกระนาวขาวสอาด เข้มขัดคาค
ถักสายลายสอง ครั้นเสร็จสมคึกทั้งจิตรปอง
ก็เยื้องย่องเข้าไปในม่านบัง ๆ ๔ คำ ๆ เสด็จ

๑ เมื่อนั้น พระฤๅษณ์ชมสมหวัง จึงจึง
ท้าวภาวชนบนบัลลังก์ สอนให้นั่งผินหน้า
เข้าหาไฟ ๆ ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสนนราชร้อนเหลือจนเหงื่อ
ไหล ลกตลึงตึงตึงตกใจ แล้วว่าทน
ไม่ได้พระมนี เอออะไรให้นั่งริมกองเพลิง
เนื้อหนังจะปอกเป้งเสียแล้วนั้น มันจะงามมี
งามก็ตามที่ เช่นนั้นแล้วเห็นไม่เป็นการ ๆ
๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระคาบศัคมพลงทางว่าขาน
ใจคอท้อแท้ ไม่ทนทาน จะทำให้เสียการ
เสียทั้งคราว แต่ถกร้อนนิตหนึ่งก็ถอยหนี
นั้นฤๅษณ์จะมีเมียสาว รู้กระษัตริย์ชบัตว์
เอออะไรใจวากับปลาชิว ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ท้าวสนนราชฟังว่าทำให้น้ำ
ลวกที่ระคึกคึกพลว จึงแนบวอนว่าพระมนี
เข้าดูไฟในหลุมเหลือกำลัง ทั้งที่นั่งหมั่นน้
พระฤๅษณ์ ถ้ามั่นพลัดผลลงลงตรงอัคคี รว
กะตกอวีจีเป็นธุไป อย่าเพื่อโกรธไปโรคเกิด

พระอาจารย์ ช่วยคิดอ่านยกหาตำราใหม่
อย่าให้ต้องกองฝุ่นใส่ไฟ จะไม่ได้ใ้เบียด
พระลีลา ๖ คำ ๖ เจริญ

๑ เมื่อ่นั้น พระฤๅษีเสแสร้งแก้งว่า ฤ
ท้าวไทไม่เชื่อวิทยา จะให้เห็นแก่ตาเสีย
ด้วยกัน ว่าพลางทางหยิบเอาขี้ผึ้ง มาเคล้า
คลึงต่อติคประคิยรูปร่าง เป็นรูปคนเสด็จสรรพ
ฉับพลัน ให้ท้าวสันนราชทักนา เราจะช่วย
รูปนี้ด้วยเวทมนต์ ให้เป็นคนน่ารักหนักหนา
ท้าวจึงฉินหลังนั่งหลับตา อย่าฝันแปรแลมา
ข้างนี้ ว่าพลางทางทำเล่ห์กล ปากยื่นบริกำ
ทำ อ้อ แล้วฉลักรูปปั้นนั้นทันที ตกกลาง
อึกฉึกละลายไป จึงเอาพระคว่ำออกจากย่าม
จะให้เห็นสมความว่าชอบได้ นั่งแท่นรูปปั้น
ไว้ทันที สกิดได้พระยาฉิมตาคู ๖ ๓๐ คำ ๖

๑ เมื่อ่นั้น ท้าวสันนราชเขม้นอยู่เป็นครู
หมายว่ารูปปั้นไม่ทันรู้ พิศองามประกอบ
ชอบอารมณ์ จึงฉินมาว่ากับพระมนี แต่
อย่างนั้นงามเลียมฉิม จึงไปรศช่วยชบช้า
ด้วยอาคม ให้โสภณำชมเหมือนรูปนี้ โยม
จะไปนั่งอยู่อย่างเก่า ถึงวันเราเท่าไรไม่
ถอยหนี แล้วฉลักเข้าไปใกล้อึกฉึ ภูมิ
นั่งพนมมือ ๖ คำ ๖

๑ เมื่อ่นั้น พระคาบศเห็นท้าวเซอเช็ด
แก้งหยิบเอาพิศัยคกระพือ ให้เพลิงฮึดสม
หวังทั้งใจ แล้วเดินเวียนนวนยันบริกำ จึงฉิมพิมพ์
พำเข้ามาใกล้ ได้ที่ฉลักท้าวเจ้าทรงไกร กระ
ม้าม้วยลงไปในอึกฉึ ๖ คำ ๖ เช็ดฉิง โอด

๑ เห็นม้วยมคคคค้อยู่ในหลม เอาพนสม
ใส่เข้าเหมือนเผาผี ทวากศพไตรมสันกับันค
ท่อยที่สรรพสันต์สำราญใจ จึงให้น้องแต่ง

องค์ทรงเครื่อง แทนท้าวเจ้าเมืองทมิฬใหม่
แล้วสั่งคนข้างนอกออกไป เกรงให้ประโคน
ชนบดิน ๖ คำ ๖ เจริญ

๑ บัคนั้น พนักงานสังกัดคดีดี แตรสังข์
กัศบาลคนตรี ประโคนชนบดินนั้น ๖
๒ คำ ๖ มโหรี

๑ เมื่อนั้น พระญาติผู้ใหญ่เกษมสันต์
จึงดำเนินติดตามพระน้องนั้น ออกจากม่านกัน
มีทันช้า ๖ ๒ คำ ๖ เสมอ

๑ ชนบดินพระโรงรัตนวิ นังเห็นอแทน
มณฑิขาน่า พร้อมหม่อมอำมาตย์มาตยา
เข้ามาเฝ้าแทนแน่นไป ๖ ๒ คำ ๖

๑ บัคนั้น เสนาข้าเฝ้าน้อยใหญ่ เห็น
พระองค์ทรงโฉมประโลมใจ คลั่งคลิดแลดู
ไม่พริบตา พิศไหนไม่เสียแต่สักสิ่ง งาม
จริงยิ่งมณุษย์ในไค้หล้า ต่างยังคมชมโฉม

พระราช สำคัญว่าท่านท้าวเจ้ากรุงไกร
ข้างสมมติยาพระอาจารย์ เชี่ยวชาญชบแก่
เป็นหน่ไม้ไค้ แซ่ซ้องร้องอำนวยอวยไชย ออ
อิงคิ่งไปทกตัวคน ๖ ๒ คำ ๖ เจริญ

๑ เมื่อนั้น พระควาถึงคดีขัสน จะทัก
ทลายเสนาสามนต์ ไม่รู้จักสักคนกัใจ จาจะ
พดขัสนออกหลอกลวง มิให้คนทั้งปวงสงสัย
ก็พลางทางตรัสประกาศไป เราชบตัวใหม่
ยังไม่สบาย ใจจิตรคิดเพื่อนไม่เหมือนเก่า
ลิมบรรดาข้าเฝ้าทั้งหลาย ใครเป็นทมิฬ
ชนมณาย จดหมายรายชื่อมาให้เรา ๖
๒ คำ ๖

๑ แล้วเสแสร้งแกล้งว่ากัคายค นิมนต์
งค้อยก่อนผู้เป็นเจ้า สักสองวันสามวันพอ
บันเทา ให้ใจคองเก่าจึงค่อยไป ว่าพลาง
ทางชวนพระญาติ ลงจากที่แทนทองผ่องใส

บรรยาตรเยื้องย่างเข้าข้างใน ใส่ไคล้ให้
เหมือนเจ้าชานี ๗ ๔ คำ ๗ เสมอ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลิมเห็ มาคอย
รับเสด็จพระสามี อยู่ทีลากกันชั้นใน เห็น
พระคว่ำดำเนินมา สำคัญว่าท้าวผัวชบตัว
ใหม่ น้อยๆรูปร่างช่างกระไร งามล้ำ
เหลือใจเจี๊วฟ้อคน หนูน้อยน่ารักหนักหนา
หนอ ปากคอคว่ำเหมือนหน้าหัน ท่วงที
ทอดกร่อนลมุน ให้ว่านพิศวาสเพิงขาดใจ
จึงวิ่งออกไปรับถึงลับแล จะเจียมตัวว่าแก่ก็
หาไม่ ชม้อยชม้ายชายคิ้วในย ยิ้มใหญ่
ยิ้มน้อยลอยหน้าตา กราบถวายบังคมชมโฉม
ผัว ช่างชบตัวใหม่เหมาะเป็นหนักหนา คุ
ไหนให้ประจบชอชอธิดา ถลายนามสมคิด
เห็นพระเฉยเชื่อนไม่เขื่อนทัก ความรักยืนมือ
มาสนิท แกล้งทำเลียมและกระแะเซซิด

ลึงส์บัตต์กิริยา นินจาเย็บพระทูลกระ
หม่อมแก้ว ล้มเมียบเลี้ยวแล้วกระมังหนา ไม่
ผินภักตร์ทักทายพุดจา ฤาเห็นแก่ชราจะ
หย่าร้าง เมื่อท้าวหน่มข้าสาวกรวณนี้ สัจญา
กันว่าไม่ทิ้งขว้าง เคียงวนมาสเทินเข็นค้ำ
จะพอกับเมียบ้างเป็นไรมี ๗ ๑๖ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำช่วยเข็นเนินหน้าหัน
นึกในใจพลางนางคน จะเปนมเหษีแล้วคิ
ร้าย ท่วงทีเลียมไช้ชั่ว หน้าเป็นเล่นตัว
ใจหาย จะเสแสร้งแกล้งทำทักทาย กึกก
อายอกสไม่รู้ฤทธิ เห็นนางเข้ามาว่าจี้จี้ นำ
บัลลังก์เกลียดกิริยา เมินเห็นเลียมไช้เข้า
ไกล้ซิด แล้วสีกิตคายศให้ตอยความ ๗

๖ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระฤๅษีเสแสร้งแกล้งร้องห้าม
สีกาอย่าทวนลอนลาม เคนตามตืดพันกระ

นั่นนั้ก ท้าวเธอพึงชบตัวใหม่ หลงไหล
 ลูกเมียไม่รู้จัก ชะช่างชำเลื่องเยองยัก
 จรวัดถูกมกหักสั้กที่ ลวยกระไรไม่รู้ระสั้กา
 แล้วอย่าติโทษโกรธฤๅนี้ บอกให้รู้ตัวแต่
 หั้วที่ ถ้าแม่นมีพึงห้ามก็ตามใจ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีหลงไหล ส่า
 ละวณแลศุลวไนโยบาย รักใคร่รูปโฉมโนมพรวณ
 ได้ยินพระสั้ทธาเฮอร์้องห้าม นางสเทินเขิน
 ขามคึกพรัน หยคยั้งวังรอไม่จรวัด แล้ว
 เลี้ยวไปยืนกันสนั้ไว้ ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาวเคื่องขั้ต้อั้ฉฉาไ้ครย
 คำเนนเคินหนั้นางไป ขนสั้ปราวสาทไ้ไชย
 ไ้ไพชนต์ ฯ ๒ คำ ฯ เพลง

๑ นั้งเห็นอแท่นรัตนั้ชั้ชาลยั้ ส่าวสนม
 หมอบกราบอยู่เกลื่อนกล่น พระชายเนตร

ทุกั้ทั่วทุกั้ตัวคน ไ้สั้กลมิให้ไ้ใครกั้พิใจ ฯ
 ๒ คำ ฯ

๑ บั้คณั้ กำนั้ฉนางค่างคนไม่สงไ้สย
 สำคั้ณั้มนั้หมายว่าท้าวไท ชบตัวมาใหม่
 เปนเทั้ยงแท้ นารั้กน่าชมคณั้สนั้ ส่ารพั้
 คั้กว่าเมื่อยังเก้ รุปร่างรั้คณั้หม่มพ้อแพ้
 พึควงหลงแลไม่วางตา พางกำนั้ลยรรคาที่
 ไ้ปรคปราน ค่างกลานเข้าไ้ไปเฝ้าจะเอาหน้า
 ชมั้ยชมอัยคยวั้ไ้ในยนา เสนหาทรงขรรค์
 พั้นทวั้ เหล่าพวกเจ้าจอมหม่อมอยู่งาน เข้า
 ไปตั้งเคื่องอาณพานพระศรี ลางนางบ้าย
 อยู่งานพั้ชนั้ ท่วงที่ทำนองในไ้ใช้ชั้ค ฯ ๘ คำ ฯ

๑ บั้คณั้ เถ้าทั้คั้ประสาทประหลาดจิตร
 แฉประคคองคั้พระทรงฤทธิ ยั้งพิคยั้งเหมือน
 พระควาว เฝ้าเขม้นเห็นกั้กั้มนั้ตัง โกรธ
 ชั้งเข่นเขยวอยู่เจั้ยวนี้ ผิดทำนองทำนท้าวเจ้า

ชานี้ ขยับหนีถอยหลังยังประค ^๑นี้ผัวนาง
 จันท์สตาบายใจ จำได้ประจักษ์ทุก^๒ที่แท้^๓อยู่ ^๔ยิ่ง
 แผงยิงตระแคงตาค ^๕จะเล่นถูแล้วกระมัง
 ครั้ง^๖นี้ เห็นท้าวขยับกลับพระเพลา กลัว
 ตายบายเจ้าชยคหนี ^๗ตกใจคิดว่าจะฆ่าค
 ด้วยตัวผิวกมี้^๘แค้นเคือง ^๙ครั้ง^{๑๐}นี้ไม่รอดเห็น
 วอควาย ถ้าแม่นมีตายก็ค้างเหลือ ^{๑๑}ถึง
 อยู่^{๑๒}ไปก็^{๑๓}ไม่รุ่งเรือง ^{๑๔}จะมีแต่ได้^{๑๕}เคืองเวทนา
 ท้าวจะเขียนจะรีบคงฉิบหาย ^{๑๖}จะไป^{๑๗}โจนน้ำตาย
 เสียดีกว่า ^{๑๘}คิดพลาง^{๑๙}สอนให้^{๒๐}ไปมา ^{๒๑}เช็ดน้ำ^{๒๒}มูก
 น้ำตาฟมฟาย ^{๒๓}๑ ๓๒ คำ ^{๒๔}๑ โอค

๑ เมื่อนั้น พระควาว^๑ศาลเคียด^๒ไม่^๓เหือดหาย
 วิต^๔แค้น^๕เจ้า^๖แสน^๗ร้าย ^๘มาค^๙หมาย^{๑๐}จะ^{๑๑}ทำให้
 นำใจ ^{๑๒}จะ^{๑๓}ผูก^{๑๔}เข้า^{๑๕}เขียน^{๑๖}ขยับ^{๑๗}ขยับ^{๑๘} คย^{๑๙}ต่อ^{๒๐}ย
 หัก^{๒๑}หน้า^{๒๒}หน้า^{๒๓}ไม่^{๒๔}ปรา^{๒๕}ไส ^{๒๖}ทั้ง^{๒๗}เจ็ด^{๒๘}โคตร^{๒๙}เค้ามัน
 ทำ^{๓๐}ไร ^{๓๑}จะ^{๓๒}ตัด^{๓๓}หัว^{๓๔}เสีย^{๓๕}ไม่^{๓๖}ไฉน ^{๓๗}ครัน^{๓๘}จะ^{๓๙}ฆ่า^{๔๐}ค

เคียว^๑วัน^๒เล่า ^๓พวก^๔เสนา^๕ข้า^๖เฝ้า^๗จะ^๘ทวาด^๙หัว^{๑๐}วัน
 จำ^{๑๑}จะ^{๑๒}คอด^{๑๓}ไว้^{๑๔}ให้^{๑๕}หลาย^{๑๖}วัน ^{๑๗}ยิ่ง^{๑๘}กัน^{๑๙}ควัน^{๒๐}ความ
 ให้^{๒๑}งาม^{๒๒}คิ ^{๒๓}คิด^{๒๔}พลาง^{๒๕}ทาง^{๒๖}สั่ง^{๒๗}เปรย^{๒๘}ไป ^{๒๙}ก้าน^{๓๐}ลใน
 ใคร^{๓๑}ชอบ^{๓๒}กับ^{๓๓}โฉม^{๓๔}ศรี ^{๓๕}จึง^{๓๖}ไป^{๓๗}บอก^{๓๘}จันท์^{๓๙}สท้าน^{๔๐}าร
 เชิญ^{๔๑}นาง^{๔๒}เพว^{๔๓}ให้^{๔๔}ชน^{๔๕}มา ^{๔๖}๑ ๓ คำ ^{๔๗}๑

๑ บัด^๑นั้น ^๒ก้าน^๓ล^๔นาง^๕ต่าง^๖คน^๗จะ^๘เอา^๙หน้า
 ชิง^{๑๐}กัน^{๑๑}รับ^{๑๒}สั่ง^{๑๓}ยัง^{๑๔}คม^{๑๕}ลา ^{๑๖}รีบ^{๑๗}มา^{๑๘}ปรา^{๑๙}สา^{๒๐}ทนาง
 โฉม^{๒๑}ยง ^{๒๒}๑ ๒ คำ ^{๒๓}๑ ชย

๑ ครัน^๑ถึง^๒จึง^๓เข้า^๔ไป^๕ทล ^๖ว่า^๗พระ^๘นเรน^๙ทร์^{๑๐}สุ^{๑๑}รย์
 สูง^{๑๒}ส่ง ^{๑๓}บัด^{๑๔}นี้^{๑๕}ณ^{๑๖}ชย^{๑๗}พระ^{๑๘}องค์ ^{๑๙}รูป^{๒๐}ทรง^{๒๑}โส^{๒๒}ภา
 นำ^{๒๓}รัก ^{๒๔}ถึง^{๒๕}แม่^{๒๖}จะ^{๒๗}เป็น^{๒๘}ม^{๒๙}เหี้ย ^{๓๐}ไม่^{๓๑}เสีย^{๓๒}ทั้ง^{๓๓}าม
 สม^{๓๔}ทั้ง^{๓๕}ยศ^{๓๖}ศักดิ์ ^{๓๗}ภว^{๓๘}ไย^{๓๙}คิ^{๔๐}ถึง^{๔๑}ค^{๔๒}น^{๔๓}ง^{๔๔}น^{๔๕}ก ^{๔๖}ให้
 เชิญ^{๔๗}องค์^{๔๘}น^{๔๙}ง^{๕๐}ลัก^{๕๑}ษณ^{๕๒}เส^{๕๓}ดี^{๕๔}จ^{๕๕}ไป ^{๕๖}๑ ๔ คำ ^{๕๗}๑ เจรจา

๑ เมื่อนั้น ^๑จันท์^๒สทา^๓เคียด^๔ช^๕ค^๖อ^๗ช^๘ณา^๙ใคร^{๑๐}ย
 จึง^{๑๑}ขยับ^{๑๒}นาง^{๑๓}ก้าน^{๑๔}ล^{๑๕}ทัน^{๑๖}ใด ^{๑๗}ออก^{๑๘}ไป^{๑๙}เสีย^{๒๐}อย่า^{๒๑}มา^{๒๒}พา^{๒๓}ที่
 ให้^{๒๔}พระ^{๒๕}อิน^{๒๖}ทร์^{๒๗}ลง^{๒๘}มา^{๒๙}เชียว^{๓๐}เชียว ^{๓๑}ก็^{๓๒}ไม่^{๓๓}เหลียว

แลกอย่า^{ขี้}จี้ ไม่ขอพบขอเห็นเช่นนี้ จะ^{ขี้}สั
ม้วยชั่ว^{ขี้}มิข^{ขี้}ไป ว่าพลางนางผีนผีนลัก^{ขี้}ตร
คิดถึงผัวรักก็^{ขี้}รำให้ ชลเนตร^{ขี้}ฟมฟอง^{ขี้}นงใน
ทวามไวย^{ขี้}ซ้นทรวง^{ขี้}เข้า^{ขี้}โค^{ขี้}กี ๖ คำ ๖ โยค
๑ บัดนั้น กำนัลใน^{ขี้}เล้า^{ขี้}โลม^{ขี้}นาง^{ขี้}โหม^{ขี้}ศรี
เชิญ^{ขี้}เสด็จ^{ขี้}ไป^{ขี้}เฝ้า^{ขี้}พระ^{ขี้}ภูมิ จะ^{ขี้}ไต่^{ขี้}ลาก^{ขี้}ซาก^{ขี้}กั
ณทวาม^{ขี้}เซย^{ขี้} แม่อ^{ขี้}ยาร^{ขี้}วิญ^{ขี้}จวน^{ขี้}ครวญ^{ขี้}คร่ำ^{ขี้} จง
ແຕ່ງ^{ขี้}องค์^{ขี้}สร้ง^{ขี้}น้ำ^{ขี้}สว่า^{ขี้}เสวย^{ขี้} ปล่อย^{ขี้}โยน^{ขี้}เท่า^{ขี้}ไร
ไม่^{ขี้}ไป^{ขี้}เลย^{ขี้} ฟ้า^{ขี้}ฉ่^{ขี้}เกิด^{ขี้}เอ๋ย^{ขี้}น่า^{ขี้}แค้น^{ขี้}ใจ^{ขี้} บรรดา
ฝูง^{ขี้}กำนัล^{ขี้}ชวน^{ขี้}กัน^{ขี้}ปล่อย^{ขี้} นาง^{ขี้}จะ^{ขี้}ตอบ^{ขี้}วา^{ขี้}จาก^{ขี้}หา
ไม่^{ขี้} ต่าง^{ขี้}คิด^{ขี้}ซัด^{ขี้}สน^{ขี้}แป้น^{ขี้}ไป^{ขี้} บัง^{ขี้}คม^{ขี้}ไหว^{ขี้}แล้ว^{ขี้}
รีบ^{ขี้}กลับ^{ขี้}มา^{ขี้} ๖ คำ ๖ เชิด

๑ ครัน^{ขี้}ถึง^{ขี้}จึง^{ขี้}ทูล^{ขี้}พระ^{ขี้}โหม^{ขี้}ยง^{ขี้} ข้า^{ขี้}ไป^{ขี้}เชิญ^{ขี้}
องค์^{ขี้}ขนิษฐา^{ขี้} อ้อน^{ขี้}วอน^{ขี้}เท่า^{ขี้}ไร^{ขี้}ไม่^{ขี้}ไคล^{ขี้}คลา^{ขี้} เฝ้า^{ขี้}
ไศกา^{ขี้}ครวญ^{ขี้}คร่ำ^{ขี้}ว่า^{ขี้}ไร^{ขี้} ๖ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำ^{ขี้}ฟ้ง^{ขี้}แจ้ง^{ขี้}แถลง^{ขี้}ไข^{ขี้} มิ^{ขี้}ได้^{ขี้}
ว่า^{ขี้}ชาน^{ขี้}ประการ^{ขี้}ใด^{ขี้} ภู^{ขี้}ไย^{ขี้}นิ่ง^{ขี้}นัก^{ขี้}ตรึก^{ขี้}ตรว^{ขี้}
จำ^{ขี้}จะไป^{ขี้}เล้า^{ขี้}โลม^{ขี้}โหม^{ขี้}งาม^{ขี้} ให้^{ขี้}รู้^{ขี้}ว่า^{ขี้}พี่^{ขี้}ตาม^{ขี้}มา^{ขี้}หา^{ขี้}
คิด^{ขี้}พลาง^{ขี้}ทาง^{ขี้}ชวน^{ขี้}พระ^{ขี้}สิทธิ^{ขี้}ธา^{ขี้} ถี้^{ขี้}ลามา^{ขี้}ปรา^{ขี้}สาท^{ขี้}
นาง^{ขี้}เทวี^{ขี้} ๖ คำ ๖ เพลง^{ขี้}ช้า^{ขี้}

๑ ครัน^{ขี้}ถึง^{ขี้}จึง^{ขี้}เห็น^{ขี้}พระ^{ขี้}น้อง^{ขี้}รัก^{ขี้} กร^{ขี้}ร^{ขี้}แสง^{ขี้}ซบ^{ขี้}
รัก^{ขี้}ตรอยู่^{ขี้}ใน^{ขี้}ที่^{ขี้} นิ่ง^{ขี้}ลง^{ขี้}กับ^{ขี้}องค์^{ขี้}พระ^{ขี้}มุนี^{ขี้} แล้ว^{ขี้}
พา^{ขี้}ที่^{ขี้}ค^{ขี้}ทำ^{ขี้}น^{ขี้}อง^{ขี้}ลง^{ขี้}ใจ^{ขี้} ๖ คำ ๖

๑ ชาติ^{ขี้}โหม^{ขี้}เอ๋ย^{ขี้}โหม^{ขี้}เผลา^{ขี้} นี้^{ขี้}จะ^{ขี้}เฝ้า^{ขี้}โก^{ขี้}ร^{ขี้}ขง^{ขี้}
ไปถึง^{ขี้}ไหน^{ขี้} พี่^{ขี้}มา^{ขี้}หา^{ขี้}น^{ขี้}้อง^{ขี้}ถึง^{ขี้}ห้อง^{ขี้}ใน^{ขี้} เออ
อะไร^{ขี้}ไม่^{ขี้}ผิน^{ขี้}มา^{ขี้}พ^{ขี้}ก^{ขี้}า^{ขี้} แม้น^{ขี้}พี่^{ขี้}เฝ้า^{ขี้}แก้^{ขี้}เหมือน^{ขี้}
แต่^{ขี้}ก่อน^{ขี้} จะ^{ขี้}เคือง^{ขี้}ซัด^{ขี้}ค^{ขี้}ิ^{ขี้}ท^{ขี้}ร^{ขี้}อน^{ขี้}ก็^{ขี้}ไม่^{ขี้}ว่า^{ขี้} บัด^{ขี้}นี้^{ขี้}
นิม^{ขี้}น^{ขี้}ต์^{ขี้}พระ^{ขี้}สิทธิ^{ขี้}ธา^{ขี้} ช่วย^{ขี้}ซบ^{ขี้}พี่^{ขี้}ยา^{ขี้}เป็น^{ขี้}หนุ่ม^{ขี้}แล้ว^{ขี้}
รูป^{ขี้}งาม^{ขี้}หน^{ขี้}ัก^{ขี้}หนา^{ขี้}ไม่^{ขี้}ว่า^{ขี้}เล่น^{ขี้} ส^{ขี้}ม^{ขี้}เป็น^{ขี้}คู่^{ขี้}ครอง^{ขี้}
กับ^{ขี้}น้อง^{ขี้}แก้ว^{ขี้} ยศ^{ขี้}ค^{ขี้}ัก^{ขี้}ติ^{ขี้}ประ^{ขี้}เสริ^{ขี้}ฐ^{ขี้}เพริ^{ขี้}ศ^{ขี้}แพ^{ขี้}รว^{ขี้}
เห็น^{ขี้}แหว^{ขี้}วน^{ขี้}นิ^{ขี้}คา^{ขี้}จะ^{ขี้}ปรา^{ขี้}นี้^{ขี้} ถึง^{ขี้}รู^{ขี้}ปร่าง^{ขี้}ผิว^{ขี้}เก่า^{ขี้}ที่^{ขี้}เจ้า^{ขี้}

รัก ไม่กระไรกันนักณโถมศรี จงผินผันหัน
หน้ามาข้างนี้ คุพี่ให้เต็นก็เป้นไร กลัวแต่
อแม่เอียนนางโถมยง จะต้องจิตรพิศววงหลง
ไหล ว่าพลางทางทำกระแอมไอ แยมี่ยม
ลไม่ไปมา ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น จันทสุตาได้ ฟังนั้ กัมหน้า
สำคัญว่าท้าวเจ้าภราธา กลียามีไต่ประติพิทท
ให้ เคื่องชุ่นหนหันผันหลัง แค้นคังซังซิง
สับงสับก ซิครานฟังนั้ยกกันฟัด สอง
หัตถ์ บิดกรรณเสียดันใด ฯ ๔ คำ ฯ

๑๑ เมื่อนั้น พระควาเห็นนางยังสงไสย จึง
เสแสร้งแกล้งพูดเป้นใน หวังจะให้ โถมทรู
รู้ความ ฯ ๒ คำ ฯ

๑๒ โอโถม เจ้าเอยเจ้าพี่ ไม่พอที่จะสเทินเงินขาม
พี่สู้แสนทรมายาพยายาม เพราะนางรูปงาม
ทรมามชม ตามใจสารพัดไม่ขัดข้อง ถนอม

น้องต้องจิตรสนิทสนม ยากที่ครองตรรกนัก
นิยม เหมือนเส้นผมบังภูเขาลากา น้อย
ญาเสียดแรงรักใคร่ ขอบใจเจ้านักขนิษฐา
ลงถามความลับภักดา แล้วมาย้อนบอก
บอกยาย แยมยบนคักกลในมิใช่ชั่ว ชำฉวี
เสียดคังใจโหมาย สมนคเนนวลนางช่างอุบาย
จะพมฟายชลดนอยั่วไร ฯ ๘ คำ ฯ

๑๓ เมื่อนั้น จันทสุตาสาละวณรำให้ กัมหน้า
นั้คงอยู่ไม่คไป ฟังเสียดเสียดวใจเหมือนผัวรัก
เรื่องราวกล่าวความกังามสม ลินลมเหน็บ
แนมแหลมหลัก ผิดกัยตาเจ้าเจ้าเมือง
นัก นงลักษณนั้กประหลาดใจ ครันจะ
ว่าพระควาผิดแก้ว ตายแล้วจะตามมา
ไหนได้ คิคพลางทางทรงโคกาไลย ทรมาม
ไวยซ้อนอระประปราน ฯ ๖ คำ ฯ โอค

๑ เมื่อนั้น พระมุนีมีจิตศรัทธา จึงเล่า
 โลมโถมเลลาเขาวมาลย์ จงทำวิหัตถ์การ
 ก่อนเป็นไร เลี้ยงทำวคราวแก่กับเดียน
 มารศรีฟังเห็นเป็นไฉน เคยได้บินกับหูก
 ใจ ไม่จำได้ฤๅเจ้าจึงไต่ถาม อย่างนักถวิล
 เสร้าสร้อยละห้อยจิตร จงครุณนิมิตรฤๅนี้ ถึง
 ไม่เหมือนก็แม่นพระควา จงแลกขุมให้
 เต็มตา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางโถมยงสงไสยเป็นหนักหนา
 พลงขม้ายชายคพระราชา เหมือนองค์
 ภาคศาสามิ ยมเยอนเหมือนสนทนกลังสรรพ
 สारพันพิศดูวันฉนี้ มั่นคงนอင့်พระควา
 ภูมิไม่ตายตามมา พระคายน้องคนอยู่ไหน
 ฤๅเซษฐาภวไฉนกระมังหนา จะถามไถ่ให้
 แจ้งกัใจ กัลยาประหวั้นครันคร้าม ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระมุนีเห็นนางระคางขาม จึง
 ขยดเข้าไปใกล้ โลมงาม แล้วกระซิบบอก
 ความแต่เขาเขา นี้พระควาฤๅมิใช่ ยัง
 หลงใจลึกลับก็อยู่อีกเล่า สามีมันคงแล้ว
 นางเยาว์ มิใช่ได้ฤๅตรลักขณ จึงแจ้ง
 ความความลับแต่หลังนั้น ทกลึงสรรพพรรณ
 ให้ประจักษ์ เจ้าอย่าได้เป็นเมินภักตร์ จง
 ทายทักพดจากับสามี ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางจันทาสตามารศรี ฟังพระ
 สัทธาพาที่ เทวรู้แจ้งไม่แคลงใจ กราบ
 ลงกับบาททั้งสององค์ โถมยงครวญคร่ำว่าให้
 เพียงจะพิณาคาใจ ทูลขอโอบกัศตา ฯ
 ๔ คำ ฯ โอค

๑ โอ้พระทูลกระหม่อมของเมียแก้ว เมีย
 นี้ผิดแล้วเป็นหนักหนา ไม่รักลือเจ้า
 มารยา วอนว่าไต่ถามเอาความลับ ยิ่งคิด

ยืนแน่นใจ มั่นได้หนักหนา น่าเลื่องสย
 อกเมียบึงพระเมรุเอนทิพย์ แต่นั่งนัยคินวันจะ
 บรรลือไร ร่ำพลางนางทรงโคกี้ พระคว
 โศกคล้ายไผ่กลั่นไค้ เชษฐาตายคลลใจ
 พลอยรำไห้ไม่เป็นสมประที ๑ ๒ คำ ๑ โอค
 ๓ เมื่อนั้น นางคันทมาลิมเหี้ย ๔ รู้ว่า
 จันทสถานาริ ๕ ยินดีด้วยองค์พระทรงฤทธิ
 นางไห้แค้นขัตกลลกลุ้ม เหมือนบ่าหลังคล้ง
 คลุ้มเคลมจิตร นิ่งนั่งหนาบงรำพึงคิต อเจ้า
 กรรมมันจะบิตประตคำ หมายไต้ด้วยกำล้ง
 ยิงสาว เห็นที่ท้าวเธอจะรักหนักหนา ๖
 ๗ ก็เป็นโสดไปรดปรานมา คงจะคิตเมตตา
 ๘ ปรานี จ้าจะชนไปเฝ้าฟังก จะเป็นอย่าง
 ๙ ไรอย่าไห้รู้ที่ เมียน้อยเมียบลวงท่วงที่ ๑๐ ข้าง
 ๑๑ ไหนใครจะคิตว่ากัน ๑ ๘ คำ ๑

๑ ร่าย เรียบกาเข้าไทม่อึ้งมี ใส่เกือกกำ
มะหยีหักทองขวาง ถือพระกลดคันสัน
กันกาง เบื้องย่างมาปราสาทพระทรงธรรม ฯ
๒ คำ ฯ เพลงซ้ำ

๑ ครั้นถึงจึงหยดเยิ้มมอม ทรงช่องฉาก
พิลลัมแลกั้น เห็นพระองค์ทรงโฉมโฉม
พรรณงามเหมือนเทวัญในชั้นฟ้า ความ
รักรัญจวนครวญไคร้ แต่เขื่อนยั้มลไมอยู่ใน
หน้า พลงเคาะเข้าไปให้เหลียวมา ครั้น
สบตากัสเทินเมินเมียง ทำซม้อยซม้ายาย
แฉกแฉง แล้วแกลังกระแอมโอให้เสียง
พทจว่าเปรี้ยบเลียบเคียง เตินเลียงแลซ้ำ
เลื่องเยื่องกราย ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคำวักในใจหมาย อือบาทว์
บักสิไม่มีอาย มาเข้ายวนชวนชายไคลงคอ
เห็นมันจะมันหมายเหว่าผัว จึงแต่งตัวเต็ม

ประดาขนมาฟ่อ คทกิริยาเป็นบ้ายอ น้า
หวั่นน้อยถุณันขันสนท ข้าเลื่องคเมียววัญ
จันท์สคา แล้วแลศดาพระฤๅษี ทำเมินเสีย
มิไคไยติ จักขวานรำคาญใจ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระตาขคอกยมิใครไค สกิด
องค์อนชาแล้ววไป อิจรรโรมันจะทำให้
รำคาญ เจ้าจงท่ายทักเลียบลักนิต บ้องบัก
อย่าให้ความพังชาน ถึงเจ้าแก่แต่ยังไม่
เกินการ จงคิกอ่านหว่านล้อมไว้ให้ดี ฯ
๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคำวักไคฟงดาบศัพ จำเป็น
เห็นชอบท่วงที จึงมีวาจาปราโสนาง ฯ ๒ คำ ฯ
๑ โคมเออยโคมเฉลา เป็นไรเจ้าจึงสเทิน
เห็นห่าง ป็นอยู่นั้นไยไช้ที่ทาง แต่ก่อน
นางน้องเอ๋ยไม่เคยเป็น สาละวนสนทนากัย
อาจารย์ เจ้ามานานแล้วฤาไม่ทันเห็น คิค

ว่าต่อเวลาเย็นเย็น จึงจะไปพุดเล่นเจรจา
 เจ้าขุนมาดถึงยังคืนนี้ ขอบใจไม่พักลงไปหา
 น้อยถุณันชั้นเชิงกิริยา ตะละสาวสืบท้า
 สืบทัก แต่งตัวเต็มประดาหน้าเป็นนวล
 เหมือนจะชวนให้ชื่นใจ ขอเชิญนางเมีย
 หลวงท่วงทัก มานั่งบนด้วยพชาย ฯ ๘ คำ ฯ
 ๑ ไต่เอ๋ยไต่ฟัง นางผินหลังหลบเลียง
 เมียงม่าย นี้จะไปนั่งด้วยก็ช่วยอาย ออก
 สตรีร้ายรำคาญใจ แกล้งทำแบายกายกระต่าย
 แก่ แสนแ่งแสงอนค้อนให้ จะมาเรียก
 มาหาเข้าไย มันไม่เหมือนเมื่อกระนั้นแล้ว
 แต่เพียงชบตัวใหม่ไต่ เมียสาว อุประมา
 เหมือนราวกับไต่แก้ว นึกขี้ตขี้ตไม่มีแว
 อย่างนี้ถูกแล้วจะเหลียวดู เป็นคนวาคนา
 น้อยถอยถอย อาภัพอภัยยศอดสู จะอยู่ไต่
 แต่ระเบียงเพียงประตู ไม่สมควรเข้าไปอยู่ไต่

ที่ทาง แต่ปากหากแสรังแกลงเขื่อนนิค ใน
 ใจให้คิดกรูปร่าง ลำล้าระไกรนั่งลงหว่าง
 กลาง แล้วระคางขวยเขินเมินเมียง ฯ

๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาเห็นนางยังทางเกียง
 ยืนพลางทางลงไปจากเตียง แล้วกล่าวเกลี้ยง
 แกล้งปลอบให้ชอยใจ ฯ ๑ คำ ฯ

๑ โธ่โธ่ ยอชอยชอยมึง จิงจิงรักเจ้าเป็น
 ไหนไหน จะถ้อเชิงถ้อชั้นเช่นนั้นไย ไม่
 เคยมาเคยไปฤาไร้อง มีไต่คนอื่นจะชินชิต
 อแม่เอ๋ยชิตชิตตะบักตะบ้อง ว่าพลางพ้อเล่น
 เป็นทำนอง เล็บมดลองขยับจะจับมี อะไร
 ใฝ่ค้อนควักผลักไต่ ทำไมไม่เคยหยอก
 กันคอกฤา จงเมตตาคารุญเกิดบุญฤา สืบ
 สืบขี้ตขี้ตมีไต่เสียไย ถึงจะมีเมียอื่นสักหมื่น
 แสน หางามงอนอันอันเหมือนเจ้าไม่

ทั้งระเบียบแบบแผนก่กลใน ยังต้องจิตรทิดใจ
ไม่ลืมเลย ฯ ๘ คำ ฯ

๑ นายเอยนนำหวัร่อ ช่างยกยอหนักหนา
เจ้าข้าเอ๋ย แต่ก่อนร่อนชะไรก็ไม่เคย มา
เขาระเหยี่ยมพรายนำอายุใจ ถึงว่ารักเมียก็
รื้อยล้น จะแกลังพ่อพอให้กินเข้าได้ เมื่อ
ท้าวแก่ชราเคยมาไป เทียบวันชบตัวใหม่เป็น
หนุ่มนวล รุปร่างกระจอยร่อนน้อยถวนั้น
ผิดกันกับเก่าสักเก่าส่วน นอนนี้แก่เจ้าอย่า
เฝ้ากวน ไม่สมควรเคียงคู่ด้วยภูมิ สารพัด
เฝ้าผมไม่สมประกอบ แก้มตอบฟันหักน่า
ขยี้ขยี้ อปรยศอดสูไม่ค้ำ อะไรที่น่าชัง
ทำชังตาย ฯ ๘ คำ ฯ

๑ นายเอยนนำสรวล ยังไม่ควรคอกเจ้าจะ
เบื่อหน่าย ถึงว่าเจ้าแก่ก็แต่กาย เช่นนั้น
มันจะหายไปเมื่อไร ความกำหนดลัสตรักข

บุรุษ ไม่รู้สกลันลงที่ตรงไหน จะอดสกล ร้าย
อายุใคร เจ้ากับพี่มิใช่ไม่ค้นเคย เมื่อครั้ง
ยังแก่อยู่ด้วยกัน พี่ก็หมั่นเยี่ยมเยือนไม่
เชื่อนเฉย เทียบวันก็มีใช้จะละเลย นวล
ลอร่องน้องเอ๋ยอย่าทกขร่อน พี่จะช่วยอันนวย
พระมนี หาถูกข้งามยามค้ำให้ไคก่อน จึง
จะชบรูปเจ้าให้งามงอน ขอผัดผ่อนสักน้อย
เถิดกกลอยใจ ฯ ๘ คำ ฯ

๑ วาเอยวาหา น้อยๆช่างโอภาปราไส
อแม่เอ๋ยจะชบให้เข้าไย ทำไมกับขี้เถ้าเฝ้า
ประตุ มันจะงามมีงามก็ตามที่ อาภัพอัยรีไม่
ควรคู่ เร่งหาถูกข้งามค้ำให้หมอกุ จะได้
เศกสมส่นางสาวน้อย นำชมสมเป็นมเหสี
ท่วงทีกริยาไม่วาดอช มีบุญประเสริฐเลิศลอย
จะได้พลอยเกศหน้าพระสามิ แน่นางรูปงาม
ขอลาไมได้ รู้จักมั่งญาไม่ผัวใครนี้ ไม่เสีย

กายภักตฺราจะวาคี เจ้าของเขามาช่วงชิง
 ชะล้างมารยาพิราภล ทั้งระแบยแบยบนต์
 ขยันยิ่ง แต่แรกเห็นแก่ห่ออมไม่ยอมยิง
 ทำสยัคตบึงชิงชิง เคียนหันมนำรักทำอีก
 อ้วน เข้านั่งชิตสทิกถกวนให้เกาหลัง ไม่
 อดสยัคตบึงชิงชิง เจ้าข้าเอ๋ยใครมั่งเขาอย่าง
 นี้ ๑ ๑๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น จันทศกาศพวงน่ายกคี่ ยืม
 เขื่อนเขื่อนหน้าคี่สาม แล้วเทวศรศรกรกใน
 อีเก้านั้นจริงหึงเยอ กุฬ่อเล่นให้เกอที่จะ
 ได้ คิดพลางทางเดินออกไป ไล่ไล่ไล่กลับ
 กล่าววาจา เออนี่อะไรเล่าไม่เข้าการ จะ
 มาพาลโกรธชิงหึงษา ร้องแรกตะโกนโพน
 ทนา เบี้ยหยันหยายชำประศคใคร แรก
 เริ่มเดิมทีสามี่ท่าน มาเกี้ยวพาราสีพร้าไล่
 ข้ามมิได้ปลดปลงลงใจ ด้วยเห็นภวในยนั้น

แก่นัก ตาหุชานชมไม่คมลิ้น เสวยหมาก
 ตะบันพันฟางหัก เคียนชบัตวิใหม่วิไล
 ลักษณะ หุ่นน้อยน่ารักปรทรวง อย่างว่าแต่
 รุนราวสาวแล้ว ถึงเจ้าแก่ก็คิดพิศวง ขึ้น
 อารมณ์ข่มใจมิใคร่ลง คลั่งหลงแลเล็งเพ่ง
 พิศ ทำเทียบมเลียมลวนจะชวนขึ้น ท่านก็
 ไม่อยากยื่นมือสีกิ โกรธตาแดงมาแดง
 ฤทธิ หงศหงศงุ่นง่านเทยานใจ แน่พระ
 มเหสีอย่ามัวกลัว ชุบตัวให้สาวขึ้นเสียใหม่
 จงคืนเอาตัวของตัวไป ว่าพลางทราวมไวยก็
 หัวเราะ ๑ ๑๖ คำ ๑

๑ แค้นเอ๋ยแค้นจริง เจ็บปวดคยวคยิ่งกว่า
 ปลิงเกาะ ขนหน้าทำท่ายเถียงทะเลาะ จะ
 ใควว่าให้ไพร่สาระแก่ใจ จริงอยู่คะข้าเจ้ามัน
 เจ้าแก่ สองตาท่านจะแลศที่ไหน เป็นสิทธิ
 ชาติของเจ้าจงเอาไว้ จะคืนให้ข้าไยนางนง

เขาวัว อย่าพักมาหัวเราะเยาะเย้ย เกินเลย
 เหลือกำลังไม่ฟังเจ้า ถึงฉวีรภักหนักหนา
 ทำเนา อีเจ้าจะพรันพรังอย่าฟังคึก เชื้อรูป
 เชื้อร่างเหมือนนางฟ้า ทั้งเกษาหอมฟุ้งจริงจิตร
 ใส่น้ำมันจันทน์เจืออยู่เป็นนิ้ ความคิดแยบ
 คายเจ้าหลายชั้น เหาล้มลอยน้ำมาเลี้ยงหา
 จนได้ซู้ซอบใจดังไผ่ฝน ลืมฉวีรภักตายวาย
 ชีวิต มาผูกพันพระวงหลวงรูปชบ คุมหิน
 เมียบหลวงเข้าช่วงชิง จะทำกูให้กลิ้งเป็นลูก
 ขลุบ คันมือคันไม้ไผ่ใคร่ทบ เหาสัถสอง
 สามอบคอกกระมัง ฯ ๓๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคว่ำเคียงนางอยู่ข้างหลัง
 จึงห้ามว่าอย่าทำแต่ลำพัง จงหยคยงซึ่งจิตร
 คึกคึก เจ้าเป็นถึงมเหสีมีศักดิ์ พิภพรักแยบ
 คายมากมายอยู่ ข้างนี้ฟังมาใหม่ยังไม่รู้
 อย่าเพ่อทำจุลวาม เขาจะภาออณาว่าเมีย
 ขบ

หลวง มาทั้งทวงจ้วงจายหยายหยาม เกียง
 เกลาะเกะแอะไม่แฉงาม เหมือนหนึ่ง
 หนามเกะกระระวี จงขวานี่ประนอมอมอด
 งคงกลีบมั่งจะยังชั่ว เขาจะได้บำเบงเกรง
 กลัว เป็นผู้ใหญ่ไว้ตัวให้สัสมควร ฯ ๘ คำ ฯ

๑ น้อยเอยน้อยญานั้น เชิงชั้นพุกาเป็น
 หน้าสรวล ชักทำเนียบเปรี้ยวปรายหลาย
 กระบวน เทียงแต่แต่ล้วนไม่ลำเอียง เห็น
 ว่านางเมียบจะเลียบที่ หม่อมฉวีรภักก็ออกช่วย
 เกียง อแม่เอี้ยยืนอยู่เป็นคู่เคียง แกล้ง
 มาเวียงอวตรูปข้าฤไรว นารักหนักหนานาง
 หน้าเป็น ฝัคออยู่เขม้นหาเมินไม้ จงเล่า
 โลมุลยคล้าให้หน้าใจ อย่าให้มัวหมองต้อง
 แคคลม บุญตัวฉวีรภักเมียบสาว เช่นนี้
 แล้วรวกกับขนม ทำไมมีชวนกันเข้าบรรณ
 เชยชมเข้าเย็นอย่าเว้นวาง ขอโทษไปรท

เถิดพระมุนี อะไรนั้นนอกรักมากักขวาง
 ผัวท่านจะคลั่งเคล้าเข้าหอยอกนาง ห้องกลาง
 เปลาอยู่นิมนต์ไป ยิงว่ายังมาหัวเราะเยาะ
 เปนเหตุเพราะฤๅมิฤๅมิใช่ จะใคร่จะให้สาแก่
 น้ำใจ ขาปกรรมอะไรที่ไหนดี้ ฯ ๓๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสัทธาว่าเหม่มเหษี เธอ
 อะไรบ่นอยู่คึด มาพาลวิพาลขวางขวางไม่
 อาย กักหาโกรธชิงมึงไม่ จะช่วยว่าเกลียด
 ไกลเสียให้หาย จึงลุกเดินออกมาหน้าห้อง
 ชาย แล้วว่าสีกายายทำน่าชัง ข้าสาว
 ชาวแม่แอ้อ้อย ไม่อ้อปรยศอคศเขามึง ทัว
 โยมก็เปนใหญ่อยู่ในวัง มาอ้ออิงตึงตึง
 คึงโหมโรง เปนถึงเมียท้าวเมียพระยา
 ไม่ไวยศไวยสง่าอาโอง อะไรนี้แก่เจ้าจะเข้า
 โลง โมโหมมากปากไย้งโง่งอ จงคิด
 อนิจจังรูปห้าม นั้นแน่แรงมันถามข่าวถึง

ไม่พอที่จะหนั้นคนคึง โกรธชิงหึงหวงช่วง
 ชิง แม้นใครได้ยินจะนิทา พลอยอาย
 ขายหน้าเพื่อนผู้หญิง เอนคอกจึงห้าม
 เปนความจริง นิ่งนิ่งเสียมึงนั่งลงบาย ฯ
 ๓๒ คำ ฯ

๑ ฟังเอ๋ยฟังว่า ยิงย่นบ้ากาลเคียดไม่
 เือกหาย ใ้การของพระคุณอย่าว่านวาย
 ถึงแก่เจ้าเือกจะตายก็ตามที จะมีให้ว่ามึง
 นิ่งอมือ ข้าไม่เชื่อไม่ถือพระฤๅมิ นี่แล
 ตั้งมั่นในขันตี ขันจะแตกสีกที่อย่าได้แคลง
 เห็นว่าวาคนามันตกต่ำ ไม่ซบแล้วมีหน้ามา
 ข้าแข่ง ชิงข้างเกลื่อนกลบประจบประแจง
 ช่วยประชันขันแข่งทำคึกคัก เขาจะถั่งเถียง
 กันฉันผู้หญิง พลอยวิ่งเข้ามาสวดอวรุฬห์
 เรียกยายเรียกย่าน่าแค้นนัก นางผูกคว
 ค้อนควักยักลูกคาง ฯ ๘ คำ ฯ

๑ นำเอยนนำบัลลี ช่วยห้ามให้ดูไม่เห็น
 บ้าง กลับมาขวิดชนเอาคนกลาง ฉากกลาง
 ถู้งเลียงชนเลียงเกน บาบบุญคุณโทษก็ไม่รู้
 เกลาะถูกกำหมัดชกเขม่น มึงจะลงนรกหก
 คเม่น ตกต่ำไต่เถนเทวทัต ภูเป็นภูษีชี
 ไพโร อยู่ในเมตตาสมาบัติ พากเพียร
 บำเพ็ญเคร่งครัด ไม่อาสัจอาชรม์ฉันทา
 จะมาหิบบกโทษโกรชชง เป็นเหตุเพราะ
 ฌวมึงสิไม่ว่า ใช้คนไปนิมนต์ภูเข้ามา
 ปรารถนาจะใครให้ชบตัว แต่แรกคิดจะชบให้
 มึงมั่ง เติบวันซึ่งน้ำหน้ากระลาหัว หฤโศค
 โสคเขลาเมามัว ไม่เจียมตัวว่าแก่กอแกไป
 เอาแต่โมโหออกไต่ความ มันหงอกงามอยู่
 แล้วใครทำให้ ชุบเองเกิดเจ้าทวยเขมาไฟ
 คติขักคิตไให้ไปปลิว ๖ ๓๒ คำ ๖

๑ แค้นเอยแค้นนัก โมโหชักชักชักหน้า
 นัว ก็เคียดเคียดตชนชนน ผูกควค้อนพลาง
 ทางคอบคำ น้ฎาเป็นสัจยประทศเทียง ถึง
 ที่ไต่เอียงแล้วเอียงคว่า ตักรอนค่อนว่าค่า
 ระยำ หัวหงอกหัวค้ำทำเนา เจียร้อนอะไร
 ไซ้หัวตัว มันหงอกก็แต่หัวของข้าเจ้า อ้อ
 อ้องแม่เอยมาเย้ยเย้า สอนให้จับเขมาเมื่อ
 ปานนี้ อย่าพักพพิไรมิใช่การ ว่ากาญ
 เคืองหู้จิ เร่งออกไปเสียยังภู ชื่นอยู่
 ๓ ๓๓ คำ ๖

๑ ลมเอยลมเคียบ ถ้อยคำกำเวียหาย
 หยาม คุหม่นภูษีชีพราหมณ์ ลวนลามเลี้ยว
 ลตชกลัน จะมาขยมาไล่ใครนี้ รวิวังทั้งนี้
 ของภูลัน สมบัติพิศดานในแผ่นดิน ท้าว
 ยินยอมยกให้แก่ภู จริงจริงนะสีกาไม่ว่าเล่น

พระยาเชอเป็นพยานอยู่ รังตัวเองเอเภาชอวิ
ก็เข้าของก ด้วยเหมอนกัน ๆ ๒ คำ ๆ

๑ นำเอาหน้าหัววระ พลังคมมือเขาระเบียบ
 หยัน เออกระนั้นฤๅคะพระนักขรรพ์ ดัน
 พงษ์ว่าเปนนาย สมบัติบ้านเมืองแลเคือง
 ยศ พระยาบงให้หมคมอบถวาย บริบูรณ์
 ทุกสิ่งข้าหญิงชาย มั่งมีมากมายเจียวนาย
 เว นางยอศรีกร่วมอรามณ์ผมหอม ผิว
 ยอมยกให้ฤๅไม่เล่า ฤๅจะไว้ อิงแอบแนบ
 เกล้า หยอกเข้ายัยวนชวนชิต หญิงชั่ว
 ฆ่าผิวเสียไค้ ไม่มีอาไยแต่สักหนิด ราน
 หาช้ชมกัสมกิต คัดจิตคิดตามแม่สื่อมา
 เข้าครอบครองเขาเป็นเจ้าของ จองห้องฮักฮัก
 หนักหนา หน้าเป็นเล่นตัวเต็มประดา กลับ
 ย้มเขาระข้าช่างไม่อาย ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางจันทาส์ดาโถมฉวย จิ้งจอก
นำรำคาญกับท่านยาย จิ้งจอกหายบายคายุชน
มึงมัน นั้นแน่หัวหงอกเป็นคอกเลา ไม่
เจียมตัวมัวเมาไม่หันนี้ อีตักกักตักเหิงอกทำ
งกกัน ยังไม่ขืนหน้ามาคาทำทอ แดกแสง
มูฆาว่าฆ่าผิว ต่อจะเคยกับตัวกระมังหนอ
พดได้ไม่อายแก่ปากคอ สืบประตักสืบประ
ต่อเจรจา นั่นถือว่าเควระหีเพวระใจเขา เซอ
อีเถาพริตติจลา ลวงฆ่าผิวตายวายชีวา
แล้วฆ่าพามาให้ มีคาร วนท่านเมียหลวงมา
หวงหึง น้อยฤาออองมีลาว พระกายคเมตคา
ข้าสักราว ช่วยซบให้ป็นสาวสืบห้าปี จะไค้
สุมใจโหมมายหาญงุ่นาน ข้าขีคร้านรำคาญห
จจ อแม่เฮยฮักฮักหมักมวบคิ เออกระนทา
เข้าไค้ป็นไร ๆ ๓๒ คำ ๆ

๑ เหลือเอ๋ยเหลือออก มาประชันประชัน
 นามันได้ อย่าพักทำเลยคะไม่ละใคร ว่า
 แล้วเลียวไล่จะคั่นาง ลวดยคยคมือไม่ถนัด
 สองพระองค์ยังปักชิตขวาง ยิ่งคิดแค้นใจ
 ร้องไห้พลาง สู้ตายวายวางชีวิตม้วย ตัวเขา
 ก็เห็นกันเป็นคี่ พระฤษีนั้นเล่าก็เข้าด้วย จะทำ
 ไม่ได้ มีที่นรวย มีผู้ช่วยนางเนือทิพย์
 หาไม่ไยจะคั่นางมือ เช่นนั้นแล้วถูกกีนคียบ
 ชนหน้าค้ำคารมคมริบ ให้มันมาห้ำสียบไม่พวัน
 พรึง ทำไมกับชีวิตรนิคหนึ่งน ค่ายร้าย
 ค่ายคักที่หนึ่ง โมโหหนหันคั่นกึ่ง เข้าไล่
 หยิกทงทบตี ๆ ๓๐ คำ ๆ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระควีนขึ้นขวางนางโคมศรี
 แล้วว่าบายเจ้าคเธอช ข้ำห้ามคักแล้วมิฟัง
 คูกักชักเข้าผลักไล่ เคียวนคักชิตใจชนมามัง

น้อยฤาถือคั่นทลง พระไล่หลังลัมคว่า
 คมำไป ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น นางคั่นธมาลักร้องไห้ อัยยาย
 สาวสวรรค์ก้านัดใน แค้นใจออคักคักคาคา
 แต่ก่อนอ่อนชะไรก็ไม่เคย จะเกินเลยลวน
 ลามหยามน้ำคั่นา เพียงไค่นางสาวคั่นคั่นมา
 ลัมอเจ้าชวาช้ำหลวงเคิม พาลคักค้ำทอไล่
 คอเลียบ ให้ค่มอเมียบชนหน้าพาคเคิม พระ
 ฤษีนั้นช่วยแต่คเคิม ยุเสริมส่งช้ำค้ำช
 คั่นนางสาวน้อยคั่นลอยล้อง วาคณาเคิมกอง
 ชนลคัก อย่าพักชนวนคั่นคั่นกระท จะมา
 ชุ่ช่มใครให้คั่นลวเกรง อกเอียบอัยยายส้ตาย
 เลียบ ไม่อ้อยให้คั่นเมียบเขาช่มเทง ไทนไทน
 ไม่เป็นโตงเป็นเตง เพราะกรรมของคั่นเอง
 จะโทษใคร อเจ้าทคัประสาทมันสอพลอ
 มายุแยงแกล้งก่อเหตุใหญ่ เจ้าชรวายนาย

เรือเอกไชย ไปรับอะไรมีรับมา ทำให้
เคื่องขุ่นวุ่นทั้งวัง ยังจะมาแอบฟังนั่งลอยหน้า
จะด่าให้ยัชชชยด้วยกะลา พลังเรียกข้า
เข้ากลั่มมรณ ๖ ๓๔ คำ ๖

๑ บัดนั้น ยายเจ้าทิศประสาธตัวสิ้น ต้อง
ค้ำต้องคยหลบไม่ทัน งงนั้นกลั่มไม่สมประคิ
ร้องขอโทษพลาญครางออก วังตะกายเข้า
กอดพระฤๅษี แล้วก็ตกกลัวอาญาพระควา
ลนลานคลานหนีเก้ง ปากบ่นภาวนาว่าออก
เบือน ไหลเลื่อนเอาน้ำมาเป้นหลัง แม่จันท
ศดาช่วยด้วยสักครั้ง ลูกจะมีวัยชั้วเป็น
มีในคง ๖ ๖ คำ ๖

๑ ฟังเอ๋ยฟังว่า จันทศดาถือไม้ไล่ตีสั่ง
ทุกอู่เจ้าจรไร่มึงไม่ตรง พ่อหลวงภูหลงงงวย
ฆ่าตัวตายไม่หายแค้น จะคยตีคยแทนทำ
มึงด้วย อย่าพักสงสัยจะไม่มีวัย ใครเขาจะ

ช่วยชีวิตมึง พวกก็ไม่ตรงหลงผิด หลับตา
เล่นตัวลเมอหึง เค้นแวงเค้นกาต่าอึง โกรธ
ชิงหิงกไม่คเงา มึงอย่าทำล้าออยลอยหน้า
ทนน้าตาเซ็คหัวเข้า ว่าพลาญคยตีไม่มีเบา
ยายเจ้าทิศประสาธเพียงซาใจ ๖ ๗ คำ ๖

๑ เหลือเอ๋ยเหลือทน เจ็บฟันแปญญาน้ำตา
ไหล กลั้วแล้วเจ้าประคณขอไถย พลาญ
ยกมือไหว้นอบนบ จะหลักไปข้างนั้นถูกลัก
เหลียวมาข้างนั้นถูกลักคย หน้าตาบวมขอบลง
หมอยชย กลิ้งเกลือกเลือกสลบไม่สม
ประคิ ๖ ๘ คำ ๖ โอค

๑ เมื่อนั้น นางคันขมาลั่มเหษี ชักไยยาย
เจ้าเต็มที ทบค้ำทอพอแรง อีแม่ลือ
ชุกชนคนเอก ไต่ยกเหยกขยันเหลือเบือแข่ง
ล้าแก่ใจเจ็บปวดชวดกนแกง ทนหนอพอแรง
มึงฤๅยัง แล้วผินมาว่ากล่าวกับท้าวไท

ข้างหลังไหลไปทีเดียวไม่เหลียวหลัง ใต้ใหม่
 จ้มเก่าเฝ้าชิงชัง ไม่อินังขังข้อเลยพ่อคุณ
 เห็นชั่วช้าอาภัพอภัยเขา ทำได้ทำเอาเหมือน
 ตำคุ่น มีขออยู่สัปดาห์ตามบุญ นางเคือง
 ชุ่มหม่นกลัวยามฉิบไว ๆ ๘ คำ ๆ เพลง

๑ ครั้นถึงจึงตรงเข้าในห้อง ขึ้นบนแท่น
 ทองแล้วร้องไห้ เจ็บอกหมกมุ่นชุ่มแค้นใจ
 นางครวญคร่ำรำไรวันทก ๆ ๒ คำ ๆ โอด

๑ เมื่อนั้น องค์พระเชษฐาอาบาศ์ จึงกล่าว
 สุนทรมธุรส แก่ทรงยศอนุชาควา อ้อเจ้า
 เจ้ากรรมมันทำความ มาติดตามหองหังอ้อม
 เจ้าปลัดไล่ไล่ส่งเสียบวัน เห็นทีมันจะแค้น
 เคืองนัก คำบราณท่านว่าไว้เป็นครุ ธรรมดา
 คึงให้หลังหัก จะวางใจไม่ได้ฉันน้องรัก มัน
 มักมาคดหมายทำร้ายเรา จะมีให้เป็นศขเฝ้า
 หยุกปิก จุกจิกเจ็บช้ำน้ำใจเจ้า ขึ้นชื่อว่าศัตรู

อย่าดูเบา นิ่งเสียบกระนั้นแล้วจะเกิดความ จง
 ไปฉน่ผ่อนให้อ่อนลง หนามขอย่ออมยังออก
 ้วยหนาม อย่าให้เกิดกลียุคลูกกลาม จะได้
 ความผาสุกสืบไป ๆ ๑๐ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระควายมย่องสนองไข นอน
 นึกซึ่งอิจไร ข้างไม่รู้ตัวมัวมัน จะไปพด
 กลีบไกล่เป็นไม้ตรี เห็นที่จะทำหนักคึกคัก
 ชน น้ำใจในค้อมันบักขึ้น โอดเขลาเมามัน
 โมโหร้าย ยิ่งห้ามให้หนึ่งเหมือนยังย ยัง
 กลียุคคั้นเคียดไม่เหลือคหาบ น้อยหนึ่งมันจะว่า
 ขาวุ่นวาย ทยายคายเคืองห่อคสใจ ๆ ๖ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระพิมายมแล้วแฉลงไข ข้าง
 กลัวมันเหมือนเลื้อเห็นเหลือไป ทรวกับมิใช่
 เป็นเจ้าชู้ เสียบแรงรู้แบบคายก็หลายเพลง
 จะมานั่งกลวเกรงผู้หญิงชู้ อส่าห์ขึ้นแข่งใจ
 ไปลองดู พี่เห็นจะไม่สู้กระไรนัก จงทำ

เทียมเลียมเลียมเกยวพาน จ้องนอนอ่อนหวาน
อย่าหาญหัก ว่าจะชบช่นให้วิไลลักษณ์
เห็นมันจกุ่มหลงปลงวิญญา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาเห็นชอบด้วยเซษฐา
ยิ้มแห่งแวงใจโคลคลา โขลนทำนำไปด้วย
ใจปอง ฯ ๒ คำ ฯ เพลงซ้ำ

๑ ครั้นถึงที่สำนักตำหนักนาง พระค้อย
เยื้องย่างเข้าในห้อง หยคยิ่นแผงม่านเมียง
มอง คุกานองแบบกายร้ายคิ เห็นนางนั่ง
กอดเข้าเข้าไคกา เช็ดน้ำตาน้ำหยอ นั่งลง
เคียงข้างนางเทวี แล้วทำที่สนทษิตเชอ ฯ
๔ คำ ฯ

๑ ชาติ ปล่มเอยปล่มใจ พริกใคร่ผูกพันพันผอ
นึกแต่จะอิงแอบแนบเนอ แม่นมเชอโฉมทร
คอบคเอา ไซ้จะแสรังสมทบกลยเกลอน
ถึงไคใหม่ก็ไม่เหมือนเมี่ยงเก่า ทั้งแก่

จริงยังพริ้งเพรา สาวแต่แพเจ้าไม่เท่าเทียม
พิศองจิตตคใจย่นักหนา จึงลงมาถึงเรือน
เยื่อนเยียม ไม่ผินภักตร์ทักถามตามกรรม
เนียม ชมอัยชมายายเหนียมพิเวย ว่าพลาง
ทางชบช่นค้อง เลียมลองโลมลูบหลังไค
คเกิดทำเกอเอออะไร เฝ้าค่อนควักผลักไค
ไปที่เคียว ฯ ๘ คำ ฯ

๑ ภัย ไคเอยไคพง นางนั่งแน่นไม่แลเหลียว
ไพเราะเพราะพริ้งจริงจริงเจียว ช่างลดเลียว
ปรายเปรียบเลียบเคียง นึกจะใคร่คิด้วยก็
ชวยอาย แกล้งทำแบบคายย้ายเบียง ค้อย
เชยอนเลอนลงจากเคียง มายนเมียงแอบ
ม่านด้วยมารยา คิคถึงความหลังยังคลั่งใจ
เชอผลักไคให้อายขายหน้า ทั้งรักทั้งแค้นแน่น
อร่า พलगบ่นบ้าพาโลไคก็ ฯ ๖ คำ ฯ โอค

๑๑ เมื่อ่นั้น พระควาเห็นนางนางหนี เล็ดจ
 เค้นตามมาแล้วพาที่ ทำยัวเข้าเชาชัยยวน ๖
 ๒ คำ ๖

ได้โดยงามเอียงงามปลอศ เจ้าเป็นขอมเหมิ
 ๑๑ ที่สงวน อย่าเศร้าสร้อยโศกศัลย์รวิจวน เสีย
 คายหน้านวนวลจะมอมแมม ชักใจอะไรเล่า
 ๑๑ เข้าโศกา จนน้ำตาเป็นควายอายแก้ว จะ
 วอนว่าเท่าไรไม่ยืมแย้ม ยังมีหย่อนยอมแต่้ม
 ลงบ้างเลย ท่วงที่ทำราวกับสาวแล้ว จนเหลือ
 แห่ลลอบเลิเคเบิกเผย วัระแบบแบบยนต์เป็น
 คนเคย อแม่เอ๋ยออกใจไม่ไยดี โกรชฤ
 นักรักว่าผลักไล่ เจ็บปวดเป็นกระไรดวงใจพี่
 หยอกกันเมื่อกระนั้นยิ่งกว่านี้ ไม่พอที่จะโม
 โหโกรธา เจ้าสืทำหยายคายให้อายเขา พี่
 ๑๑ เล้าวิงวอนไม่ผ่อนหา อปรยศอดสูจันท์สดา
 พระสิทธาเธอข้มไยไพ ส่วนโทษเจ้าผิดไม่

คิดบ้าง จะมาขวางควมควำไครทำให้
 ๑๑ กนแต่ขัดเคืองเนื่องไป น่าชิงมั่งญาไม่เจ้า
 ๑๑ มารยา ๖ ๑๒ คำ ๖

๑๑ ร่าย ถ้อยเอ๋ยถ้อยคำ เจ็บช้ำน้ำใจเป็นหนัก
 ๑๑ หนา ถอนพลางทางคอบวรา ช่างเกิดหน้า
 ตามันหมองมอม กลการอะไรเล่ามาเข้าช
 ๑๑ อแม่เอ๋ยทำที่เป็นโอบอ้อม ช่างล้าออยอ่อน
 หวานหวานลัสม นี่ฤนางผมหอมมียอมอิง
 ๑๑ พอรู้เท่าเข้าใจกันอยู่คอก อย่าลศเลียวลง
 ๑๑ หลอกกลอกกลิ้ง กลับมายกโทษทัณฑ์
 ๑๑ ชันจริง เสด์สร้างทุกสิ่งใส่ไคล้ สारพักจะว่า
 ๑๑ ประดาเสีย เจ็บแค้นแทนเมียบเข้าผลักไล่
 ๑๑ ส่วนทำเขาถึงกระนั้นก็ไป ยังจะยกตัวไพล่
 ๑๑ ชนเห็นอลม อย่าหยกหยิกวังหยาวไซ้สาวแล้ว
 ๑๑ มันคนแก่คนเฒ่าแพ้เฝ้าผม ปรปร่างชั่วช้าไม่
 ๑๑ น่าชม เจ้าคารสัศคารมพอสมตัว ทั้งอาภัพ
 ๑๑ ๘

อัปรัถยณห์หน้าหนา พระกัศัตร์เป็นควาแล้ว
 ว่าชั่ว จะขึ้นเข้าใกล้ข้างไม่กลัว น้อยจะพา
 ให้มีวมอมไป เชิญเสด็จจรไนยออกไปเสีย
 หม่อมเมียเขาจะค่าข้าได้ ปากคอดพอกไปเมื่อ
 ไร ยังเจ็บใจอยู่จนประเดี๋ยวนี้ ฯ ๓๔ คำ ฯ
 ๐ โอโหม เออเลยเอวบาง บ่นตะบอยร้อยอย่าง
 ร้อยสี่ พี่มาว่ากล่าวแต่โดยดี อะไรนั้นน้อยๆ
 ทำคอดัง เอาแต่กรรมมาข่มขู่ ว่าคาญห
 จัจจคร้านหึง ชัดใจจนที่สาคาหน้าตึง ยกโทษ
 โกรธขงเขาข้างเดียว ข้างพุดไค้งง่ายง่ายไม่
 อายปาก โมโหมากหมกมุ่นจนเลี้ยว หวง
 แหนหึงผิวตัวเป็นเกลียว จนเสียงขุ่นเสียง
 เขียวคอดเป็นเอ็น พี่ก็ไม่มัวเมาเข้าข้างใคร
 จะว่าตามจริงใจให้เจ้าเห็น เราจายจ้วงหวงหึง
 เขาจึงเป็น จนเกิดเชื่องเคื่องขุ่นวุ่นทั้งวัง นาง
 ก็เป็นคนในมิใช่ไร ไม่บันเทาโทโสลงเสียมั่ง

พี่รักเจ้าจริงจริงไม่ชิงชัง อูล่าห์มาว่าหวังจะ
 ให้ดี องค์พระคายนศักดิ์ออกโทษ ท่านจะโปรด
 ชุบให้เหมือนเช่นพี่ รูปงามเป็นสาวแล้วควรวน
 เข้าช้อยู่ไปไปด้วยกัน ว่าพลางฉวยฉกยศ
 คร่า กุมกรกัลยาฉายฉนั้น เอออะไรทำไรใน
 หนหินฮัดฮัดฮัดมีอ ฯ ๓๕ คำ ฯ
 ๐ แก่นเอ๋ยแก่นนี้ ข้ามักหิวไปทำไม่ฤ
 ข่มเหงคนเข้าคดคยคยอ ถูกถอยยั่วเฝ้าคอดแบ
 มีขวนหยิกให้ยบถองค จะฝากไปให้ชู้ช่วย
 ชมแผล ชีชีเรงชั้นข้างฉนั้นแปร มาพุดแก้
 แทนกันชนสันที ข้าเข้าใจอยู่คอดอย่าหลอก
 พ่อ จะลงให้ไปอ้อพระฤกษ์ ลี้คายวายวางชั่ว
 ไม่เชื่อถ้อยคยคยเปลือย ทำผิดกิจกรรมประสม
 ประสาน หยายข้าสามาญเหมือนขเลอย ใจคอด
 คคคคังเลอย ไม่อยากง้อให้เหินอชคร้าน
 ไป ถึงมีชู้ให้งามก็ตามเถิด ผิดก็ตายเสีย

เกิดเอาชาติใหม่ ว่าพลางครวญคร่ำว่าไร
สือก้อนให้ไปมา ฯ ๑๐ คำ ฯ โอค

๑ เจ้าเอยเจ้าโมโห ร้องให้โฮโฮพาไลข้า
จะห้ามก็ไม่หยกศขัญญา ยิ่งกว่าข้าหลัง
นำชงนัก ให้ไปหาพระฤกษ์ก็มีไป เธออะไร
นี้เล่าเฝ้าหน้าหงอน กิ่งคอดถือทิวชุกชุก มัน
จิกงามเสียแล้วทีนี้ ท่านจะชยให้ไปสาวลี
ว่าชั่ว ทำกับตัวเปล่าเปล่าไม่พอที่ ส่องกระ
จากตูกุนั้นขึ้นสันที น่ายศัสสมประกอบแก้ม
คาง ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เจ็บเอยเจ็บอก ฅวยกระจากชนกระแทก
แตกผาง ค่อยคลืบขวกเพื่องเครื่องสำอาง
ทิ้งขว้างหกค้ำทั้งสำรับ ทวยกระถางกระโถน
โยนผลุง ฉีกที่นอนหมอนมุ้งเอามีคสับ ใคร
อย่ามาจุกจิกหยิกให้ยัย ฅย้านั้นจยแล้วทีนี้
อูแม่เอยเย้ยเขาะหัวเราะซ้ำ อีคนร้ายราม่า

กะทาสี น้ำใจในคอใช่พอกี มันวากยอัคคี
ใหม่หลังคา ก็ยอมรีย้อมเห็นมาเล่นไฟ ขึ้น
เข้ามาไยใกล้เคียงข้า น้อยจะลามเลียลน
เอาชนตา หนึ่งกำพร้าวจะลอกปอกเยื่อพอง ฯ
๘ คำ ฯ

๑ น้อยเอยน้อยฤ สุนทมือทำไมกับข้า
ของ ด้วยโลหขกระแทกแตกเป็นกอง หยาบ
คายร้ายรองเต็มประดา วาคำววลักกัเขย
ค่อยเสียอีกเดิพี่ไม่ว่า น้อยหนึ่งก็ตะเถา
จะเข้ามา คอยข้อหาเอาให้ม่ออย่าทกช้วน
ไม่พอที่ตัววกระทบคราก สันชาติกระต่ายแก่
แม่ปลาช่อน แลวังสับงสับคัตตรอน จะช่วย
สอนให้คักมีเอา คัดแต่ทำนบ่งชงชเหว ไว้ว
ใจหายเจ็บวยายเก่า ไม่เสียมเยียมตัวมัว
เมา เออเอาแต่อะไรมาบ่นอึ่ง เมื่อมีรัก
รูปงามก็ตามใจ ที่นั้นใครอย่าไปทิ้ง ชักวาน

อยู่เฝ้าหน้าผนัง เกิดขงโกรธแล้วก็แล้วไป
ว่าพลางทางทำเคื่นออกมา ดูทีจะว่าเป็นไหน
มาขวยชุกขุดคร่ำซ้ำไว้ไป เอออะไรน่าซังทำ
วังแก ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑ นำเอยนนำหวัร่อ ใจคอฉุนเฉียวที่เคี้ยว
แหล่ ขันจ้านเจียวหนอทำท้อแท้ ประเคี้ยว
ใจจะแวกกลับไป ฤว่าฤกตรักถึงเมียรัก ไม่
เห็นรักครรักครอยู่ไม่ได้ เช่นนั้นแล้วหุลับคา
ลงมาไป เกิดคะไม่ละให้จวล จะจินทาล
ทารกรรมทำเชิญ เกาะไว้ดูเล่นเช่นลูกหนึ
ให้สาแก่ใจคนเล่ห์กลคี่ พาลรีพาลขวางช่าง
พดชา ยกโทษโกรธขงว่าขงขัน ทนจะผ่อน
ผันหันหา ถึงจะใช้ให้ขนบนหลังคา เต้น
โลกโคตลงมาจะทำตาม ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เจ้าเอยเจ้าสำนวน แต่ล้วนขันคนองเป
สองงาม ช่างล้ำออยออมอองดงาม เอะ

จะหย่อนผ่อนตามแล้วฤาไร เค็มทีทำกะตัว
ตะลิวสาว คุรวกัยแรกเข้าหอใหม่ จนช
เก็บจิววอนออกอื้อใจ จะห้ามเจ้าเท่าไร
ก็มีฟัง ถ้าว่าหาไม่ที่ไหนนาง น่าแพนลง
ลักผางที่กลางหลัง หากคิณินเคี้ยวคอก
กระมัง จึงหยดขงตามใจให้เจ้าชุก แม่นไม่
เวทนาจะหย่าเสีย ช้เมียบคี่คี่มิตรัก ว่าไว้
ให้รู้จักสำนึก รู้สึกตัวแล้วก็แล้วไป จงอาบ
น้ำอาบท่าทาแย่ง จิตแฉ่งแฉ่งตัวหวัหวัใหม่
เอาชูปเตียนเข้าทอดคอกไม้ รีบไปขอยมาลา
บิภรณ์ พึ่งลาโหมยงนงคราญ ไปตรวจตรา
เตรียมการไว้ทำก่อน ลังเสด็จเสด็จยทรว
มาปราสาทภูษทนต์ ฯ ๑๒ คำ ฯ เสมอ

๑ ครั้นถึงจึงประนตน์อัมเกษ กราบขาท
ยทเรศพระฤๅษี เปรมปรึ่มยัมแย้มยินดี พาท
ทูลแด่ลงแจ้งกิจจา ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันทมาลิกัทรธษา จึงตรัส
สั่งนางกำนัลมีทนต์ชา จงเร่งหาเข้าตอกคอกไม้
จะไปขอยมาพระอาจารย์ นิมนต์ท่านช่วยชุบ
ตัวให้ ถ้ารูปงามเป็นสาวเห็นทั่วไท จะรัก
ใคร่หาบโกรบไปรคปรานก ทำไมกับมัน
จันทสดา จะค้ำให้กลั้วตัวเป็นหนู ไม่ช้า
นักสักน้อยมึงคอยดู ตัวก็จะเป็นสาวแล้ว
คราวนี้ ว่าพลางนางเข้าทสรวง ขมิ้นผดย
ไล่ขี้คัส ผัดหน้าทาแป้งแต่งเต็มที คุก
งตงามขนครามครัน นุ่งผ้าไหมพัตรผุดผ่อง
ห่มสไบกรองทองเล็กฉั่น ครั้นเสร็จเสด็จจรวัด
สาวสวรรค์กำนัลนางต่างตามมา ฯ ๓๐ คำ ฯ
เพลง

๑ ถึงท้องพระโรงหลังถักรักรอ ทำลัษลัษ
พ้อพ้อหลยหน้า อปรยคอคศพระสีทธา เข้า
แผ่งฝ่าผนังยังกาย ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระคารวชนชมสมหมาย ยิ้ม
พลางทางทำทักทาย นี่แนนางโฉมฉายช่าง
กระไร แต่งตัวน้อยๆเจ้าเฝ้าตะบอย ฟัน
คอยนเหงอหมกไหล เจ้าเล่ห์เจ้ากลเป็นพันไป
ทั้งแยบคายภายในก็กลับ มาแล้วๆเจ้า
เข้ามานี้ พวอนว่าพระฤๅษีไว้เสด็จสรรพ จะชย
องค์เงกราณนี้ท่านรับ เจ้าจึงคำนับพระมนี้ ฯ
๖ คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น นางคันทมาลิกัทรธษา สบงสยัค
ชัคเคื่องพระลามี เทววิธอยู่ช้านาน แล้ว
อสร้าแข่งขันผ่นใจ จำเป็นจำไปสมัคสมาณ
ถือรูปเทียนคอกไม้ไล่พาน ค่อยคลานเข้า
ไปใจทักทัก คิคขยั้นครันคร้ามพระฤๅษี
ด้วยเคิมที่ถั่งเถียงกับเขอหนัก ทั้งสเทินทั้ง
อายขายหน้านัก กัมภักตร์เมียงม้อยค้อย
กระซิบ แสงใจขอยมาพระอาจารย์ สनลาน

หลงใหลไม่ได้เสีย พิมพ์ทำแต่ปากกียิบ
 อ้อ ออบอิมอยู่ในคอ ๆ คำ ๆ เจรจา

๑ เมื่อนั้น พระยาปณัฏฐ์ พงษ์นงหวรือ ยม
พลางทางว่าไต่คำทอ รูปขอมมาลีกาโยม
เออจะต้องสัญญาว่ากันด้วย ที่จะให้ก่ช่วยชบ
รูปโฉม ต้องทำการอื่การระทกครึกโครม
เอาพันไฟใส่โหมให้ลุกชื้อ จะให้เจ้าเข้านั่ง
ริมกองไฟ ร้อนรนจะทนไต่แล้วฤา จะไป
ทำวันววยเมื่อปลายมือ ปฤกษาหาวิธีเสีย
เดี๋ยวนี้ ๖ คำ ๆ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลิมเหี้ย ไต่พงว่าน่า
กลัวเต็มที เทวอาองค์ดังตไล ครั้นจะมีวิธำ
ทำตาม กลัวระประทางามเหมือนผัวไม่ ครั้น
พระดาบศ์เตือนเตือนตอบไป ร้อนรนอย่างไร
ก็ตามขุณฺณ ฯ ๕ คำ ฯ เจริญ

๑) เมื่อเห็น พระขาวเสวริมชำกระหน่ำหนุ่น
องค์พระสิทธิทานการณ ชุบพิฬงวันหนุ่น
ฟ้อแพ้ยังเง้าแก่แต่เมื่อยเสียน้ำใจ จะใคร่ให้
วันราวสาวแล้ว จงตั้งใจตั้งค้อย่าท้อแท้ เป็น
แต่รอนรอนก้นเขา ว่าพลางทางตั้งเส้น จง
กองไฟไวทหลมเก่า ม่านกันเหมอนกันกับ
ชุบเรา เร่งรีดเร็วเข้าให้ทันการ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัณฑิต เสนาคำนี้บริบบริวาร ลกแล่น
ออกมาหน้าพระลาน แต่งการครบครันมีทันช้า ๆ
๒ คำ ๆ เจริญ

๑) เมื่อ^๑นั้น พระ^๒ราชัน^๓ได้^๔เสด็จ^๕กลับ^๖ว่า^๗ วัป^๘น^๙
สม^{๑๐}เพช^{๑๑}เวท^{๑๒}นา^{๑๓} จะ^{๑๔}ช่วย^{๑๕}ชย^{๑๖}ส^{๑๗}กา^{๑๘}เล^{๑๙}ย^{๒๐}เด^{๒๑}ย^{๒๒}ว^{๒๓}น^{๒๔}
ขอ^{๒๕}เห^{๒๖}ญ^{๒๗}ท^{๒๘}ว^{๒๙}ไ^{๓๐}ท^{๓๑}เ^{๓๒}า^{๓๓}ไป^{๓๔}ท^{๓๕}ว^{๓๖}ย^{๓๗} จะ^{๓๘}ไ^{๓๙}ด้^{๔๐}ช่วย^{๔๑}ต^{๔๒}ก^{๔๓}เ^{๔๔}อ^{๔๕}น^{๔๖}
ม^{๔๗}เ^{๔๘}ย^{๔๙} ว่า^{๕๐}พล^{๕๑}ง^{๕๒}ท^{๕๓}าง^{๕๔}เส^{๕๕}ด^{๕๖}จ^{๕๗}ร^{๕๘}ล^{๕๙}ิ^{๖๐} พระ^{๖๑}ค^{๖๒}า^{๖๓}ว^{๖๔}ช^{๖๕}ว^{๖๖}น^{๖๗}
นาง^{๖๘}พล^{๖๙}ง^{๗๐}ต^{๗๑}า^{๗๒}ม^{๗๓}มา^{๗๔} ฯ ๔ ค^{๗๕}ำ^{๗๖} ฯ เ^{๗๗}ด^{๗๘}ม^{๗๙}อ^{๘๐}

๑ ครั้นถึงม่านกันชั้นใน เห็นเปลวไฟเรือง
แรงแสงกล้า พระฤๅษีจึงมัวจา เชิญเสก
เข้านั่งริมกองไฟ ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีเลี้ยวไล่ หยตขึ้น
ลุยอกตกใจ นึกกลัวกระไรกะนั้นนา เพลิงแรง
อยู่ฤๅษีอยู่ถึงนี้ยังร้อนเป็นหนักหนา
เข้านั่งใกล้ไทรจะรอดชีวิต นางบิณฑลนั้น
น่าน้ำระอาใจ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระกายศอกค้อมมิใคร่ได้ เสด
เสด็จกลับร้องว่าไป เป็นกระไรถอยหลัง
จึงรอน นึกว่ากล้าทำตาขาว ไม่พอใจเป็น
ท้าวแล้วฤๅหนอ จวนเปล้าเพลาย่ำยื้อท้อ
วังใจทั้งคอให้หงส์ ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีมีเหยื่อ อภัยยศค
ายพระมณีนี เทวีนึกมานะแรงใจ ตรงเข้า
ป่นลงข้างหลุม เพลิงรุมร้อนรนไม่ทนได้

ลกขึ้นเต้นขี้ขี้คตขี้คตขี้ ออกใจระวิ้วตัวสิ้น
ท้าว ผินมาว่าแก่พระนักษิณี ข้าเห็นผิดตำรา
ที่ว่ากล่าว เพลิงแรงร้อนเหลือจนเหงื่อพราว
มันจะสาวมีสาวก็ตามที ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาจึงว่าอย่าองมี เมื่อชย
พิศรวก่อนร้อนกว่านี้ ดูเปลวอัคคีออกกวบวบ
พอส่ำห้แซงเนอแซงใจ ไคคแผลลงไปไฟ
ก็ดับ นัชรอยวาสนาเจ้าอาภัพ จึงกระลือ
กระสายว่นวายไป ฯ ๗ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีกรองให้ สอนพลง
ทางว่าน่าน้อยใจ บอกว่าทนไม่ไหวไม่เชื่อเลย
คเยี่ยงท้าวไทใจกล้าแล้ว เป็นหนุ่มแล้วไม่
อินังนังเฉย คอยแต่หัวเราะเยาะเย้ย ฟาด
เถิกเอียนน่าแค้นใจ คิดว่าผัวมาด้วยจะช่วยมั่ง
มีรูปร่างเล่นก็เล่นได้ นางตีโพยตีพายมาก

มายไป ร้องให้ร้องห้ามไม่สมประที ๑
๒ คำ ๑ โอค

๑ เมื่อ^{นี้} พระคำวทำว่านายบัลลี ไม่เคย
พบเคยเห็นเช่น^{นี้} พาลัวพาลขวางทกอย่างไป
กลับมาโกรธคนอันครนเครง ที่ตัวขขลาค
เองหาว่าไม่ ร้องให้เก้อเก้อเออออะไร ชัก
ใจขึ้นมา^{นี้} มั่งแล้วจริงจริง เวทนาล่าห้ช่วยตัก
เตือน กลับแซะเขื่อนชักชักสับคัสบง ชครัน
ง้องอนวนวง มีใช้^{นี้} สิ้นผู้หญิงทั้งภารา ๑

๒ คำ ๑ เจรจา

๑ เมื่อ^{นี้} พระฤๅษีพลอยซ้ำว่า^{นี้} เป็นน่า
สมเพศเวทนา ไม่พอที่สีกาทำ^{นี้} วนวาย แต่
แรกรูปก็สัญญาต่อหน้า^{นี้} ฝั อินชบเนอชบตัว
มิใช่^{นี้} ง่าย ข้างสีกากี้ว่าไม่กลัวตาย ยัง
กลียกลายเสียได้^{นี้} ก็ไม่เคย มาร้องให้^{นี้} เป็น
กลางอยู่อย่าง^{นี้} ก็เสียกิจพิชแล้วโยมเอ๋ย

อย่า^{นี้} ชังโกรธโทษตัวของตัวเลย บุญเราไม่
เคยได้โปรดกัน ว่าพลางทางแสรังเสสรวด
ตรีสชวณ้องชายผายผัน ออกจากม่านทองจร
วลี นางคันธมา^{นี้} ลี้ก็ตามมา ๑ ๘ คำ ๑ เสมอ

๑ พระคายน^{นี้} หนึ่งบัลลังก์อาคัน พรังพร้อม
พระญาตีวงษา จึง^{นี้} แกล้งพูดให้^{นี้} สิ้นนินทา
รูปสังสารนางพระยานสัดใจ จะชบให้^{นี้} รื่นราว
เหมือน^{นี้} ทำ^{นี้} ฝั นางก็กลัว^{นี้} รอนรนไม่ทนได้
ทั้ง^{นี้} เพราะเคราะห์กรรมทำไว้ พเอิญให้^{นี้} เคื่อง
ชุ่น^{นี้} วนวาย รูปมาช่วย^{นี้} บัวยการก้นานชา จะขอ
ลาญา^{นี้} ติโยมสิ้น^{นี้} ทั้งหลาย แล้วเส^{นี้} แสร้ง^{นี้} แกล้ง
ตรีสกับ^{นี้} ้องชาย รูปขอถวายพระพรลา ว่า
พลางทางทำ^{นี้} เป็น^{นี้} เครื่อง^{นี้} ตรีศ ถือ^{นี้} พัก^{นี้} ชน^{นี้} นก^{นี้} บ้อง
หน้า ออกจากวังใน^{นี้} รับ^{นี้} ไคลคลา กลับไป
ภาราค้วยฤทธิ ๑ ๘ คำ ๑ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระควาทำโอรหมเหี้ย จึง
ว่านางคันธมาลี ท่านจะชบให้คักมีเอา
ไม่พอใจให้ตัวเป็นสาวแล้ว ก็อยู่ตามประสา
แก่เถิดสิเจ้า ที่นี่ยาไปมาหาเรา พระครัด
เท่านั้นแล้วกลกมา เข้าในห้องสุวรรณบรรจง
ชนนึ่งเตียงเคียงองค์ขนิษฐา เชบชมเมียบ
ขวัญจันทสุตา แล้วเล่าแจ้งกิจจาสารพัน ฯ

๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีให้หุ่นหัน อาย
เหล่าสาวสนมกำนัล ถึงกรณียาวยังตำหนัก
นาง ทรงชนแท่นรัตนชัชวาลย์ ให้งู่นางนงนุช
หงิกขี้น่าต่าง ทอของคลังครวญครวญ
เพียงนางจะวินาศขาดใจ ฯ ๔ คำ ฯ โอต

๑ บัดนั้น เจ้าทิศประสาธชาติไพร่ เจ็บ
ปวดขบยับยอด้วยรอยไม้ ฝนไหลทาแผลที่
ขวมฟก นิ่งคิดถึงตัวกลัวตาย ให้เสียดาบ

ชีวน้ำตาตก ครึ่งนุกเหมือนอยู่ในนรก เขาดี
ชกตบต้อยย้อยยับ พระความาได้ถึงในวัง
ใครยังไม่แจ้งกิตติศัพท์ แต่ตัวของกรูความ
ลับ เห็นจะจับเอาเสียด้วยแก่นัก จำจะ
บอกออกความทั้งนี้ ให้นางคันธมาลีแจ้ง
ประจักษ์ คิดแล้วเอ่ไ้ทูลลักษ์ณ รีบมา
ตำหนักนางเทวี ฯ ๘ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงค่อยมองเมียง เห็นเงย
สังเสียงสาวศรี ใครจะเดินไปมากก็ไม่
ได้ ที่คอยย่องมองดู เห็นนางครวญครวญ
ร้องไห้ จะลมเล่าเข้าไปก็กลัวอยู่ รอรัง
นั่งเพียงปากประตู ในศาลออกดูตามม่าน
ทอง ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีเศร้าหมอง ใต้
ปิ่นเสียงกรรกลูกขนิมมอง หมายถึงผัวอย่าง
ตามลงมา ทำหลบเสียงเอียงอายชมั้ย

ชม้อย ยิ้มน้อยยิ้มใหญ่อยู่ในหน้า ผินหลัง
นั่งคักกริยา ชักผ้าห่มยัดทำบิณฑลแล้ว
หยิบพานหมากมาหามะกรุก เอาเล็บชูกแคะ
ก้มดมผิว นั่งหยิกคักกริยาคักกริย หยิบ
พัตกำมั่วมาโยกลม แล้วแก้งทำทั้งพัต
สับคักหน้า แค้นหนักหนาอะไรไต่ผ้าห่ม ครั้น
ผิวไม่เข้ามาเหมือนอารมณ์ ลงจากแท่น
บรรทมเดินออกไป แลเห็นเป็นเจ้าทิศประสาท
พยายามทวนหันมันไล่ เหลียวซ้ายแลขวา
คว่ำไม้ เคียงขุ่นหม่นไปจะตีวัน ๆ ๓๐ คำ ๆ

๑ บัดนั้น เจ้าทิศประสาททลั้วทลั้ว ก้ม
กราบยาทาแล้วว่าพลัน แม้อย่าเพื่อหนหัน
จงเงือกคัก ซึ่งถูกรับจันทสุทมาไว้ ให้
แม่ไต่ความอายอับรยศ ควรจะเคียงขุ่น
แค้นแทนทด ถึงชีวิตรปลิดปลดไม่น้อยใจ
ยังพระวงสงสารแม่ทูลหัว ไม่รู้คว้งวอยงหลง

ไหล พระทรงธรรมสันนราชเรืองไชย คาย
เสียบในไพนันแนก อันพระโคมยงองค์
สามี่จันทสุทมาไว้ จัก พระฤษีชรอยเป็น
เพื่อนรัก ช้อมชกกันมาสารพัน แม้อย่า
พระวงสงไสย ลูกจำได้จริงจริงทกลังสรพ
อันพระความีสำคัญ พระขรรค์นั้นไม่วางห่าง
กาย ๆ ๓๐ คำ ๆ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางคันทมาลิกใจหาย นั่งลง
ชักใช้ไล่เลียงยาย เห็นสมร้ายเรื่องความ
งามจะจริง นางข้อนทรงเข้าทรงโคก พระ
สามี่หลงมั่วด้วยผู้หญิง เมียทักทานทร
วอนวิง กลัวยังชิงไม่เชื่อเนอเคราะห์ร้าย
ช่างนับถือฤษีชเค้า มันลวงหลอกคโลกเผลา
เสียบง่ายง่าย จักระแหล่นข้าค้อยจะพลอยตาย
ด้วยอบายเล่ห์กลมันพันคิก ว่าพลางตอก
ชกหัว ไม่รู้เนื้อรู้ตัวแต่ลักหนิค หลง

สำคัญมันหมายความว่าทรงฤทธิ จึงกระซิกคิดตาม
ด้วยความรัก โอ้อ้วพระทูลกระหม่อมแก้ว
ตายจากเมียเสียแล้วพึ่งประจักษ์ มันทำให้
เจ็บช้ำน้ำใจนัก จะเผลอเกลือกแข่งชักให้ย่อย
ยับ ยิ่งคิดยิ่งแค้นแสนร้าย ใต้เง้าใต้อาย
ก็หลาบกลับ ให้มันหมกมิดใจคั่งคับ จนลม
ลอยพลอยจับไม่สมประที ๓ คำ ๓ โอค

๑ บัดนั้น ยายเถ่าเข้าประคองมเหสี ร้อง
เรียกหากำนัลขันที อึงมัวมาพร้อมหน้ากัน
เห็นนางนั่งแน่นเข้าแก้ไข ออกใจระวิตัวสัน
ย่างวิ่งไปเรียกหมอปัตวัน นวดพนักค่อพนักสม
ประที ๔ คำ ๔ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีมเหสี กลั้มกลัด
ขัดแค้นแสนทวี มีรู้ที่จะปรึกษาหารือใคร จึง
เข้าไปในที่ไสยาสน์ เรียกเถ่าทศปรีชาสมา
นั่งใกล้ แล้วว่าจะคิดอ่านประการใด เรา

จะได้แก้แค้นแทนทศ อันเสนาข้าเฝ้าทั้งหลาย
สำคัญว่าเจ้านายไปเสียหมด แต่เราสองปอง
จิตรคึกคก จะเลี้ยวลกลอยล้างมันอย่างไร ๕
คำ ๕

๑ บัดนั้น ยายเถ่าทูลแฉ่งแฉ่งไข แม่
อย่าหวาดหวั่นพรันพระไทย มันเหมือนกับ
ลูกไก่อยู่ในมือ จะคิดเป็นแบบกายสายสน
ตรกตราหาคนทสัดยชอ เห็นพอจะปรึกษา
หารือ จึงเขียนหนังสือบอกความลับ ให้
คิดอ่านการศึกช่องสี่ม ควบคุมผู้คนไว้แล้ว
สรรพ แม่นเมื่อไรได้ก็ยกทัพ มาโจมตี
จับฆ่าเสียให้หมดม้วย ๖ คำ ๖ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางคันธมาลีเห็นคิ้วด้วย ยิน
ยอมพร้อมใจเอออวย จึงว่ายายจงช่วยกัน
ตรึกตรา อันพวกเสนาข้าเฝ้า กลัวเขาจะ
ไม่ยอมเหมือนอย่างว่า เห็นแต่เจ้าไวยทศ

นั้กตา ทั่วซ้าอุปถัมภ์บำรุง เพ็ญเป็น
คนสามารถอาจหาญ ทั้งชำนาญการรบพุ่ง
มีฝีมือกาเลื่องเฟื่องฟุ้ง พระเจ้าลงไ้เอนเออ
ใจ ยายช่วยลอบถือหนังสือลับ ไปบอก
ให้ยกทัพมางไ้ ว่าพลางนางหิยกระต่าย
ไทย เขียนหนังสือส่งไ้แก่ท่านยาย ฯ
๘ คำ ฯ

๑ ยั้คั่น ยายเถาชื่นชมสมหมาย เอา
หนังสือซ่อนใส่ในกระต่าย ฉ้นฉายไปวัง
พระนั้กตา ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครันถึงจึงเข้าในประตู เห็นเสด็จออก
อยู่ข้างนำ กั้มกรานคลานเข้าไปวันทา เห็นอย
มานิ่งหมอบหอบฮัก ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ไ้วยทักแลดูไม่รู้จัก เห็นรูป
ร่างชอมช่อทรลักษณ์ ทำคึกคักคุกคามถาม
ไป อไ้เถานั้กเรียเหมือนบ้าหลัง หน้าเคอะ

เซอะซังมาแต่ไหน มีพระประป้งเป็นยังไ้
จะทำไม่มึงมาหาก ฯ ๔ คำ ฯ

๑ ยั้คั่น เถาทั้ศัประสาทกลั้ตัวเป็นหน
พุดลากถลั้พรวั้พร เอาหนังสือขลุ้เป็น
แยบคาย แล้วทลั้ว่านางคั้นมาลั้ ให้ซ้า
นำของนั้มาถวาย เป็นความซ้ากำซั้บมามาก
มาย พलगยอบกายเข้าไปไ้ให้ไ้กลั้ชีวิต ฯ
๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ไ้วยทักเห็นกระต่ายปลากจิตร
จึงรับมาแลเล็งเฟ่งพิศ พलगพินิจนั้งอ่านแต่
เบาเบา ฯ ๒ คำ ฯ

๑ ในสารสมเด็จเจ้ายา ตั้งแต่กั้นน้ำ
ตาต่างเข้า ทั่วฤ้ษชั้ยามาลวงเรา เภา
ลงของเจ้าไ้้วยาปราง เภาฉั้วอี่จันที่สุ่คาม
ไ้ไว้ อยู่ในปราสาทราชฐาน อันพวกเรา
เห็นไม่เป็นการ มันจะพาลเอาฉั้คคิคม่าพัน

ขอเชิญหลานแก้วผู้แก้วกล้า มาจับตัวมัน
 ฆ่าให้อำสัญ เหมือนเห็นแก่พระองค์ทรงธรรม
 ช่วยผ่อนผันแก้แค้นแทนทศ แม่นเสร็จการ
 ครองมความชอบ ข้าจะมอบสมบัติให้ทั้งหมด
 เจ้าจะได้ครองเมืองเรืองยศ จงรีบหากำหนด
 อย่างอนใจ ฯ ๘ คำ ฯ

๑ อ่านจบขยพ่นหินหน่ ^๑ เมืองขุนคาลเคือก
 ไม่ค้ำได้ ^๒ ลูกขุนกระต๊อบเตี้ยงเลียงอิงไป
 ข้าไทหลักหลบกระต๊อบกัน น้อยๆ ฤาษีมา
 ทำเล่น ลวงเผาคนเป็นให้อำสัญ ผัวอินท์
 สกานักกล้าครัน มาปลอมเป็นทรงธรรมแทน
 ตัว กจะจับเป็นมาเช่นฆ่า ให้สาสมน้ำหน้า
 ทั้งเมียผัว ^๓ ถึงจะมีฤทธิไกรก็ไม่กลัว ตัว
 ค่อตัวสู้กันไม่ครันคร้าม ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนั้น ^๔ ยายเจ้าเห็นอึ่งจึ่งทูลห้าม พระ
 อย่าเพ่อ ^๕ จู้ว่าม การณรงค์สงครามต้อง

ค่อยคิด คัตรอยู่ในราชฐาน จะทำการแก้
 ไขให้สนิท ^๖ อันองค์พระคว่ำก็มีฤทธิ ถอด
 ชีวิตไว้ในพระสรรค์ไชย จงจับให้มันคั้น
 ให้ตาย อย่าดลกลลกล้ายหาคววไม่ คิด
 ให้รอบคอบแล้วยกไป ^๗ จึ่งจะจับตัวได้คงใจ
 นึก ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ^๘ ไวยทักทอนหันไม้ทันครึก อวด
 รือวคหลักชักชัก ^๙ ข้าเคยพบรบศึกมาหลาย
 ยก จะเข้าออกยกยกย่นผ่อนปรน เล่ห์กล
 เราน้อยวิคก ^{๑๐} ทั้งพิไชยสงครามสามก๊ก
 ได้เรียนไว้ในอกสารพัด ยายกลับไปทูล
 พระเจ้าว่า ^{๑๑} ว่าเราจับอาสาไม่ซ้องซัด วันนั้น
 คอยกันเป็นวันนัด จะเข้าไปจับมัดเอาตัวมา ฯ
 ๖ คำ ฯ เหวหา

๑ บัดนั้น ^{๑๒} ยายเจ้าสอพลอหัวร่อว่า มิ
 เสียดที่ที่เป็นพระนัดดา แก้วกล้าสงครามไม่

ขามใคร ข้าจะเข้าไปทูลนางโฉมยง ว่า
พระองค์จะอาสาได้ ว่าแล้วกราบลาคลาไคล
มายังวังในทันที ฯ ๔ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงตรงเข้าในห้อง นิ่งวิมแทน
ทองมเหสี กระทบทูลแถลงแจ้งคดี พุก
จาพาที่เป็นความลับ ฯ ๒ คำ ฯ เຈຈາ

๑ เมื่อนั้น ไวยทิตซ์จิตใจไม่นอนหลับ นิ่ง
นึกตรึกตรางจะยกทัพ ไปโหมจับไฟรั้วที่ในวัง
จึงเรียกหาบรรดาข้าไท ที่ไว้นอเชื้อใจมา
พร้อมพร้อม เอาค้ำชีแจงให้ฟัง ตามหนังสือ
นั้นทุกประการ เรานัดกันวันนี้ให้พร้อม จะ
ไปล้อมปราสาทราชฐาน จับอ้ายทรชนคน
พาล จงจำทำประธานให้สาใจ ทำไมกับ
ศัตรูมันผู้เคียว จะรบรับชัยเคียวที่ไหนได้
ถึงเสนาข้าเฝ้าเหล่านั้นไซ้ ถ้าแจ้งใจก็จะ
ป่วนรวนมา ฯ ๘ คำ ฯ เຈຈາ

๑ บัดนั้น พวกข้าเฝ้าเอาหน้า ต่างคน
บังคมชมนิญา พระศรีภรรยาตงนทนิ
ตรัวข้าทั้งปวงจะอาสา ออกนำรุกรโรมโหมหัก
พระเป็นเจ้าเข้าแกลงเสี้ยมแรงรัก คงสมัคร
ม้วยด้วยพระองค์ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ไวยทิตซ์นชมสมประสงค์ จึง
ว่าถ้าสำเร็จการณรงค์ เราก็คงได้ค้ำด้วยกัน
จงรีบเร่งรัดไปจัดพล ผู้คนเคยรบที่แข่งขัน
ให้ไต่ลัดพันหนึ่งสองพัน จะเล่นม้านั้นไม่
เงือกตง ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนั้น พวกข้าไทใจอกซนทั้งหมด
อยากจะใคร่ไต่ค้ำยศ ต่างสยดให้สัตย์นิ
ญาณ แล้วบังคมลามาช้างนอก เทียบออก
ย่าวไฟรั้วที่ใกล้บ้าน ไต่คนร่วมจิตรคิดการ
ประมาณสองพันล้วนสิ้นทัก ฯ ๔ คำ ฯ เຈຈາ

๑ ตัวนายรายจตชื้อเสียง ไล่เสียงพร้อม
ใจให้ความสัจย์ ต่างคนสัญญาอาณัติ แล้ว
ไปวังไวยทักทั้งไพร่นาย ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ไวยทักขึ้นชมสมหมาย ใต้
บุคนพลไพร่มากมาย จึงให้แจกจ่ายเครื่อง
กำตรา ทวนง้าวหลาวแหลนพร้อมพรัง
กทั้งหอกดาบปืนผา แล้วให้เสียงเหล่า
เหล่าโยธา จะไต่กล้าหักหาญทำการเรา ฯ
คำ ฯ

๑ บัดนั้น พวกไพร่ใจมิพินเหล่า ต่าง
ในโคลงหัวมัวเมา ย่างเข้าสยดกันเป็นเกลอ
างคนประกรคอรู การกแล้วใครไม่เสมอ
้างหลบตาอำปากพูดเพื่อ เสียงเอะอะคะเออ
กกระตก ฯ ๔ คำ ฯ เส้นเหล่า

๑ เมื่อนั้น ไวยทักหัวหาญในการศึก
นชมสมหวังนั่งนึก จนยามดึกมีทมนฝน

พยับ จึงสั่งพวกพลคนทั้งหลาย จึงจัดแจง
แต่งกายให้เสร็จสรรพ ทั้งนายม้าผูกม้ามา
คอยรับ แล้วกำชัยกำซาखाไท จะแก้แค้น
แทนเจ้าชีวิตร ใครอย่าคิดขี้ขลาดหวาดไหว
สั่งเสร็จเสด็จคลาไคล ตรงไปสงคราม
พลัน ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ

๑ ชั่วระยะสร้างทวงเครื่อง รุ่งเรืองพร้อม
รายฉายฉนั้น แล้วกินว่านยาทาน้ำมัน โภก
พันผูกผ้าประเจียดรัด คาคะกรุดเครื่องวาง
อย่างยอด แหวนพิรอดสอดใส่นิ้วพระหัตถ์
แล้วค่มน้ำสุราอาพิศ พอกำลังคึกคักไม่กลัว
ใคร ฯ ๕ คำ ฯ

๑ ครั้นเสร็จสรรพจับกระบี่ไล่ล่าศ องอาจ
มิได้พริ่นพริ่นไหว แผ่นดินหลังม้าอาชาไนย
รีบรันพลไกรไคลคลา ฯ ๒ คำ ฯ กรวณนอก
เชือก

๑ ครั้นถึงราชฐานทวารวดี คับคั่งไพร่นาย
ซ้ายขวา ไวยทศตรัสสั่งโยธา อย่าเข้าช่วย
กันพื้นประท ๖ ๒ คำ ๖ เจรจา

๑ บัณฑิตนั้น เหล่าพวกทหารถือขวานหม
ให้พลางวางวังพรั่งพร พื้นประทคั่งคั่งพิง
ทลาย ๖ ๒ คำ ๖ เชิด

๑ บัณฑิตนั้น นายประตูตัวสั้นขวัญหาย ทั้ง
พวกนอนประจำของกองราย วุ่นวายค่น
ตระหนกตกใจ บ้างเรียกร้องพวกพ้องยังมี
ไม่รู้ว่าไฟไหม้แต่ไหน บ้างตะโกนบอกเร็ว
เข้าไป เร่งทูลทูลในยให้รู้ บ้างฉวยไค้
แหลนหลาวจ้าวทวน วิ่งสวนออกรอตต่อสู้ รัย
รองบ้องปักคัศร เป็นหมู่หมู่สู้รบกันไปมา ๖
๖ คำ ๖ เชิด

๑ เมื่อนั้น ไวยทศฤทธิไกรใจกล้า ได้
พวกโยชิตีประคา พลาชชัยมิ่งม้าเข้ามา

พื้น แล้วร้องว่าเหวี่ยงเหวี่ยงชาวธานี เจ้ามิ่ง
คนนั้นแล้วฤๅนั้น ช่างหลงเคอะเซอะอยู่ไม่รู้
ทัน ท้าวสันนราชนั้นท้วงคต อายนผว
อันทศคา มันเปลี่ยปนปลอมเข้ามาเป็นกระบด
จงช่วยกันแก้แค้นแทนทศ จีบอายคนคตมา
ฆ่าตี ว่าพลาชทางชัยมิ่งนั้น พวกชาว
ข้อมล้อมวงกว้างหน เหล่าทหารได้ยกลูก
คลี โหม้เข้าล้อมปราสาทไชย ๖ ๘ คำ ๖
เชิด

๑ บัณฑิตนั้น แล่นสาวท้าวนางน้อยใหญ่ เห็น
ผู้คนอลหม่านทั้งวังใน ค้างตระหนกตกใจ
วุ่นวาย ร้องกรีดหวีดหวาดกลาเกลื่อน
วังโตนเพื่อนหกล้มผ้าห่มหาย แต่บรรดาเจ้า
โชนเจ้าขรวันาย วุ่นวายวิ่งปะทะปะกัน ๖
๕ คำ ๖ เจรจา

๑ เมื่อ^{นั้น} พระควา^{ฤทธิ}เกรง^{แข่ง}ขัน
บรรทมอยู่ในที่^{ที่}แท่นสุวรรณ ด้วย^{โคม}จันทร์
สุทธานใจ ได้^{ยิน}ลำ^{เนียง}เสียง^{โห่}ร้อง^{กึก}
ก้อง^{สนั่น}หวั่น^{ไหว} ผวา^{ตื่น}ตระ^{หนก}ตก^{พระ}
ไทย จึง^{เผย}ชัย^{ชัย}ไชย^{ไชย}ชา^{ชา}วล^{วล}ย์ เห็น^{พวก}
พล^{โยธา}ถ่อ^{ถ่อ}อาวุธ อุด^{คด}กล^{กล}สลับ^{สลับ}สนอ^{สนอ}ล^ลหม่าน
ก็^{รู้}ว่า^{ข้า}ศึก^{ศึก}มาร^{มาร}อน^{อน}ว^วญ ไม่^สท^ทก^กส^สท^ทน^นวิ^{วิ}ญ^ญ
ตร^{ตร}ัส^{ัส}ข^ขก^กม^มเห^{เห}ษ^ษณ^ณม^มล เขา^บกร^{กร}ก^กร^รพล^{พล}มา^{มา}ห^หน^นก^ก
หนา ด้^วน^นาย^{าย}ถ่อ^{ถ่อ}กระบ^บข^ขม^ม้า แก้ว^{แก้ว}ตาม^{ตาม}า^{มา}
เล่น^{ด้วย}กัน ๑ ๘ คำ ๑ เสร็จ

๑ เมื่อ^{นั้น} จัน^{ท์}ส^สท^ทา^าหล^ลาก^กจิ^{จิ}ตร^รค^คิ[ิ]ต^ตพ^พร^รัน
แล^{เห็น}ก^กอง^ทพ^พน^นบ^บพ^พน ด้^วน^นาย^{าย}ถ่อ^{ถ่อ}กระบ^บข^ขม^ม้า
ทร^{ทร}ค^คอง^คล^ลง^งกร^รา^าย^ยก^กบ^บด้^วน^นย^ย พื่อ^{พื่อ}ท^ทูล^ลห^หวัง^{วัง}จะ^{จะ}ค^คิ[ิ]ต^ต
เป^{เป}น^นไ^ไฉ^ฉน คร^{คร}ัง^งนี้^{นี้}ช^ชว^วน^นจะ^{จะ}บ^บร^รไ^ไย อ^อร^รไทย
คว^{คว}ร^รว^วญ^ญคร^{คร}ำ^ำร^รำ^ำไ^ไศ^ศก^กา ๑ ๕ คำ ๑ โอ

๑ เมื่อ^{นั้น} พระควา^{ฤทธิ}ไกร^{ไกร}ใจ^{ใจ}กล้า
ปลด^{ปลด}ย^ยนาง^{นาง}พล^{พล}าง^{าง}เช^{เช}ต^ตช^ชล^ลน^นา พ^พึง^{ึง}คำ^{คำ}พ^พว่า^{ว่า}อย่า
เก^{เก}ร^รง^งกล^ลัว คน^{คน}เท^{เท}า^าน^นั้น^{นั้น}มัน^{มัน}จะ^{จะ}มา^{มา}ทำ^{ทำ}ไม^{ไม}ได้ ฤ^ฤ
เจ้า^{เจ้า}ไม่^{ไม่}เคย^{เคย}เห^{เห}็น^{เห็น}ฝ^ฝม^มอ^อย^ย น^นก^กอิน^{อิน}ท^ทร^รย์^{ย์}มี^{มี}ฤ^ฤทธิ^{ธิ}ทั้ง^{ทั้ง}
ส^สอง^{อง}ด้^ว ยัง^{ยัง}พ^พน^นห^หวัง^{วัง}ชา^{ชา}ค^คล^ลง^งอยู่^{อยู่}ก^กล^ลาง^{าง}ค^คิน อ^อ้าย^{้าย}
ช^ชร^รว^วอย่าง^{่าง}น^นท^ทไ^ไน^น ประ^{ประ}เด^{เด}ย^ยว^วไ^ไก^กจะ^{จะ}ค^คา^าย^ยฉ^ฉิบ^{ิบ}ห^หา^าย^ย
ล^ลึ^ลน ช^ชเก^{เก}ย^ยกา^าร^รว^วจะ^{จะ}แย^{แย}่ง^{่ง}ก^กิน เ^เม^เื่อ^{ื่อ}น^นช^ชว^วต^ตร^ร
ย^ยง^งร^รน^นส^สท^ทง^งน^น ว่า^{ว่า}พล^{พล}าง^{าง}เล^{เล}้า^{้า}โ^โด^ดม^มน^นาง^{าง}โ^โม^มย^ย
แล้ว^{แล้ว}จ^จัก^{ัก}แจ^{แจ}ง^งแ^แ่ง^{่ง}อ^อง^งค^ค์[์]ท^ทร^รง^งพ^พระ^{ระ}ช^ชร^รร^รค^ค์ ช^ชว^วน^นจ^จัน^{ัน}ท์
สุ^{สุ}ท^ทา^าวิ^{วิ}ลา^{ลา}ว^วร^รณ^ณ มา^{มา}เค^{เค}ย^ยง^งก^กัน^{ัน}เย^{เย}ย^ยม^มแ^แก^กล^ลแ^แก^ก ๑
๘ คำ ๑ เสร

๑ เมื่อ^{นั้น} ไ^ไว^วย^ยท^ทค^คท^ทน^นค^คัน^{ัน}ค^คัน^{ัน}ห^หว^วท น^น้อย^{้อย}
ฤ^ฤก^กล^ล้า^{้า}เย^{เย}ย^ยม^มห^หน^น้า^{้า}มา^{มา}อ^อว^วค^คก^ก ยัง^{ยัง}ไม่^{ไม่}ร^รู้^{ู้}ส^สก^กน^นก^กง^ง
ค^คา^าย ว่า^{ว่า}พล^{พล}าง^{าง}ท^ทา^าง^งข^ขบ^บย^ยมา^{มา}ท^ทร^รง ย^ยน^นต^ตร^รง^งช^ชอ^อง^ง
แ^แก^กล^ลแ^แม^มง^งห^หมา^{มา}ย แล้ว^{แล้ว}ช^ชี[ี]ห^หน^น้า^{้า}ว่า^{ว่า}ห^หว^วย^ยอ^อ้าย^{้าย}ค^คน^น
ร^ร้าย มา^{มา}ป^ปล^ลอ^อม^มเป^{เป}น^นเจ^{เจ}้า^{้า}น^นาย^{าย}ไม่^{ไม่}อ^อาย^ยใจ ด้^วน^น

มึงชาวคองฟงพี ชื่อว่าควาจริงๆไม่ มา
 ลงลงกเข้าเผาไฟ มิได้ยำเียงเกรงกลัว
 ร้อยเต็มอกจึงยกทัพ จะมาล้อมจับมึงคนชั่ว
 อย่าทำคังค้อถือตัว ทั้งเมียดทั้งผิวเร่งลงมา
 ยังจะขึ้นยืนอยู่ว่าไร ฤๅจะให้ลากยคุชศคร่า
 จะบอบขาลำบากกายา จงลงมาสวภาพ

กรายก ฯ ๓๐ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น พระควาขมเขาระหัวเราะอยู่
 จึงตอบว่าเองอย่าอวดรู้ ประมาทกตถกกลผู้
 ชาย ถึงเป็นชาวคองฟงพี แต่ลงเผาชาว
 บรรดาได้ง่าย อ้ายเจ้าลงโง่งหลงตาย
 เที่ยวนหลานชายจะตายตาม อย่าโอหัง
 ขังอาจรวคตัว ใครจะกลัวกับเองเกรงขาม
 เมื่อลงเองก่อกวนลวนลาม กุจึงสวนตาม
 ตอขแทน แต่เขาไม่ฆ่าเสียทั้งโคตร ก็
 บุญคุณนับโกฏินับแสน ยังจะมาผูกใจเจ็บ

แค้น ก็กระโดดตกแทนต่อแผ่นดิน เออ
 อ่างข้างอวจะลุกคร่า ให้ชู้คอกันมาอีกทั้ง
 ล้น อุประมาหมายมุ่งเหมือนยงวัน จะบิน
 เข้าหาไฟอะไรมึง ฯ ๓๐ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ไวยทศพิโรธโกรธขึง จึงร้องว่า
 ทำทนายออดอง ชวีตรมิ่งวันถึงทนาย ไม่เจียม
 ตัวผิวเมียดสองคน ของทองพองชนใจหาย
 แล้วร้องสั่งพลไพร่ไพร่นาย เร่งจับอ้ายคน
 ร้ายเร็วพลัน ฯ ๕ คำ ฯ เจริญ

๑ บัดนั้น พวกทหารกำแหงแซงขึ้น
 แกว่งอาวุธชิงกัน ขึ้นตามอัศวจันทร์ปราสาท
 ไชย ย่างกระทุ้งถีบคานบานประตู ล้มสลัก
 แน่นอยู่ไม่หวาดไหว ย่างบันเหลียมฐานบัน
 พลัดลงไป เอาไม้ไล่ขว้างทิ้งวงศ์กัก ฯ
 ๕ คำ ฯ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระความีฤทธิสิทธิ์ศักดิ์ เห็น
โยธาข้าศึกชกชก โหมหักเข้ามาจะรวี จึง
แกว่งพระขรรค์ไล่ฟันฟาด แล้วลงจากปราง
มาศปราสาทศรี มีไค้ย้อยต่อไฟรี หยด
ยืนอยู่ที่กลางศาลา พระจึงตั้งจิตรพิศงาน
คิดถึงพระอาจารย์ชาญกล้า ข้าจะแกว่งพระ
ขรรค์อันศักดิ์กา ขอให้เป็นโยธาทูกต้อยทช
เสียงพลางทางแกว่งพระขรรค์ไชย เป็นผู้
คนพลไฟร่อตลุด ล้วนถือเครื่องศาสตราอาวุธ
เข้ารบรบสัปรบรบกับไฟรี ฯ ๘ คำ ฯ เชิด

๑ บัดนั้น พวกไฟรวีไวยทักไม่ถอยหนี รบ
รบนิมิตรฤทธิ ต่อตีแทงฟันมันไม่ตาย ต่าง
คนคิดขยันทวนหวาด เห็นพวกตัวตายกลาด
ลงมากหลาย รบพลางถอยหลังกระทั้งนาย
วุ่นวายหลีกหลบกระทบกัน ฯ ๙ คำ ฯ เชิด

๑ เมื่อนั้น ไวยทักเคื่องช่นหนั้น เห็น
พวกไฟรพลคนทั้งนั้น ขยันท้อยต่อไฟรี
จึงรกลไล่ให้คืนเข้ารบรบ ขูล้ำทับร้องว่าใคร
อย่าหนี แล้วขยมีมาตรงพระควา แกว่ง
กระบี่ฟันให้บรรลัย ฯ ๙ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระควาไม่พริ่นพริ่นไหว แกว่ง
พระขรรค์คอยขยมีรบไว้ เลี้ยวไล่ประชิด
ติดพัน ได้ที่ถาโถมโถมจับมา ผลคร่า
ยังเห็นเวียนหัน ท่อยที่หมายพิฆาตฟาดฟัน
กลอดกลั้วจับกันด้วยกำลัง ฯ ๙ คำ ฯ เชิด

๑ เมื่อนั้น ไวยทักพลศึกตกน้ำตม ผลตก
ทลึงตึงตึง ไม่รอรังรอรังเข้าชิงไชย ร่าย
รำกระบี่เป็นที่ท่า หวดซ้ายขวายขวาโลดได้
กลอดกลั้วรบรองว่องไว มีไค้สรวางห่างกัน ฯ
๙ คำ ฯ กลอง

๑ เมื่อนั้น พระควาวิฤทธิแรงแข่งขัน หัก
โหมโรมรอกยกบัน เปนเชิงชั้นเลี้ยวพ้อต่อ
ยุทธ แผ่นชนับเหยียบเข้าขวา เปลี่ยนท่าที่
จับสัปรยุทธ เคล้าคล่องบ้องปักอาวุธ อุดคุดค
เลี้ยวไล่กันไปมา ฯ & คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ไวยทศขันธ์พรหมภักหนา สก
สันกำลังวังชา อ่อนระอาเห็นน้อยเห็นคเชศ
ผู้มี ไม่อาออยบรบับสัปรยุทธ ทั้งสาตรา
อาวุธออกวิ่งคือ บ่าวไพร่ใหญ่่น้อยพลอย
แตกข้อ อิงออกไปทั้งวังใน ฯ & คำ ฯ เชิด

๑ บัดนั้น เหล่ารูปนิมิตรประชีติไล่ ถือ
ดาบแกว่งกวัดสัดไว้ มิให้ออกนอกทวาร
ข้างจับได้ไพร่เลวเหล่านั้น ช่วยกันอุดคุด
คุดคร่า ที่จับได้ไวยทศกัมมมา เข้าไป
นำที่นั่งพร้อมกัน ฯ & คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น พระควาปริศน์เปรมเกษมสันต์
จับได้ไวยทศทศสำคัญ พอสถียันรุ่งรางสว่าง
ฟ้า จึงตรัสเย้ยเหยยหลานเจ้าชาน เมื่อ
ตระกึกชักหนักหนา ไวยไม่แสดงอิทธิฤทธิ์
ให้เขาจับมาได้เหมือนอย่างป วรณชีวิต
จะวายปวง จงให้การตามจริงอย่างนี้ ซึ่ง
เองยกกองทัพมาจับ ที่พวกเพื่อนร่วมวัน
กคน ฯ & คำ ฯ เสร็จ

๑ บัดนั้น ไวยทศทศความมาแต่ต้น อีเจ้า
ทศประสาธแสนกล ไปลอบเล่าเหตุผลเป็น
ความลับ ทั้งนางคันธมาลีมีสาร ว่าชาน
ให้เข้าเข้ามาจับ จึงได้พาพวกพ้องเป็นกองทัพ
มาเคียวชัยชิงไชยถึงในวัง ซึ่งหยาบข่าว
ชานพระผ่านเกล้า เพราะมัวเมาโมโหโง้ง
จึงไปรคยกโทษาข้าสักรั้ว ถ้าทำอีกทีหลัง
ให้ตัดคอ ฯ & คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น พระควาวณณกลั่นหัวร่อ เห็น
ไวยทศเค็มกล่วท้วงอ วิงวอนอ่อนน้อมขอชีวิต
พระแกลังเฉยเลยสั่งพวกขันที อันนางคันธ
มาลีเป็นคนผิด กับอึ่งเจ้าทศประสาทร่วมคิด
โทษถึงชีวิตมรณา จงจับตัวไว้ให้มันคง
คุมออกไปส่งเขาข้างน้า สั่งเสิร์ฟเสด็จลี้ลา
ออกมาพระโรงคลังทันใด ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ

๑ ลตองค์ลงนั่งเห็นอ้ออาคันต์ พรั่งพร้อม
อำมาตย์น้อยใหญ่ จึงตรัสขอกมหาเสนาใน
เราจับได้คนผิดคึกคก คือไอ้ไวยทศท้วงก็
กับนางคันธมาลีเป็นกระบด อึ่งเจ้าทศประสาท
ชาติทรยศ โทษถึงตายหมดไม่ไ้มัน จง
จงจำข้อคาพาคัว ตเวนไปให้ทั่วเขตจรณทั
ทั้งทางเรือทางบกสักหกวัน แล้วพิจารณาฟาค
พ้นให้บรรลัย ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เสนารับสั่งยังคมไหว้ ออกมาจับ
กันทันใด เร่งไพร่ให้คุมคนโทษมา จง
จำพันธนาห้าประการ นครบาลถือคาบเดินนำ
ให้ร้องตามโทษตัวที่ชั่วช้า เสนาคัมมั่งบ้อง
บ้องไป ฯ ๕ คำ ฯ เสร็จ

๑ ตเวนทั้งเรือบกไ้หกวัน แล้วพากันมาที่
ท้ายกรุงใหญ่ เอาคนโทษผูกมัดไว้ ฟาค
พ้นบรรลัยทั้งสามคน ฯ ๒ คำ ฯ บักลอง

๑ พระนิพนธ์ควาวสัสสมก ช่างแคะชกก่อน
ไ้ไม่ขัดสน ทั้งอภัยรถลอนเพราะเสนาะลัน
ตักตั้นเต็มต่อแต่ข้อเพราะ ตั้งแต่ท้าวสัน
ราชมาคหมาย ใ้ใ้ให้ย้ายทศประสาทเที่ยว
ลี้เสาะ ไ้นางจันท์สุกามาจำเกาะ ท้าว
ประเลาะหนักหนานางคำทอ แต่เฝ้าเกี่ยว
เล่นเป็นหลายครั้ง เหลือกำลังสั่งใ้
ไปหาหมอ ทำเสน่ห์ให้เกล็ดกลนเกล็ดอกค

นางไม่ย่อหย่อนตำราลง จนพระหลวไสย
มาชยตัว ท้าวเมามัวมีคัลลุ่มหลง เข้า
นั่งริมกองไฟตั้งใจจง เธอถีบส่งลงไปไฟไหม้
ตาย จึงหยิบพระควาไว้ในยาม รุ่งงามจริง
เจียวใจหาย นางคันธมาลีมาอุ่นววย ไม่
รู้ตัวผิวตายตะกายชิง เทียวทะเลาะเกาะเกาะ
เกาะเกาะ จนพระควาเธอตกถึง ไม่รู้ตัวว่าผิว
ของตัวจริง ทำสับยังสับฟักกันไป นอนควาง
ออกออกกอดเข้า พอบายเจ้าทิศประสาทไป
บอกให้ รู้เรื่องเคื่องจิตรคดีใจ เขียน
หนังสือส่งไปให้ไวยทต ไวยทตรู้ตัวว่าเป็น
กระบถ ยกพลมาหมตมากถนัต พระควา
ก็แตกแล้วจับมัต ส่งให้ตัดคี่ศะทั้งสามคน
ทรงประคิษฐคดีเรื่องแต่เพียงนี้ ที่ยังมีต่อไป
ไม่เป็นผล ทั้งอักษรกลอนเงินเกินทน ถ้า
ใครอ่านพานชนช่เกียจฟัง พระนิพนธ์ล่เล่มนี้

เต็มเพราะ ฟังเสนาะน้ำอ้อยเหมือนหอยสังข์
ใครจะอ่านแล้วให้คิคอนิจจัง หาไม่เป็นบ้า
คลั่งไปคอกอเยย ๖ ๒๐ คำ ๖ กราวรำ

